

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko
kinologijo in varstvo narave
Letnik XCI., št. 6
junij – rožnik

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava za tisk Delo Repro, d.d.
Tisk Euroadria, d.o.o., v Ljubljani
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Glavni urednik
Marjan Toš

Odgovorni urednik
Boris Leskovic

Tomaž Burazer, Franc Černigoj,
Anton Križ, Ivan Kuljaj, Boštjan
Pokorny, Ljorže Števanec in
Branko Vasa

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovci izhajajo praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno
pošljete tudi po e-pošti (ali na
disketi + izpis), uradne dopise,
potrjene z žigom in podpisom odgo-
vorne osebe ŽLD/LD, in fotografi-
je pa v originalu ali na CD. Pripišite
tudi svojo telefonsko številko.
Nenaročenih rokopisov in fotografij
ne vračamo!

Uredništvo glasila Lovec
Župančičeva 9 – p.p. 505
1001 Ljubljana
e-mail: lovec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:

do 15 besed 4 €,
od 15 do 25 besed 5 €,
od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno in
plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d.d., Ljubljana:
02010-0015687097.

IZ VSEBINE:

G. Šuler:	Koncesije za trajnostno gospodarjenje z divjadjo – konec socializma	296
M. Toš:	Globoka vera v moč narave in spoštovanje lovskega izročila	297

IZ DNEVNEGA TISKA

MNENJA IN PREDLOGI

M. Mohorič:	Sodelujmo pri ohranitvi divjega petelina!	302
B. Krže:	Povezati bivalne okoliše divjadi!	306
R. E. Širnik:	Kaj vse so o divjadi, lovu in lovcih pisali časopisi na Kranjskem ...	307

PO LOVSKEM SVETU

J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska	308
B. Krže:	Marakeš 2008	309
T. Vrščaj:	Poročilo predsednika slovenske nacionalne delegacije CIC	310

LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO

F. Černigoj:	Kapitan dolge plovbe	312
--------------	----------------------	-----

LOVSKA ORGANIZACIJA

A. Japelj:	Temeljni kamen	315
J. Samec:	Izobraževanje in usposabljanje	316
F. Rotar:	Velik poudarek predvsem lovskemu izobraževanju	316
B. Avbar:	Lovski izpiti v Novem mestu	317
M. Fortin:	Stanje jelenjadi na Notranjskem stabilno	318
F. Rotar:	Bazenski lovski razstavi na Muti in v Slovenj Gradcu	319
L. Števanec:	Prekmurski rogisti zadovoljni s svojim delom	320
M. Fortin:	Deseto srečanje pevcev štirih dežel	320
D. Vešner:	Tradicionalna 38. čistilna akcija LD Rače	321
J. Marhl:	Strelstvo v LGB Radlje ob Dravi ima dolgoletno tradicijo	322

M. Koračin:

J. Pačnik:	Tokrat lovška razstava v Trbonjah	323
------------	-----------------------------------	-----

M. Romano:

A. Hvala:	60 let LD Grgar	324
-----------	-----------------	-----

M. Majcenovič:	60 let LD Zavrč	325
----------------	-----------------	-----

JUBILANTI

MLADI PIŠEJO		328
--------------	--	-----

LOVSKI OPRTNIK

M. Fortin:	Poznavalci jelenov – na plan!	329
------------	-------------------------------	-----

V. Rutar:	Okrajna lovška zadruga Grgar	330
-----------	------------------------------	-----

M. Toš:	Kaj bo s pižmovko v Ščavniški dolini?	332
---------	---------------------------------------	-----

B. Milič:	Utopitev prašičkov zaradi človeške brezbrižnosti	332
-----------	---	-----

B. Krže:	Zajec z levjim srcem	333
----------	----------------------	-----

F. Rotar:	Ponosno nosita slovenski lovski kroj	334
-----------	--------------------------------------	-----

B. Leskovic:	Dr. Zoran A. Ristić: Fazan – monografija o fazanu	334
--------------	--	-----

V SPOMIN

LOVSKA KINOLOGIJA

M. Roter:	V 82 letih je bilo v KLPJ opravljenega veliko dela!	337
-----------	--	-----

I. Trček:	Lovski kinologiji v Pomurju mesto in vloga, ki ji pripadeta!	337
-----------	---	-----

V. Rutar:	Uporabnostna preizkušnja v delu po umetnem KS na Sabotinu	338
-----------	--	-----

KZS:	Predvidena legla lovskih psov	339
------	-------------------------------	-----

Slika na naslovnici:

Srnjak – *Capreolus capreolus*

Foto: J. Pap

Foto: W. Nagel

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.–31. 10.

srna, mladiči obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta, teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta in teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Muflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 4.–31. 1.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 8.–31. 3.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–15. 1.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

20. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

10. 8.–28. 2.

Koncesije za trajnostno gospodarjenje z divjadjo – konec socializma

Marca 2008 so na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano začeli z intenzivno pripravo besedila **Uredbe o podelitvi koncesije za trajnostno gospodarjenje z divjadjo** (v nadaljevanju: uredba), s katero se bo končalo sprejemanje glavnih predpisov s področja divjadi in lovstva. Hkrati je uredba nujni pogoj, da Zakon o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odločba US in 17/08) s svojim temeljnim konceptom sploh zaživi v praksi. Z uveljavitvijo uredbe bo področje lovstva prešlo iz »vmesne faze«, v kateri smo z divjadjo trajnostno gospodarili na podlagi prehodne določbe iz drugega odstavka 81. člena Zakona o divjadi in lovstvu, v fazo trajnostnega gospodarjenja, kot ga je začrtal Zakon o divjadi in lovstvu že leta 2004. Uveljavitev uredbe tako pomeni dokončno slovo od upravljanja z lovišči, kot smo ga na podlagi Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč poznali več kot 30 let. Uredba bo »postrgala« še zadnje ostanke socializma, in to ne samo v predpisih, temveč neizogibno tudi v našem vsakdanjem ravnanju – in prej ali slej tudi v naših glavah.

V začetku marca 2008 je minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano imenoval posebno delovno skupino z nalogo, naj pripravi delovno besedilo uredbe. V delovno skupino so bili imenovani predstavniki Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Inšpektorata za kmetijstvo, gozdarstvo in hrano, Zavoda za gozdove Republike Slovenije, Kmetijsko-gozdarske zbornice ter Lovske zveze Slovenije, pri čemer sta slednjo zastopala predsednik mag. **Srečko Felix Krobe** ter podpredsednik **Lado Bradač**. Strokovne podlage za njuno delovanje v delovni skupini je pripravljala Komisija za organizacijska in pravna vprašanja, sam pa sem nastajanje uredbe spremljal v okviru Komisije za organizacijska in pravna vprašanja, pa tudi v okviru delovne skupine.

Lovska zveza Slovenije se je zelo intenzivno vključila v delo delovne skupine. Pri tem smo izhajali iz naslednjih izhodišč:

- Lovska zveza Slovenije je zainteresirana, da se čim prej podelijo koncesije za trajnostno gospodarjenje z divjadjo in s tem za daljši čas ustalijo odnosi med državo in upravljavci lovišč;
- sprejemljive so samo tiste rešitve, ki so v skladu z Zakonom o divjadi in lovstvu, Odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije ter zakonsko novelo iz februarja letos;
- vzporedno z besedilom uredbe bi bilo treba obravnavati tudi osnutek besedila koncesijske pogodbe;

- organom Lovske zveze Slovenije mora biti ves čas priprave uredbe dana možnost, da sodelujejo v postopku njene priprave ter, najpomembnejše,
- znotraj zakonskih okvirov je treba oblikovati take rešitve, ki bodo lovskim družinam omogočale optimalno uresničevanje ciljev trajnostnega gospodarjenja z divjadjo.

Delovna skupina se je doslej sešla na

treh sejah, na katerih smo obravnavali tri delovne različice uredbe. Pred vsako sejo je besedilo uredbe natančno pregledala komisija Lovske zveze Slovenije za organizacijska in pravna vprašanja. Seje na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je kljub njihovi dolgotrajnosti in občasni polemčnosti treba oceniti pozitivno. Upoštevanih je bilo precej pripomb LZS. Prav tako je treba priznati, da je delovna skupina zavrnila vrsto pripomb Kmetijsko-gozdarske zbornice, ki niso sodile v koncept uredbe, in s katerimi je zbornica želela urediti ali pa sankcionirati odnose med upravljavci lovišč ter lastniki kmetijskih in gozdnih zemljišč. Predstavniki Zavoda za gozdove Slovenije na vsebino uredbe niso imeli večjih vsebinskih oziroma konceptualnih pripomb, tako da je usklajevanje v glavnem potekalo med predstavniki Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano na eni strani in predstavniki Lovske zveze Slovenije na drugi.

Ob popuščanju predstavnikov Lovske zveze Slovenije pri nebistvenih vprašanjih ter ob dokajšnji kooperativnosti preostalih članov delovne skupine lahko rečemo, da je delovno usklajenih kakih 80 % besedila uredbe. Res pa tudi je, da so ostala odprta nekatera bistvena vprašanja, ki jih želim predstaviti v nadaljevanju. Ob neusklajenih zadevah želim

Foto: M. Rovšek – Diana

opozoriti tudi na novosti oziroma na že usklajene rešitve, ki so najbolj zanimive za prihodnje upravljavce lovišč.

Prvo koncesijsko obdobje se bo predvidoma začelo **1. januarja 2009** ter se končalo 31.12. 2028, torej bo do takrat trajalo najmanjše mogoče obdobje, ki ga še dovoljuje zakon. Prihodnji koncesionar bo ob tem moral izpolnjevati vrsto pogojev, med katerimi velja opozoriti, da bo ves čas trajanja koncesije moral koncesionar med drugim zagotavljati:

- *ustrezen prostor za opravljanje administrativnih zadev;*

- *ustrezen prostor za pregled uplenjene divjadi;*
- *ustrezno število usposobljenih oseb za pregled trupov divjadi ter*
- *vnašanje podatkov v baze lovskih podatkov s pomočjo ustrezne računalniške opreme.*

Ob naštetih in drugih usklajenih pogojih pa je v zadnji različici uredbe ostal pogoj, ki smo mu v Lovski zvezi Slovenije ves čas nasprotovali. Koncesionar naj bi namreč imel ves čas trajanja koncesije najmanj 15 članov, ki imajo lovsko izkaznico. Pri tem res gre za pogoj,

ki ga zakon predpisuje pri nadaljnjih podelitvah koncesije, njegovo predpisovanje pri prvi podelitvi koncesije, in to z uredbo, čeprav ga zakon ne pozna, pa je po mojem mnenju v nasprotju s črko in duhom oziroma z namenom zakona. V praksi naj bi vsi dosedanja upravljavci lovišč sicer sedaj izpolnjevali ta pogoj, lahko pa bi se zgodilo, da bi se pri določenem koncesionarju v nadaljnjih letih število članov zmanjšalo pod 15, posledica česar bi bilo predčasno prenehanje koncesijskega razmerja.

V uredbi je popolnoma neusklajeno ostalo vprašanje načina določitve osnove za izračun koncesijske dajatve ter določitev njene višine. Novela zakona je tu dokaj jasna, da je osnova za izračun koncesijske dajatve petletno povprečje letnih prihodkov od dejavnosti gospodarjenja z loviščem v zadnjih petih letih, pri čemer med dohodke uvršča prihodek od prodane divjačine in prihodek iz lovnega turizma. Po trdnem prepričanju Lovske zveze Slovenije bi moral Zavod za gozdove Slovenije koncesijsko dajatev izračunavati letno, in sicer tako, da bi ob vsakem izračunu upošteval povprečje prihodkov od gospodarjenja z loviščem v zadnjih petih letih. Taka rešitev je po našem mnenju skladna s 7. členom novele zakona, skladna z namenom zakona, skladna z načinom izračunavanja koncesijskih dajatev na drugih področjih ter tudi edino pravična, saj upošteva razmere v konkretnem lovišču ter nastale spremembe, ki bodo nujno nastajale v relativno dolgem koncesijskem obdobju.

Resnici na ljubo pa je treba povedati, da zakon v delu stavka isto vprašanje rešuje kontradiktorno, saj navaja, da Zavod za gozdove Slovenije koncesijsko dajatev »izračuna za koncesijsko obdobje«. Ta zato vztraja, da se na podlagi prihodkov od prodane divjačine in prihodkov od lovnega turizma v obdobju od leta 2004 do leta 2008 določi osnova za izračun koncesijske dajatve za vseh 20 let koncesijskega obdobja. Samo ugibam lahko, kaj, razen bistveno manjšega obsega dela, vodi Zavod za gozdove Slovenije k takemu stališču. Pri tem naj bi se tako določena koncesnina usklajevala z letno rastjo inflacije. Neustreznosti take ureditve se zavedajo tudi predlagatelji besedila, zato so še vedno prisotna razmišljanja, da se osnova ne bi izračunavala na podlagi konkretnih prihodkov konkretnega upravljavca, temveč na podlagi nekaterih povprečij na nivoju lovsko-upravljalškega območja ali celo na nivoju države. Tak način izračunavanja pa je v nasprotju z drugimi določili zakona, zato se z njim odpirajo dodatne dileme, namesto da bi bil način izračunavanja osnove za koncesijsko dajatev urejen v skladu z zakonom.

Iz urednikovega zornega kota

GLOBOKA VERA V MOČ NARAVE IN SPOŠTOVANJE LOVSKEGA IZROČILA

14. aprila letos je minilo deset let od smrti uglednega slovenskega pisatelja, verne- ga lovca in nekdanjega glavnega urednika našega glasila **Toneta Svetine**. To je prva okrogla obletnica smrti moža pokončne drže, bistrega uma in širokih obzorij, ki je s svojim ustvarjalnim in gladko tekočim peresom dodobra zaznamoval slovensko lep- slovje in publicistiko, kot urednik in pisatelj pa dal viden pečat tudi glasilu Lovec, v katerem je veliko objavljaj kot avtor in odličen poznavalec lovske problematike na Slovenskem. Prav je, da se ga spomnimo in mu namenimo nekaj uvodnih vrstic, ki mu naj bodo javna zahvala za vse, kar je dobrega storil za slovensko lovstvo in slovensko lovsko organizacijo. Zanj, predvsem pa za njeno hitrejšo preobrazbo v smeri popolne- ga naravovarstva in najglobljšega spoštovanja lovskega izročila, se je javno zavzemal že v sedemdesetih letih minulega stoletja, ko še marsikomu takšna gledanja niso bila razumljiva in še manj uresničljiva.

Tone Svetina se je rodil v družini glavnega dvornega lovca na Bledu. Kot mlad deček je spoznaval naravne lepote in se v otroških letih družil s Karađorđevićevimi otroki in se z njimi tudi igral. Nižjo gimnazijo je obiskoval v Kranju in na Jesenicah, februarja 1943 je bil mobiliziran v nemško vojsko, a že decembra istega leta prebегnil k partizanom in se boril v vrstah Titovih borcev. Po vojni je končal šolanje in delal v različnih političnih in upravnih službah in se nato relativno zgodaj invalidsko upokojil. Živel je na domu na Bledu, kjer je rad sprejemal obiskovalce, se z njimi družil in pomenkoval. Bil je navdušen lovec, z dušo in telesom, razmišljujoč član zelene bratovščine, ki je rad javno izpostavljaj, »da je pravi lovec čuvar narave«. Kar naravi vzamemo, naj ji tudi povrne- mo, je bilo njegovo načelo, ki ga je skušal javno podkrepiti z mnogimi stvarnimi dokazi, da »je lov stvar časti«. Sodobniki vedo povedati, da je bil sicer izjemno navdušen lovec in da ga je »kraljestvo Zlatoroga povsem prevzelo«. V njegovem delu Trentarji (izšlo je lani v zbirki kratkih zgodb V kraljestvu Zlatoroga), je izjemen opis manj znanih krajev in njihove burne zgodovine v minulem stoletju. Bojda je postal pisatelj po naključju, nje- gova pisateljska kariera pa se je začela in končala z lovskimi zgodbami. Najbrž nam to nekaj pove. Kot navdušen lovec in tudi planinec je napisal nekaj imenitnih črtic iz lov- skega življenja. Vedno znova se jih splača vzeti v roke in vsaj bežno preleteti, saj iz njih veje globoko sporočilo tudi za zdajšnji čas, ko je lovstvo na velikem prepihu in na ne- nehnih očeh kritične javnosti. Zato bi Toneta in njemu podobne kritično razmišljujoče ljudi še kako potrebovali, saj moramo vedno znova dokazovati, da nam gre vendarle za varstvo narave in divjadi v njej, torej za preživetje živega dela narave, ki je na udaru dra- stičnih sprememb v okolju. Če se znova vrnemo k Tonetovemu literarnemu opusu, naj opozorimo, da je njegovo delo Lovčeva hči na izjemno toplem sprejem bralcev, kar ga je v bistvu le še dodatno motiviralo, da se je povsem posvetil pisateljstvu. Seveda je njegovo osrednje delo znamenita Ukana, s katerim je Svetina razgalil zamo- lčane teme in postavil nove standarde: zmehčal je slovensko pripovedno umetnost in jo iz pustega socrealističnega črno-belega prikazovanja druge svetovne vojne spremenil v napeto realistično pripoved. V usta svojih nemških junakov je položil misli Nietzscheja, ki ga je zelo cenil. Skratka, Tone kot ljudski pisatelj svojega bralnega občinstva ni samo kratkočasil, ampak mu je tudi širil obzorja in ga izobraževal (Peter Amalieti, KL, Delo 16. 4. 2008, str. 20).

Literarni zgodovinarji Svetinov opus še vedno radi ocenjujejo in vrednotijo, po njego- vih knjigah radi segajo mlajši bralci, s posebnim spoštovanjem se ga spominjajo tudi mnogi slovenski lovci. Navsezadnje ni skrivnost, da je imel Tone kljub temu, da je obre- del velik del sveta in poznal mnoga čudesa na zemeljski obli, vendarle najraje kraljestvo Zlatoroga.

Dr. Marjan Toš

Ob tehtanju opisanih možnosti se je tudi izkazalo, da podatki Agencije za javnopravne evidence in storitve niso vedno ustrezni za izračun osnove za koncesijsko dajatev. Zato jih bo moral upravljavec lovišča v določenih primerih sam posredovati Zavodu za gozdove Slovenije. Taki rešitvi Lovska zveza Slovenije ni nasprotovala, sam pa že na tem mestu opozarjam, na skrajno resnost pri posredovanju teh podatkov. Tudi na tak način bomo namreč lovci pokazali, da smo zupanja vreden partner, ki je pripravljen izpolnjevati vse obveznosti, ki so mu jih prinesli predpisi. V delovni skupini je bilo namreč večkrat tudi na glas izraženo nezaupanje do lovskih družin, dvom v njihovo poštenost ter bojazen pred zlorabami pri trajnostnem gospodarjenju z divjadjo, če predpisi oziroma vladna uredba ne bo dovolj stroga.

Če se je pri načinu izračunavanja osnove za koncesijsko dajatev mogoče sklicevati na zakon, pa smo povsem »mrzli« pri določanju njene višine. Tu zakon določa le minimum, ki ga uredba v formalnem pomenu lahko poljubno zviša. Povsem drugačna pa je zadeva, če jo pogledamo z vsebinskega vidika. S tega vidika Lovska zveza Slovenije meni, da koncesnina v nobenem primeru ne more biti večja od 10 % osnove. Trajnostno gospodarjenje z divjadjo pomeni gospodarjenje z naravno dobrino, pri katerem država ne zasleduje ekonomskih učinkov. Prevelike koncesnine bi zmanjšale sredstva, ki jih upravljavci lovišč namenjajo za poplačila škode, s čimer bi se nujno povečali konflikti med upravljavci lovišč in lastniki kmetijskih ter gozdnih zemljišč. Morebitne visoke koncesnine bi dale krila lastnikom velikih gozdnih kompleksov pri njihovem prizadevanju za pridobitev zasebnih lovišč, saj bi jih navidezno utrjevale v prepričanju, da je trajnostno gospodarjenje z divjadjo dejavnost, ki lahko prinaša velike dobičke.

Prav pretresljiva pa je primerjava višine koncesnine, kot jo je določila novela zakona o divjadi in lovstvu z višino koncesnin na drugih področjih. Že v tistih primerih, ko gre za gospodarsko izkoriščanje naravnega vira, koncesnina nikoli ne presega 10 %. Koncesnina za odvzem naplavin je tako 10 % tržne vrednosti naplavine, koncesnina za uporabo vode za male elektrarne je 4,2 % povprečne prodajne vrednosti elektrike, koncesnina za odvzem soli v Sečoveljskih solinah je 1 % od dobička, koncesnina za izkoriščanje gozdov je najmanj 3 % tržne vrednosti letne realizacije in podobno. V primeru, ko gre za trajnostno gospodarjenje z divjadjo, torej za trajno ohranjanje in izvrševanje ukrepov v naravnem okolju, pa je koncesnina lahko

le minimalna oziroma simbolična. Že z 10 % koncesnino bomo lovci desetkrat preplačali uporabo naravnega vira, ki se imenuje divjad. Glede višine koncesije tako v delovni skupini ni bilo doseženo prav nobeno soglasje, predstavniki LZS pa smo vztrajali, da je o višini mogoče govoriti šele po pripravi temeljite analize višine koncesnin na posameznih območjih, tako na območjih, ki pomenijo gospodarsko izkoriščanje naravne dobrine, kot tudi na območjih, kjer gre le za upravljanje z določeno naravno dobrino.

Po daljših usklajevanjih je v delovnem besedilu uredbe ostal člen, ki ureja zmanjšanje koncesijske dajatve. Gre za pooblastilo ministru, da koncesionarju zmanjša koncesijsko dajatev, če bi ta z njenim plačilom v celoti lahko zašel v resne težave pri izpolnjevanju obveznosti iz koncesijske pogodbe. Prav tako je zmanjšanje predvideno kot oblika nagrade koncesionarju zaradi posebnih uspehov pri trajnostnem gospodarjenju z divjadjo oziroma posebnih uspehih v širši družbi. Razlogi za zmanjšanje so zaenkrat še v delovni fazi, zato je preuranjeno, da bi jih predstavljali podrobneje.

Nato uredba vsebuje dokaj natančna določila o poteku javnega razpisa in o vsebini koncesijske pogodbe. Ta del uredbe vsebinsko ni bil sporen, zato lahko zapišem, da je v celoti usklajen tudi z Lovsko zvezo Slovenije.

Zadnje resno vprašanje, ki je še odprto, pa so razlogi za odvzem koncesije. Prav je, da ima minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano možnost, da koncedentu, ko resno krši koncesijsko pogodbo, predčasno odvzame koncesijo, vendar so za LZS popolnoma nesprejemljivi trije predvideni razlogi. Razlog za odvzem koncesije naj bi bil tudi primer, ko koncesionar ne sprejme v članstvo kandidata, ki ima na območju lovišča prijavljeno kot osnovno kmetijsko ali gozdarsko dejavnost ali je lastnik vsaj 15 ha gozdnih ali kmetijskih zemljišč in ko koncesionar novim članom zaračunava pristopnino ali podobno dajatev. V obeh primerih gre za situaciji, ki s koncesijskim razmerjem nimata prav nobene povezave, temveč sta to vprašanji, ki ju prepoveduje in sankcionira že Zakon o divjadi in lovstvu. Sankcije in sodno varstvo neizbranemu kandidatu so zagotovljeni v drugih predpisih, zato ni nobenega razloga, da bi morebitne kršitve učinkovale tudi v koncesijskem razmerju.

Za prakso je daleč najbolj nevarna rešitev, po kateri bi minister koncesionarju lahko odvzel koncesijo tudi v primeru, če navedeni v določenem obdobju ne bi izpolnjeval določil letnega načrta lovišča in letnega načrta lovskoupravljalškega območja. Glede na dejstvo, da gre za temeljno obveznost koncesionarja, bo ver-

jetno težko doseči črtanje tega razloga. Zato bo zelo pomembna končna formulacija, ki naj bi omogočala odvzem koncesije le v izjemnih primerih, ko koncesionar več let zaporedoma ne bi izpolnjeval odstrela divjadi glavnih vrst leti izvrševal glavnih nalog v lovišču, za tako ravnanje pa ne bi imel nobenega utemeljenega razloga. Trenutna formulacija pa daje ministru preveč pooblastil in s tem možnosti za odvzem koncesije že ob manjših nepravilnostih, na katere upravljavci lovišč pogosto ne morejo vplivati.

Najpozneje v devetih mesecih po uveljavitvi Zakona o divjadi in lovstvu (2004) bi morala Vlada Republike Slovenije podeliti koncesije za trajnostno gospodarjenje z divjadjo. To obdobje se je v praksi potegnilo na skoraj pet let, pri čemer so bila ustanovljena nova lovišča, preoblikovana lovišča ter nastalo statusno preoblikovanje upravljavca. V praksi zato ne bo mogoče v vseh primerih uporabiti določila, ki dosedanjemu upravljavcu daje prednost pri prvi podelitvi koncesije. Pri tem so najbolj sporni tisti primeri, pri katerih je iz dveh lovišč, vsako s svojim upravljavcem, nastalo na podlagi odloka o loviščih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Uradni list RS, št. 128/04) novo lovišče. Za take situacije smo poskušali najti rešitev v okviru Komisije za organizacijska in pravna vprašanja pri LZS, pa tudi v delovni skupini pri Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Za oba dosedanja upravljavca ni bilo mogoče najti zadovoljive rešitve. Lovska zveza Slovenije je kljub temu predlagala prehodno določbo, ki pa je delovna skupina ni želela uvrstiti v besedilo uredbe. Ne glede na to je treba opozoriti, kaj se bo zgodilo v takih primerih.

Minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano bo tudi v tem primeru za tako »združeno« lovišče razpisal koncesijo, in to po 22. členu novele Zakona o divjadi in lovstvu, saj gre tudi v tem primeru za prvo podelitev koncesije. Pri tem po mojem prepričanju nobena od lovskih družin, ki je upravljala z loviščem pred sprejemom citiranega odloka, nima statusa dosedanjega upravljavca, zato ne izpolnjuje pogojev iz 1. točke prvega odstavka 22. člena novele Zakona o divjadi in lovstvu. »Dosedanji upravljavec« namreč ni tisti, ki »de facto«, torej dejansko upravlja z loviščem ali njegovim delom, temveč je »dosedanji upravljavec« tisti, ki ima »de iure« pravico do upravljanja. Njegova pravica mu je morala biti v preteklosti torej dana s predpisom ali aktom, ki je bil izdan na podlagi veljavnega predpisa. Pri prvi podelitvi koncesije bo taka podelitev temeljila na 2. točki prvega odstavka 22. člena novele Zakona o divjadi in lovstvu. To po-

meni, da bo imela prednost tista lovska organizacija, katere večji del članov so lastniki zemljišč in gozdov na območju lovišča oziroma katere večji del članov ima stalno bivališče na območju lovišča. Tako bo nujno nastala situacija, ko se bosta dve lovski družini prijavili na javni razpis za pridobitev koncesije z »združenim loviščem«, pri čemer bo lahko izbrana le ena lovska organizacija. Ob tem raje ne pomislim na težave, ki jih bo imelo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano pri uporabi citiranega zakonskega določila v praksi. Zakonska norma je izredno ohlapna, določa več meril (lastništvo zemljišč, lastništvo gozdov, stalno bivališče), med katerimi ni hierarhije, merila pa tudi niso kvantificirana (večji del v absolutnem pomenu ali večji del v relativnem pomenu). Lahko tudi povem, da je bil predlog LZS po natančnejši proučitvi tega merila v uredbi na delovni skupini gladko zavržen.

Ne glede na vse pa je treba jasno zapisati, da bo tako »združeno« lovišče dobil v upravljanje le en upravljavalec. Ta bo tudi sicer moral izpolnjevati vse druge pogoje za pridobitev koncesije, v naj-

slabšem primeru tudi pogoj 15 članov, ki imajo lovsko izkaznico. Kot alternativo morebitnemu sporu med lovskimi družinami vidim le pravočasno statusno preoblikovanje (pripojitev, spojitve) obeh lovskih družin v novo lovsko družino, ki bo postala upravljavka novonastalega lovišča. Sedanji člani v sedanjih družinah pa se morajo pri tem zavedati, da se ne odločajo le v svojem imenu, temveč da je odločitev dolgoročna, ki bo vplivala vsaj nadaljnjih 20 let. Morebitna nesoglasja, nestrinjanja ali zamere morajo zato dati na tehtnico tudi nasproti obveznostim, ki jih imajo do generacij, ki bodo v njihovo družino prihajale v naslednjih 20 letih. Če nikjer drugje, bo konec socializma vsaj v takih primerih že takoj na začetku pokazal svoje zobe.

Po mojem razumevanju je delovna skupina končala z delom, saj Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano pripravlja vladno gradivo, ki je namenjeno medresorskemu usklajevanju (usklajevanju z drugimi ministrstvi) ter obravnavi na Vladi Republike Slovenije. Lovska zveza Slovenije bo postopke natančno spremljala še naprej in v okviru mož-

nosti sodelovala pri oblikovanju rešitev. Zavedati pa se je treba, da je to uredba Vlade Republike Slovenije, zato je postopek njenega sprejemanja relativno preprost, nove rešitve oziroma spremembe pa je v besedilo mogoče vnesti tudi na seji Vlade Republike Slovenije. Zato ne moremo izključiti pozitivnih, še manj pa negativnih presenečenj. Prispevek je napisan z vidika situacije iz maja 2008. Sam sem sicer prepričan, da Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ne bo odstopilo od usklajenih rešitev, saj je v delovni skupini doslej delo potekalo izredno korektno. Morebitne neusklajene rešitve bi bile lahko le podlaga za izpodbijanje uredbe pred Ustavnim sodiščem Republike Slovenije, kar pa ni v nikogaršnjem interesu. Skrajni čas je namreč, da se končajo neskončna pravna izčrpavanja ob sprejemanju lovskih predpisov ter da se slovenski lovci osredotočimo zgolj na trajnostno gospodarjenje z divjadjo, kar je tudi sicer naš glavni cilj in interes in kar je ne nazadnje tudi naša prva in edina ljubezen.

Goran Šuler

Foto: M. Vogrin

VELIKI LEKSIKON ŽIVALI

Delo, 17. 4. 2008 (G. P.). – V slovenskem prevodu je pri založbi Narava iz Preddvora izšel Veliki leksikon živali s približno 1.200 gesli in več kot 1000 barvnimi fotografijami, ki opisuje najbolj značilne predstavnike živalstva vsega sveta. Največ prostora namenja sesalcem in pticem, prikazane pa so tudi najbolj razširjene ali zanimive vrste plazilcev, dvoživk, rib ter žuželk in drugih nevretenčarjev. Skupina strokovnjakov zagotavlja, da je prevod kakovosten, predstavili smo ga tudi že v Lovcu. Leksikon je za slovenske ljubitelje narave zanimiv tudi zato, ker bodo v njem ljubitelji živali poleg opisov tujega živalstva našli zanimivosti o marsikateri živali, ki so jo opazili v domačih gozdovih, vodah in na travnikih.

ZARADI MEDVEDA IN VOLKA JE JELENJAD VEDNO TEŽJE UPLENITI

Gorenjski glas, 4. 4. (Cveto Zaplotnik). – Na Brdu, v lovišču, ki obsega 478 hektarjev, so lani odstrelili 75 jelenov lopatarjev (damjakov), devet navadnih jelenov in štiri glave srnjadi. Po podatkih štetja leta 2004 in 2005 bi morale biti v lovišču 40 glav navadne jelenjadi. Ker so jih lani opazili le 19, domnevajo, da je del tropa ušel čez ograjo. Za

popestritev lovišča so pred leti pripeljali na Brdo tudi prve muf-lone.

Cveto Zaplotnik je v istem časniku že nekaj dni prej poročal, da sta blejska in kranjska območna enota ZGS na Gorenjskem osnutek letošnjega lovsko-upravljalnega načrta za Gorenjsko predstavili upravljavcem lovišč, lastnikom kmetijskih zemljišč in gozdov ter drugim uporabnikom prostora. Ko so razpravljali o manjšem odstrelu divjadi, so se mnenja kresala – eni so bili za, drugi proti. Vodja odseka za gozdne živali in lovstvo v kranjski enoti **Miran Hafner** je med drugim ugotovil, da so z dosedanjim odstrelom številčnost zmanjšali in da je jelenjad – zaradi navzočnosti medveda in volka – vedno težje upleniti.

ŠAKALI IN RAKUNASTI PSI TUDI V SLOVENIJI

Dnevnik, Večer, 10 in 17. 4. (Blaž Mazi, Urška Šprogar). – Avtorica poročila se sklicuje na revijo Lovca, ki ugotavlja, da se šakali in rakunasti psi zlahka prilagodijo; če ugotovijo, da imajo nekje dobre razmere, prostor tudi naselijo.

»Šakali nas spominjajo na puščavo Egipta, ne pa na Ljubljansko barje ali Tolmin,« nadaljuje **Urška Šprogar**. »Povsem mogoče je, da ste katerega že videli, pa ste ga zamenjali za lisico,« je odgovoril biolog **Miha Krofel** na predavanju v okviru muzejskih dogodkov konec marca letos.

Blaž Mazi v Dnevniku (10. 4.) dodaja navedbe strokovnjakov, da šakali, ki so bili doslej razširjeni predvsem na južnejših obalah Sredozemskega morja in ob Črnem morju, niso na začasnem obisku v Sloveniji, temveč so se k nam naselili za stalno. Pred leti so pri nas uplenili prvega šakala.

SRN JE MANJ, VOLKOV PA VEČ

Primorske novice, 22. 4. (Helena Race). – Z razstavo trofej jelenjadi, srnjadi in divjih prašičev v Štanjelu so lovci Primorskega lovskega upravljalnega območja potegnili črto pod lansko sezono in ugotovili, da je bila sestava odstreljenih živali pravilna in da tudi v prihodnosti dobro kaže, čeprav se je populacija srnjadi nekoliko zmanjšala. **Andrej Sila** s sežanske območne enote je poročal, da leto izstopa le po velikem odstrelu divjih prašičev, ki je dosegel številko 1.138. »Populacija divjih prašičev in jelenjadi narašča, nekoliko pa je upadel odvzem srnjadi.« Lani so odstrelili 3.160 srn in srnjakov, kar je 319 manj od načrta. Iz ugotovitve, da volk kroji življenje lovcem in kmetov na Krasu in v Brkinih, izhaja, da se je število volkov zelo povečalo.

»Če hočemo obdržati volka – in mi smo vsekakor za to, da ga obdržimo – ne smemo siliti z ovčami na območja, kjer naj bi živela zaščitena žival,« je dejal **Marino Kontelj**.

Isti časnik je 4. 4. poročal, da so Tolminci z mnogimi rešitva-

mi v predlogu zakonodaje Triglavskega narodnega parka zadovoljni, nasprotujejo pa širitvam meje parka.

V SLOVENIJI JE ZLATOVHRANKA NA PRAGU IZUMRTJA

Večer, 17. 4. (Nataša Gider). – Blizu trideset velikih ptičjih hišic za gnezdenje ptic duplaric so izdelali osnovnošolci z OŠ Sv. Jurij. »Namen te akcije je namestitev gnezdilnic za zlatovranko, vrsto, ki je v Sloveniji na pragu izumrtja,« je povedal **Luka Božič** iz Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije. »Posamezniki tudi sami vse pogosteje nameščajo hišice za gnezdenje ptic in s tem po svojih močeh pomagajo k ohranitvi ogroženih vrst,« je povedal naravovarstveni nadzornik **Kristjan Malačič**. Zlatovranka, nekoč zelo številčna vrsta, je ogrožena v celotni Evropi, glavni razlog za to pa je intenzivno kmetijstvo. Ta ptica se namreč prehranjuje z velikimi žuželkami, kobilicami, bramorji, to pa so vrste, ki izginjajo z intenzivnim kmetijstvom.

Z MEDVEDOM, KI SE IZOGIBA LJUDI, NI TEŽAV

Delo, 17. 4. – Letos je bilo že več trkov z medvedom, najbolj odmeven pa je bil, ko je 54-letni voznik peljal osebni avto proti Veliki Loki in pri Medvedjeku treščil v medveda. Kosma-

tinec, ki očitno ni dobil hujše poškodbe, je po nesreči odhlačal v gozd.

Isti časnik je poročal, da so v Švici ustrelili potomca slovenskih medvedov Jurke in Jožeta. Medveda so pokončili, ker se ni bal ljudi in je rad zahajal v naselja, kjer je stikal po posodah za smeti. Njegovega brata Bruna so leta 2006 ustrelili na Bavarskem, mati Jurka pa je zaprta v Italiji. V Švici zdaj živi en sam medved, a z njim ni težav, ker se izogiba ljudem.

TRISTO KOSMATIH ...

RTV SLO, aprila. – V tem mesecu smo gledali več dokumentarnih filmov o naših gozdovih in divjadi, med njimi tudi dokumentarec *Tristo kosmatih* v režiji **Zorana Grabavca**. Film se ukvarja z zverjo, ki je od nekdanj del slovenske folklorne, izročila in vsakdanjika – z medvedom. Podrobnejši pogled v sodoben odnos do medveda pokaže skoraj shizofren odnos Slovencev do te naše največje zveri v naših gozdovih. V zanimivem filmu sodelujejo kmetje, gozdarji, veterinarji, okoljevarstveniki in politiki, vsak s svojim prepričanjem in argumenti za medvede in proti njim, čeprav je vsak izmed njih povedal nekaj resnic.

V istem mesecu smo gledali tudi poljudnoznanstveni film o gozdovih Slovenije, v katerem smo opazovali življenje bele štoklje, lahko pa smo tudi vide-

li, kako oskrunjene so nekatere naše pokrajine. V filmu pripoveduje eden naših največjih poznavalcev in ljubiteljev narave, **Anton Komat** (nekdanji tudi lovec LD Ig – op. ur.). V spominu nam ostaja zlasti Komatova ugotovitev, da imamo Slovenci značilni odnos do močvirij.

NE DOTIKAJTE SE SRNJH MLADIČKOV!

Večer, 23. 4. (gt). – Lovci opozarjajo, da je treba biti v času, ko lepo vreme in cvetoča pomlad vabita v naravo, še posebno previden. Predsednik Komisije za stike z javnostjo pri LZS Maribor **Drago Vešner** poziva lastnike, naj imajo pse na povodcu, saj v tem času valijo ptice in druga perjad, kmalu pa bodo začele kotiti še srne. Srnjih mladičkov naj se sprehajalci ne dotikajo ali odnašajo, opozarjajo lovci, vse kosce pa prosijo, naj začnejo s košnjo v sredini travnika in navzven, da se lahko divjad pravočasno umakne pred ostrimi rezili. Prav pri košnji trave namreč opažajo velike izgube med divjimi živalmi.

Slovenski dnevniki – Primorske novice, Delo, Dnevnik – so poročali, kako so ljubitelji ptic v Pivki še dodatno poskrbeli za varnost štokelj, ki so se lani prvič naselile v Pivki in se letos

zopet vrstile ter si na drogu daljnovidnosti spletile gnezdo. Nov prostor za gnezdo je dobila tudi bela štoklja v vasi Zagradec. Ljubitelji ptic upajo, da bo štrk z delom nadaljeval tam, kjer so oni končali.

V Večeru so se spomnili 72-letnice smrti svetovno znanega ornitologa dr. **Otmara Reiserja**, o katerem so ljudje dejali, da je »človek, ki je letel s pticami«, saj je živel in deloval med Dunajem, Pekrami in Sarajevom. Začetki njegovih raziskav izvirajo iz Peka pri Mariboru, kjer je vzel ptice in se navdušil nad raznolikostjo njihovega sveta.

Isti časnik je 29. 4. poročal, da v Zasavju zaradi kadmija v drobovini divjadi ta sploh ni več užitna. Naslednjega dne smo v Večeru prebrali še vest, da bodo rački lovci gradili nov lovski dom, ker se morajo zaradi trase avtoceste izseliti iz starega.

Dnevnik je 20. 4. poročal o petmesečni polarni medvedki Flocke v nürnbergskem živalskem vrtu. Medvedko so pričakale številne novinarske in TV-ekipe, v živalskem vrtu pa pričakujejo najmanj 25.000 obiskovalcev na dan. Flocke, kar v prevodu pomeni Snežinka, je mama ob rojstvu zavrgla, zato od takrat zanjo skrbijo oskrbovalci v živalskem vrtu. Prvi nastop 20-kilogramske polarne medvedke si je ogledalo 360 akreditiranih novinarjev in 50 častnih gostov.

7. 4. je Delo poročalo o hrvaškem državljanu, ki je tihotapil strogo zavarovane ptice. Na mejnem prehodu Jelšane so namreč

v njegovem osebnem vozilu odkrili 69 zamrznjenih kljunačev, ki so po konvenciji o varstvu prostoživečega evropskega rastlinstva in živalstva zavarovana vrsta ptic. Črnomaljski policisti pa so ovadili enega od članov tamkajšnjih lovskih družin, ki si je v nasprotju s predpisi prisvojil okrog 70 kilogramov težkega divjega prašiča.

STEKLINA NA OBMOČJU SLOVENIJE

V obdobju od 1. do 30. aprila 2008 je bilo z območja 63 občin v naši državi laboratorijsko preiskanih na prisotnost virusa stekline 107 živali.

Virološki laboratorij Enot za diagnostiko kužnih in drugih bolezni živali Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) v Ljubljani je pregledal 74 lisic, 7 jazbecov, 1 konja, 3 kune, 5 mačk, 3 ovce, 7 psov, 1 podgano, 1 podlasico, 4 srne in 1 vidro.

Prisotnost virusa stekline je bila ugotovljena pri štirih lisicah na območju občin: Brežice – 1 lisica; Drenovec pri Bukovju; Makole – 1 lisica; Dežno pri Makolah; Zavrč – 2 lisici; Turški Vrh, Hrastovec.

Jedrta Maurer Wernig, dr. vet. med.,
vodja Oddelka za zdravstveno varstvo živali VURS

Foto: M. Vagrin

Sodelujmo pri ohranitvi divjega petelina!

Nekoč je bil divji petelin razširjen po vseh hribovitih in gorskih predelih Slovenije. Ta praprebivalec naših gozdov je uspel preživeti do današnjih dni, k čemur smo pripomogli tudi lovci. Dandanes pa družba od gozdov, ki so njegov življenjski prostor, pričakuje vedno večje količine lesa in lesne biomase. Gradnja cest in vlak za gospodarjenje z gozdovi in vedno večja območja, namenjena za turizem in rekreacijo, hitro zmanjšujejo njegov življenjski prostor. Ostanki nekdanje stabilne populacije te vrste so zelo ogroženi posebno v zahodni Sloveniji.

Evropa namenja veliko pozornost ohranitvi narave in njenih vrednot. EU Direktiva o pticah in EU Direktiva o habitatih od držav zahtevata zagotavljanje ugodnega stanja za habitatske tipe, vrste in njihove habitate, vključene v Evropsko ekološko omrežje Natura 2000. Program razvoja podeželja omogoča vzpostavitev finančnih ukrepov v podporo Naturi 2000. Na ravni držav članic pa je potrebno spoštovanje usmeritev (direktiv), sprejetih konvencij ter nacionalnih predpisov. Zagotavljanje ugodnega ohranitvenega stanja te vrste v Sloveniji naj bi bilo doseženo tudi s pomočjo določil v Operativnem programu Program upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2007–2013 (v nadaljevanju OPN) in načrtov GG-enot, ki jih OPN določa kot upravljalске načrte Natura 2000.

Življenjski prostor divjega petelina so obsežni strnjeni iglasti in mešani gozdovi. V Sloveniji so bili v višjih legah še pred nekaj desetletji zaprti predeli gozdov. Tam je vladal mir in ni bilo večjih sečenj. Vetrolomi, snegolomi, odmiranje starih dreves in druge ujme so v take gozdove zarezali manjše ali večje jase, ki so zaradi pojava jagodičja in podrasti izboljšali petelinov habitat. Zdaj je vedno manj gozdov, ki so po sestavi razvojnih faz in drevesnih vrst ugoden habitat divjega petelina. To velja tudi za Trnovski gozd. Ostala so le še posamezna, nepovezana zatočišča, kjer živi že zelo ogrožena metapopulacija te vrste.

V minulih stoletjih je bil lov divjega petelina poleg sprememb v habitatih glavni razlog za zmanjšanje populacije. V srednji Evropi je bil lov na to vrsto prepovedan ali omejen že od leta 1970 naprej. V članicah EU, razen v Avstriji in Bolgariji, je lov na divjega petelina prepovedan z zakonom. Lovska zveza Slovenije je leta 1984 sprejela odločitev, da lovci ne bodo lovili divjega petelina, leta 1993 pa je bila sprejeta Uredba o zavaro-

vanjih redkih in ogroženih prostoživečih živalskih vrstah, ki prepoveduje lov na te vrste. Med njimi je tudi divji petelin (*Tetrao urogallus*).

Za ohranitev te vrste je treba zagotoviti ugodno stanje gozdnih ekosistemov, ki neprekinjeno izpolnjujejo življenjske zahteve vrste na dovolj velikem gozdnatem območju. V pomoč populaciji bi bilo ustreznejše uravnavanje številčnosti plenilskih vrst. Plenilci namreč lahko usodno zmanjšajo uspeh reprodukcije in število osebkov ter povzročijo izumrtje metapopulacij. Posebno pozornost bo treba nameniti motnjam in nemiru v habitatih divjega petelina.

Glavni dejavniki povzročanja nemira so sečnje, spravilo lesa in gradnje gozdnih vlak ter turizem in rekreativne aktivnosti v gozdnem prostoru. To so predvsem smučanje, gibanje po gozdnih stezah in zunaj njih, gorsko kolesarjenje in vožnja z motornimi vozili ter motornimi sanmi po gozdovih zunaj gozdnih cest. Ko so enkrat gozdne ceste in vlake zgrajene, ni učinkovitega nadzora in zapor, ki bi onemogočale njihovo nenamensko uporabo.

Normalno se osebki te vrste, razen v obdobju rasti, malo premikajo. Divji petelin porabi za letanje in pogosto umikanje veliko energije, ki jo le s težavo nadomesti z energijsko revno hrano. Posebno pozimi mora varčevati z energijo, zato se pogosto dolgo zadržuje na istem drevesu, ki mu nudi kritje in hrano (Storch, 1993). Če se mora umikati vsiljivcem, se zmanjšata razpoložljiv čas za hranjenje in tudi količina zaužite hrane. Njegov najpomembnejši čut je sluh, ki mu omogoča pravočasen umik pred nevarnostjo. Z vnašanjem hrupa v njegovo življenjsko okolje se zmanjša uspešnost slušne zaznave plenilcev, zato se jim posledično umika manj uspešno. Zaradi pogostega umikanja so ptice, ki se sicer ne premikajo veliko, opaznejše za plenilce (Storch, 2000).

Vznemirjanje je lahko vzrok, da populacija izumre v določenem gozdnem predelu. Rastitev še posebno moti nemir na območju rastišč. Mir pa potrebuje tudi v zimovališčih in predelih, kjer kure valijo in nato vodijo kebkce. Zato v nekaterih državah Evrope že potekajo programi za omejitev negativnih učinkov človeških aktivnosti na gozdne kure (Menoni in Magnani, 1998; Zeitler and Glanzer, 1998). Gradnja gozdnih prometnic, uvažanje novih planinskih in rekreativnih poti naj bi bilo dovoljeno le po predhodni presoji vplivov na to vrsto.

Resen problem so krmišča za divjad in zavarovane vrste, postavljena blizu rastišč in zimovališč divjega petelina. Povzročijo namreč koncentracijo živalskih vrst, ki se hranijo s položeno krmo, obenem pa so plenilci gozdnih kur. V Trnovskem gozdu so tri krmišča za medveda, verjetno pa je še kakšno neregistrirano. Ko so založena, se v njihovi bližini zadržujejo jate krokarjev, v katerih je občasno celo do 100 ptic, pa tudi vrane in ujede. Krmišča so razlog za lokalno povečano gostoto lisic, kun, medvedov in jazbeca. Včasih se okrog njih zadržujejo tudi divji prašiči in volkovi. Številne študije so pokazale pogubne učinke povečane gostote plenilcev na uničenje gnezd gozdnih kur (Bobek, 2007; Stooras, 1988; Storch, 1990; Summer, 2004). Raziskave potrjujejo pozitivno korelacijo med številom plenilcev in številom uničenih gnezd. V primeru zmanjšanja števila plenilcev je bil v raziskovanih območjih večji uspeh reprodukcije te vrste. Raziskave so tudi pokazale, da imajo pri uničenju umetnih in naravnih gnezd največji delež vrane in lisice.

Z gledišča ohranitve divjega petelina je nedopustno, da so krmišča v bližini zatočišč, rastišč in zimovališč divjega petelina. S krmljenjem medvedov smo spremenili njihove življenjske navade ter si pridobili slab sloves v Evropi. Večina medvedov, ki so bili odlovljeni pri nas in odpeljani v druge države EU, tam povzročajo občutne motnje, ker si niso navajeni poiskati hrane v naravnem okolju, temveč se hranijo z odpadki okrog naselij in s plenjenjem domačih živali. Pogosto so me kolegi iz drugih držav EU opozarjali: »Ne pošiljajte nam več medvedov, ki jih krmite in ki se niso navajeni prehranjevati sami v naravi.«

Motnje na območju rastišč, gnezdišč in zimovališč so tveganje za zrušitev socialnega sistema te vrste in posledično za zmanjšan učinek reprodukcije. Povečana je tudi izpostavljenost sovražnikom. Tudi

skupni in skupinski lovi v zimovališčih so taka motnja.

Vzrok za poslabšanje habitata za divjega petelina je lahko tudi prevelika populacijska gostota jelenjadi v nekem območju, ki preveč intenzivno popase grmičke borovnice in objeda jelko ter tako onemogoča njeno pomladitev. Zato je izredno pomemben primerno določen odstrel jelenjadi v gorskih gozdovih, kjer živi tudi divji petelin.

V veljavi so številni predpisi in mnoge institucije delujejo v prid ohranjanja narave. Njihov pozitivni učinek, ki naj bi zagotavljal ugodno ohranitveno stanje vrste, pa je vprašljiv. V prihodnje bomo cilje iz Programa Natura 2000 dosegali tudi z nadgradnjo gozdnogospodarskih načrtov, v katere bodo vključene predpisane smernice in ukrepi.

Določila OPN za posebna varstvena območja (Območja Natura 2000) določajo, da je za kontrolo izvajanja in doseganja postavljenih ciljev treba spremljati:

– kazalce stanja vrst in habitatnih tipov (zlasti ugotavljanje sprememb naravnega območja razširjenosti in populacijske

dinamike vrst oziroma površine, ki jo pokriva habitatni tip),

– kazalce izvajanja potrebnih ukrepov.

Za poročanje Evropski uniji in organom mednarodnih konvencij in sporazumov je treba spremljati stanje ohranjenosti narave v skladu s 108. členom *Zakona o ohranjanju narave* (monitoring ohranjenosti narave).

V OPN monitoring za gozdne kure žal ni omenjen in pri nas dejansko zadnjih 7 let tudi ni potekal, kar pa je nedopustno zaradi kritičnega statusa te vrste v Sloveniji. Tudi Poročilo o stanju narave, ki je bilo posredovano v Bruselj za to vrsto in tudi nekatere druge ne temelji na realnih in dejanskih podatkih.

Lovci bi lahko sodelovali v procesu spremljanja stanja divjega petelina s popisom in poročanjem o opažanjih ptic, sledov ter ostankov te vrste. Štetje na rastiščih bi bilo lahko nevarno glede na dejstvo, da je v nekaterih predelih zaradi krmljenja povečana gostota medvedov in verjetnost konfliktnih srečanj.

Določila OPN – posebna varstvena območja (Območja Natura 2000)

Splošne varstvene usmeritve:

Na območjih Natura 2000 posege in dejavnosti načrtujemo tako, da je mogoče v čim večji mogoči meri:

– ohranjati naravno razširjenost habitatnih tipov ter habitatov rastlinskih in živalskih vrst;

– ohranjati ustrezne lastnosti abiotičnih in biotičnih sestavin habitatnih tipov, njihovo specifično sestavo ter naravne procese ali ustrezno rabo;

– ohranjati ali izboljševati kakovost habitata rastlinskih in živalskih vrst, zlasti tistih delov habitata, ki so bistveni za najpomembnejše življenjske faze vrste, kot so zlasti mesta za razmnoževanje, skupinsko prenočevanje, prezimovanje, selitev in prehranjevanje živali;

– ohranjati povezanost habitatov populacij rastlinskih in živalskih vrst ter omogočati ponovno

– povezanost, če je bila prekinjena.

Pri izvajanju posegov in dejavnosti, ki so načrtovani v skladu s prejšnjim odstavkom, je treba opraviti vse mogoče tehnične in druge ukrepe, da je neugoden vpliv na habitatne tipe, rastline in živali ter njihove habitate čim manjši.

Čas izvajanja posegov, opravljanja dejavnosti ter drugih ravnanj je treba kar najbolj prilagoditi življenjskim ciklom živali in rastlin tako, da:

- poseganje oziroma opravljanje dejavnosti naj ne sovpa ali vsaj v čim manjši mogoči meri z obdobji, ko potrebujejo mir oziroma se ne morejo umakniti; zlasti to velja v času razmnoževalnih aktivnosti, vzreje mladičev, razvoja negibljevih ali slabo gibljivih razvojnih oblik ter ob prezimovanju,

- se prilagodi rastlinam tako, da se jim omogoči semenitev, naravno zasajevanje ali druge oblike razmnoževanja,

- na območja Natura 2000 ne vnašamo živali tujerodnih vrst ter gensko spremenjenih organizmov.

Podrobnejše in konkretne varstvene usmeritve je treba obvezno upoštevati pri pripravi načrtov rabe naravnih dobrin, gozdnogospodarskih načrtov gozdnogospodarskih enot. Načrti gozdnogospodarskih enot morajo prevzemati najmanj podrobne varstvene usmeritve iz Priloge 4.2, večinoma pa še natančneje določene usmeritve in ukrepe (konkretne usmeritve), navedene v naravovarstvenih smernicah. V smernicah so lahko navedene tudi druge vsebine (usmeritve), ki so potrebne za doseganje podrobnega varstvenega cilja.

Varstveni ukrepi/usmeritve OPN, ki pripomorejo ohranitvi divjega petelina, povzeto samo za Trnovski gozd:

Cilj: Ohranjanje habitatov divjega petelina za vzdrževanje stabilne populacije (34 rastišč) na območju Trnovskega gozda.

Stanje: Od znanih rastišč jih je bilo leta 2000 aktivnih le še 7 (20,6 %) (Čas, 2006). Trnovsko-idrijska populacija, ki je bila še leta 1980 povezana z osrednjo alpsko populacijo, je bila leta 2000 že ločena (Adamič, 1987, Čas, 2006).

Ukrepi:

1. V notranji coni divjega petelina upravljanje z divjadjo načrtujemo tako, da se številčnost velike rastlinojede divjadi in divjega prašiča vzdržuje na ravni, ki zagotavlja nemoteno naravno pomlajevanje gozdnih habitatnih tipov. Divjad krmimo le s senom.

Odgovorni nosilec izvedbe navedenih ukrepov so Lovske družine Hubelj, Javornik, Črni Vrh, Kozje Stena, Krekovše, Lijak in Trnovski gozd.

2. Zagotavljanje miru na rastiščih divjega petelina: v notranji coni divjega petelina v polmeru 250 do 750 m okrog znanih rastišč oblikujemo mirne cone, v katerih vsaj v času od 1. marca do 30. junija ne izvajamo sečenj in ne spravljamo lesa ter gradimo cest.

Kot izvajalec ukrepov 1b in 1c ter 2 v enotah GG Ajdovščina, Gorica, Idrija II, Otlica, Predmeja in Trnovo je navedeno gozdarstvo.

3. Zmanjševanje smrtnosti osebkov: kadar v notranji coni divjega petelina nameščamo pregrade, namenjene za kmetijske namene (npr. žice, trakovi, mreže), spodbujamo nameščanje lahko opaznih pregrad (npr. električnih trakov) in takšnih, ki dopuščajo prehodnost osebkov (trakovi, namesto mreže). Izvajalec ukrepa je kmetijstvo.

Manjkajo pa konkretna določila glede strukture gozdov in povezanosti, ki so bila ugotovljena v slovenskih raziskavah:

1. V območju naj se zagotavlja ohranjanje 60 % deleža odraslih in starih mešanih, iglastih in iglasto-listnatih gozdov s posameznimi jasami (Čas, 2006).

2. Zaradi le še 20 % deleža aktivnih rastišč in pretrgane selitvene (migracijske) povezave med populacijo na ločeni habitatni krpi Trnovski gozd in matično alpsko metapopulacijo je treba v načrtih GG predvideti ukrepe za vzpostavitev selitvenega habitatnega koridorja. Za ohranitev delne populacije v Trnovskem gozdu je nujno treba ohraniti habitatne krpe in delne populacije na Idrijskem, Škofjeloškem in Cerkljanskem, ki so povezane z alpsko populacijo (Čas, 2006).

Povzetek Naravovarstvenih smernic za pripravo načrta GGE Idrija II, ki naj bi bil sprejet letos (pripravil jih je Zavod RS za varstvo narave, OE Nova Gorica decembra 2007).

Usmeritve, vezane na znana rastišča in gnezdišča divjega petelina:

- v polmeru 250 do 700 m okrog znanih rastišč divjega petelina naj bi oblikovali mirne cone, v katerih vsaj v času od 1. marca do 30. junija (čas gnezdenja) ne bi bilo sečenj, spravila lesa in gradnje cest,

- na območju in v oddaljenosti vsaj 50 m od znanih rastišč divjega petelina

naj ne bi gradili novih cest, vlak ali žičnih linij (evidentirana rastišča divjega petelina).

Naravovarstvene smernice so vsebinsko pomanjkljive, saj ne vključujejo ukrepov v zimovališčih, ki so deli odločilnega habitata za preživetje populacije. Tako glede tega tudi niso podane ustrezne varstvene usmeritve za to vrsto.

Naravovarstvene smernice za pripravo načrtov, ki naj bi prevzeli nalogo načrtov Natura 2000, so preveč splošne in ne zagotavljajo doseganja ugodnega stanja vrste. Določila o varovanju te vrste so že doslej vsebovali načrti GGO in GGE. Žal pa so bili preveč splošni, da bi bili lahko tudi učinkoviti. V GG-načrtu gozdnogospodarske enote Idrija II za obdobje veljavnosti 1997 do 2008, npr., sploh ni bilo opredeljenih mirnih con.

Zakon o divjadi in lovstvu (ZDLov-1) med drugim določa kazni za prekrške, ki jih stori pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik:

- ki opravlja v gozdu dela, ki bi ovirala ali preprečevala nemoten potek reprodukcije divjadi,

- ki gradi ceste ali vlake prek rastišč, gnezdišč, območij brlogov, zimovališč ali pasišč divjadi,

- ki vznemirja divjad v mirnih conah, na rastiščih, gnezdiščih, polegališčih, brlogih, zimovališčih, pasiščih v gozdu in krmiščih ali jo zalezuje v neugodnih vremenskih razmerah.

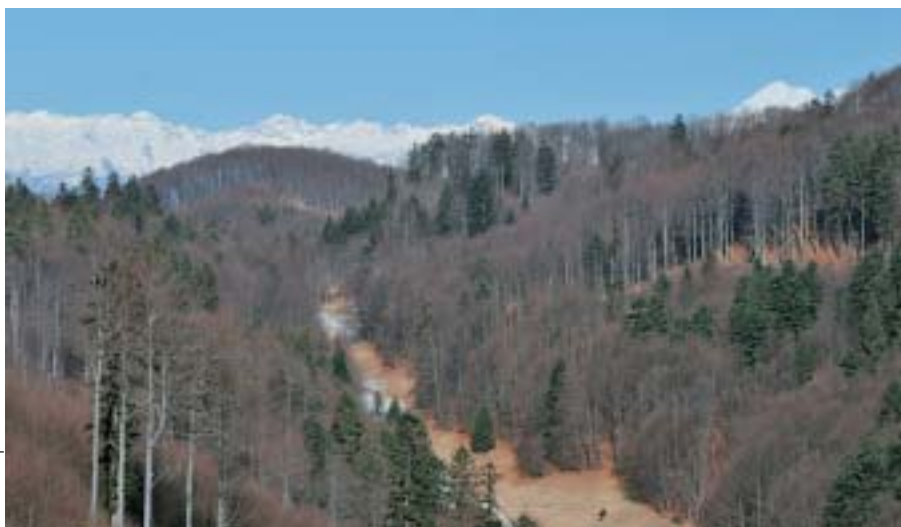
Tudi drugi predpisi vsebujejo številne ukrepe in usmeritve, ki pa se v praksi večinoma ne uporabljajo, žal pa tudi pristojne inšpekcijske službe ne spremljajo njihovega uresničevanja.

Za obstoj divjega petelina v Trnovskem gozdu je izjemno pomembno inverzno rastlinstvo (t. j. mraziščno rastlinje z inverznimi vegetacijskimi pasovi), ki pa je

Pogled s Stanetovega roba (Trnovski gozd) na Julijske Alpe. Trnovski gozd je na skrajnem južnem robu alpskega areala divjega petelina in je ogrožena habitatna krpa, ki je zaradi neprimerne rabe tal oz. habitatnega gospodarjenja z gozdovi za divjega petelina na Cerkljanskem in Idrijskem že ločena od še stabilne alpske metapopulacije v Julijskih Alpah.

Foto: F. Bajt

Območje rastišč divjega petelina na razgibanem pogorju Trnovskega gozda. Pogled z razgledne točke prek Mrzle drage na Krn (desno) in Kanin. Habitat predstavljajo stari presvetljeni mešani iglasto-listnati gozdovi in iglasti gozdovi z jasami, borovnico in mravljišči v mraziščih vrtač, ki pa so marsikje že uničeni zaradi pretrganih habitatnih krp (vsaj 50 ha; Storch, 1999) in preveč obsežnih sečenj starih gozdov in pomlajevanja.

prostorsko omejeno na mrazišča ter drage in vrtače. V inverzijah od zgoraj navzdol visokogorskemu bukove mu gozdu sledi bukovo-jelov gozd, ki prehaja v čist smrekov gozd. Prav na dnu je lahko tudi rušje. V sestojih čiste smreke je v pritalnem sloju zelo pogosta borovnica. V inverzijah divji petelin preživi zimo. V njih najdejo kritje, hrano in zaščito pred močnimi zimskimi vetrovi in mrazom tudi številne druge vrste, ki tam prezimijo. Takšne inverzije v Trnovskem gozdu so Smrekova draga, predel za Škrbino, Poslušanje, predel pod Orlovskim vrhom, Konjska draga, Bukovec in Mojska draga (*Piceetum subalpinum dinaricum*) ter Smrečje, Velika in Mala Lazna (*Luzulo albidiae-Piceetum*). S temi gozdovi moramo gospodariti zelo previdno ter v njih ohranjati primerno sestavo starejših razvojnih faz s podaljšano obhodnjo (t. j. obdobje med nastankom sestoja in njegovo pomladitvijo). Taka določila morajo biti skrbno vgrajena v gozdno-gospodarske načrte.

Območje Poslušanja in Črne drage je kot habitat za divjega petelina dobesedno uničeno zaradi preveč intenzivnih sečenj in vetrolomov v preteklosti. Uničenje grozi tudi habitatni krpi pod Orlovskim vrhom, kjer je za posek že označen velik del starega sestoja, ki je zdaj še primeren petelinji habitat.

Najpomembnejša zimska prehrabna drevesna vrsta je jelka, zato bi ji morali nameniti posebno pozornost. Na južnem robu Trnovskega gozda je tak bor. V GG-načrtih, ki so temelj za gospodarjenje z gozdovi, bi moralo biti zagotovilo trajne prisotnosti primernih habitatov za divjega petelina na Trnovski planoti.

OPN, Naravovarstvene smernice in drugi administrativni instrumenti, ki naj

bi bili temelj za pripravo GG-načrtov in zagotavljanje ugodnega ohranitvenega stanja za divjega petelina, so pomanjkljivi. Vsebinsko ti dokumenti niso usklajeni. V OPN manjka določilo o obvezni pripravi celostne analize stanja ogroženih vrst na območju, ki bi bilo osnova za ukrepe. Tako analizo in predlog ukrepov za konkretno območje bi lahko kakovostno pripravil le Gozdarski inštitut Slovenije. Pravilnik o varstvu gozdov vsebuje takšno določbo, ki pa ni prenesena v OPN.

Posamezni GG-načrt zavzema le del celotnega območja, ki ga zaseda populacija ali metapopulacija divjega petelina. Če naj GG-načrti izpolnijo poslanstvo, bi morali biti pripravljeni za celotno, prej navedeno območje hkrati. V usmeritvah med drugim manjka pomembno določilo o zagotavljanju miru v zimovališčih. Ekosistemski pristop in kontrola številčnosti plenilskih vrst sploh nista omenjena, ni opredeljen monitoring vrste. Program razvoja podeželja RS ne vsebuje finančnih ukrepov v podporo Naturi 2000 v gozdovih, čeprav jih navajajo EU-predpisi. Jasne in prostorsko določene usmeritve in ukrepe za ohranitev divjega petelina je treba vključiti v gozdnogojitvene načrte in lovskogojitvene načrte ter posledično v lovsko gospodarske načrte. Lovci bi morali sodelovati v procesu priprave in sprejemanja GG-načrtov kot enakovreden partner. Določil o usklajevanju populacij plenilcev ni. V življenjskem območju divjega petelina bi bilo nujno treba povečati odstrel lisic, vran in drugih plenilcev te vrste. V primeru velike koncentracije krokarjev bi moralo biti zagotovljeno tudi ustrezno zmanjšanje njihove populacijske gostote. V habitatih divjega petelina bi morali poskrbeti

za odstrel jelenjadi po sprejetem načrtu za to vrsto.

Stanje (monitoring) mora v sprejemljivih časovnih intervalih spremljati neodvisna in usposobljena organizacija. Hkrati pa je potreben tudi učinkovit nadzor ustreznih inšpekcijskih služb glede izvajanja predpisov. Dokaj očitno je, da strokovne službe na Ministrstvu za okolje in prostor (MOP) niso kos nalogi, za katero so pristojne. MOP bi moralo takoj dopolniti pomanjkljive predpise ter institucije povezati v učinkovit sistem. Zagotoviti bi moralo izvajanje monitoringa in nujno potrebnih raziskav. Lovci pa moramo kot naravovarstveno bolj ozaveščen del družbe aktivno spremljati dogajanja v loviščih, kjer se je divji petelin še ohranil, in sodelovati pri prizadevanjih za njegovo ohranitev.

Divji petelin je izgnan v gozdnata gorska območja. Če mu še tam ne bomo omogočili obstoja, bomo izgubili neprecenljiv in neponovljiv genski potencial. Povzročena škoda bo mnogo večja od skromne ekonomske koristi lesa, posekanega v teh gozdovih. Gospodarjenje z državnimi gozdovi mora biti zgled tudi za zasebne gozdove. Slovenija je sprejela *Nacionalni gozdni program in uveljavila sistem gozdnogospodarskega načrtovanja*. To je v bistvu izjemen instrument, ki pa žal pogosto ni izkoriščen zaradi nestrokovnosti sestavljavcev načrtov, prevlade predstavnikov ekonomskih interesov pri pripravi predpisov in GG-načrtov ter pasivnosti nevladnih organizacij. Problem je tudi 10-letni cikel načrtovanja, ki ne omogoča tekoče vnašati popravkov ukrepov in novih izsledkov stroke.

Zdajšnje stanje žal ne vliva upanja, ki bi bilo v prid ohranitvi divjega petelina v Trnovskem gozdu. Nepremišljene in preveč intenzivne sečnje so, poleg nemira, največji razlog za hitro zmanjševanje površin ustreznih habitatnih krp, povezav med njimi in številčnosti osebkov te vrste. Gozdnogospodarski in lovskogojitveni načrti, ki ne upoštevajo potreb ogroženih vrst – specialistov, lahko postanejo dokument, ki je v škodo in ne v korist ogroženim vrstam! Lovci bi morali, v skladu z našimi številnimi izjavami o naravovarstveni usmerjenosti, aktivno podpirati ekosistemski način reševanja tega stanja. Vprašajmo se, ali bomo brez sramu pred javnostjo in zanamci prevzeli soodgovornost za izumrtje gozdnega trubadurja v naših gozdovih!?

*Maksimilijan Mohorič,
univ. dipl. inž. gozd.
Maksimilijan.Mohoric@-2.net*

(Vsi viri so dostopni pri avtorju.)

Povezati bivalne okoliše divjadi!

Zdaj ni več najmanjšega dvoma o pomenu povezav med populacijami posameznih vrst divjadi, še zlasti tam in takrat, ko so z različnimi posegi te vezi prekinjene ali prizadete zaradi cestnih in železniških prometnic. Prizadete okoljske razmere je mogoče bistveno popraviti s tako imenovanimi »zelenimi mostovi« na tak

vezanosti, dolgoročno ohranjajo biotsko raznovrstnost. V nasprotju s tem pa razmeroma veliki, vendar s prometnicami odrezani bivalni okoliši postanejo nezanimivi. Opozorila o tem so še zlasti aktualna za države z vse gostejšim avtocestnim omrežjem.

Spodbudnejše je bilo poročanje o morebitnem kratkoročnem izboljšanju na podla-

Foto: B. Krže

Na vse bolj prometni cesti Ljubljana–Kočevje je zlasti odsek na Jasnici usoden za številne živali, tudi medvede. Zaradi naravnih danosti je tamkajšnje območje naravni biokoridor med Veliko in Malo goro. Potreba po zelenem mostu je več kot očitna.

Trije zaporedni pokriti vkopi na dolenski avtocesti pri Medvedjeku nimajo skoraj nikakršnih lastnosti zelenih mostov, saj služijo predvsem lokalnemu prometu.

način, da ima pri tem zadnjo, odločilno besedo politika.

V vsakem primeru mora biti tak ukrep prijazen življenjskim potrebam in navadam divjadi, sicer je njegov končni učinek, kljub velikemu finančnemu vložku, manjši od pričakovanj. Potrebno je torej strpno in z argumenti utemeljeno sodelovanje naravovarstvenikov, oblasti in lastnikov zemljišč.

Nekako tak je povzetek nedavnega mednarodnega posvetovanja nemške lovske zveze ter najpomembnejših naravovarstvenih organizacij in dejavnikov, ki je bilo konec februarja v Berlinu ob sodelovanju strokovnjakov iz Nemčije, Avstrije, Švice in Nizozemske.

Poudarili so, da drobljenje (fragmentacija) bivalnih okolišev neposredno zmanjšuje možnosti za preživetje številnim živalskim vrstam. Tudi razmeroma majhni bivalni okoliši lahko, ob ustrezni po-

Skoraj 300 m pokriti vkop na dolenski avtocesti pri Karteljevem bo pravo vlogo zelenega mostu dobil šele, ko bo z ustrezno pogodbitvijo dobil povezovalni značaj prek obeh strani avtoceste segajočega gozda. Ker je vkop na klancu, je hrup tovornjakov še bolj moteč kot sicer.

gi državnega projekta **Življenjski koridorji za človeka in naravo**, ki so ga sprejeli leta 2005. Več o tem je na internetni strani nemške lovske zveze, ki je eden od pobudnikov omenjenega projekta, katerega temelj za politične odločitve je državna strategija o biološki razno-

vrstnosti. Prvi korak je načrt o gradnji dodatnih zelenih mostov do leta 2020 z natančno določenimi prednostmi. Za naravovarstvenike je prednostna povezava habitatov nosilnih vrst, kot so ris, volk, divja mačka in jelenjad. Nemška lovska zveza želi z zelenimi mostovi ublažiti tudi posledice vsakoletnega pov-

ogradili prvo avtocesto Verd–Postojna. Takrat o zelenih mostovih ni razmišljal še nihče. Dandanes so razmere, znanje in zahteve povsem drugačne ter mogoče že usodne za ohranitev velikih zveri. V Sloveniji praktično nimamo niti enega zelenega mostu, ki bi zadovoljeval že znane in preverjene standarde za izpolnjevanje primarnih namenov. Prav tako nimamo verodostojne državne strategije, ki bi jo morali sprejeti in izvajati čim prej. Vpliva prometnic na nekatere živalske vrste ne smemo ocenjevati zgolj s številom povozenih, pač pa z veliko nevarnejšo posledico posamezne vrste. Zato menim, da je še kako umestno, da bi na skorajšnjem vseevropskem posvetovanju o velikih zvereh, ki bo 10. junija v Postojni, na slovensko državo naslovili ustrezen poziv.

V razgovoru z enim od uglednejših in Sloveniji naklonjenih poslancev Evropskega parlamenta o možnostih, da bi za tovrstne projekte pridobili tudi evropska sredstva, je bil poduk nedvoumen: »Najprej se o teh vprašanjih dogovorite in uskladite v Sloveniji, pripravite izvedbeno in finančno dokumentacijo in nobenega dvoma ni, da vas pri tem ne bi podprla tudi Evropska skupnost.«

Blaž Krže

Kaj vse so o divjadi, lovu in lovci pisali časopisi na Kranjskem ...

Piše: mag. Romana Erhatič Širnik

(Nadaljevanje)

Divja mačka

Najpogostejše so poročali o uplenitvi oziroma usmrtnitvi divjih mačk. Zdaj ne vemo, ali so bile vse navedene živali resnično prave divje mačke, križanci z domačimi, ali pa je bila med njimi tudi katera od potepuških domačih mačk. Praviloma so zver pokončali, ko je ta napadala domače kokoši. Največkrat so o uplenitvi poročali v obliki kratkih vesti, včasih pa tudi posebej izpostavili velikost, še večkrat pa škodo, ki jo je naredila žival. Divjega mačka, dotlej največji primerek v takojšnjih krajih, so konec decembra 1885 uplenili blizu Podgrada v Istri. Visok je bil 47 centimetrov, tehtal pa skoraj šest kilogramov (Slovenec, 23. december 1885). Dve leti pozneje ga je železniški nadzornik v Zalogu pri Ljubljani pokončal z golimi rokami, in to v trenutku, ko je prišel po kokoši. Maček je bil dolg 105 cm in popolnoma sestradan (Slovenec, 11. februar 1887). Izredna velikost je pri bralcih naletelela na dvom, zato so že naslednji dan poročali, da so njegov kožuh videli tudi sodelavci Slovenca. Ljubljanski krznar je zanj ponudil 1,50 goldinarja, a ga je uplenitelj zadržal zase (Slovenec, 12. februar 1887). Mačka, uplenjenega v logaškem okraju, je Lovski klub podaril deželnemu muzeju v Ljubljani; dolg je bil 108 centimetrov, tehtal pa skoraj devet kilogramov (Slovenec, 9. november 1889). Izredno veliko divjo mačko je uplenil lovec iz Logatca; od glave do konca repa je zver merila 136 centimetrov, tehtala pa približno deset kilogramov (Slovenec, 8. november 1893). Logar graščine Podsreda je ustrelil divjo mačko, dolgo več kot meter in težko več kot šest kilogramov (Slovenec, 23. november 1902).

Leta 1890 so divjega mačka ujeli na ljubljanskem gradu, kjer se je hotel pogostiti s kokošmi (Slovenec, 25. januar 1890). Leto pozneje so bile v nevarnosti kokoši na Blokah. Lastniku je uspelo mačka pobiti z lopato (Slovenec, 25. februar 1891). V okolici Planine je divja mačka uprizorila pravo mesarsko klanje – zadavila je petelina in osem kokoši; ustrelili so jo na begu (Slovenec, 28. februar 1901). Ob več kokoši so bili vaščani v Kobjeglavi. Divjo mačko je uspelo ubiti domačemu lovcu (Slovenec, 8. marec 1906).

O pokončanih divjih mačkah so večkrat poročali z Gorenjske. Zelo zadovoljen je bil lovec iz okolice Selc, saj je bila tam ta vrsta divjadi zelo redka (Slovenec, 5. januar 1895). Posestnik iz Kroke ga je pobil v svojem gospodarskem poslopu (Slovenec, 3. marec 1903). Nekaj let pozneje ga je ujel posestnik v Podnartu (Slovenec, 9. januar 1906), leto zatem so ga ustrelili v škofjeloški okolici (Slovenec, 23. november 1907). Posebno zadovoljen je bil posestnik in župan v Lescah, saj mu je uspelo upleniti dva divja mačka: prvega, izredno lep primerka, je ustrelil januarja 1911 (Slovenec, 29. januar 1911), drugega pa med prvo svetovno vojno (Slovenec, 29. januar 1913).

Več divjih mačk so ujeli v okolici Senožeč. Tam se je neke zime dogajala prava drama. Enega od posestnikov sta obiskala dva divja mačka: enega so ustrelili, drugi je padel v boju z ovčarskim psom. Psu sta ga pomagala pokončati pastirja s palicama (Slovenec, 9. februar 1907). Leto pozneje je divjega mačka ustrelil krojaški mojster, ki se je nadejal, da mu bo uspelo upleniti še dva. V istem kraju je pred tem neki drugi lovec prav tako ustrelil dve divji mački (Slovenec, 9. december 1908).

O pokončani divji mački so poročali iz Osilnice, kamor je v bližino hiš mačko prignala lakota (Slovenec, 9. marec 1888). V časopisu zasledimo še poročila iz Trebnjega (Slovenec, 31. december 1904) in okolice Vrhnike (Slovenec, 2. oktober 1906). V Trnovskem gozdu je divjo mačko pobil gozdar z velikim kamnom. Po poročanju časopisa je bila to ena zadnjih divjih mačk v Trnovskem gozdu (Slovenec, 1. marec 1907). Januarja 1908 je divjega mačka ustrelil na Dravskem polju šolski vodja iz Zavrča. Lovci so poročali, da se v bližini klati še en primerka (Slovenec, 8. januar 1908).

Divjim mačkam so vojno napovedali lovci iz Velikih Lašč in Turjaka. Kmetje se z njihovo odločitvijo niso strinjali. Zatrjevali so, da jim bodo v primeru, če bi lovci pokončali vse divje mačke, škodo povzročale miši in podgane (Slovenec, 5. marec 1888).

Lisica

Kmete so oškodovale tudi lisice, ki so jih označili za zvite in predrzne tatice. V Dovjem je predrzna lisica odnašala kokoši celo podnevi. V vasi je bilo zato več kokelj brez piščancev in tudi piščancev brez matere. Ljudje so bili razburjeni, saj je pri eni sami hiši odnesla štiriindvajset živali. Hudovali so se nad lastnikom lova – gospodom Galetom, ki v bran Dovžanom ni storil ničesar. Priznavali so, da je poleti lisičji kožuh vreden manj, zatrjevali pa, da so njihove kokoši vredne veliko več. Zatrjevali so, da lastniku lova niso dolžni pitati divjadi. Problem bi rešili sami, vendar niso smeli, saj jim je bil lov prepovedan. Lastnika lova so zaprosili, da naredi potrebne korake vaščanom v varstvo, da ne bodo primorani zavarovati se na – kure (Slovenec, 25. julij 1890). Leto pozneje je lisico, ki je imela na vesti marsikatero tatvino, na Planini ustrelil čuvaj kneza Windischgraetza (Slovenec, 17. november 1891). V Poljanah so se pritoževali, da lovci znanega ljubljanskega dohtarja z zastrupljenimi vabami (zastrupljeni ptiči) lovijo lisice. Takšen način lova so izvajali tudi drugod, vendar ne tako blizu hiš in javnih poti (Slovenec, 11. februar 1893).

Poročali so o lisici, ki se je z mladiči zatekla v senik. Za razliko od drugih tovrstnih poročil je bila poštena in gostitelju ni naredila nikakršne škode. Hrano za mladiče je prinesla od drugod: v senu so našli kosti perutnine in mladega prašiča. Lisice jim ni uspelo ujeti, manj sreče pa so imeli mladiči, ki jih je eden od kmetov zaprl v svoj hlev. Zapisali so, da zanje dobro skrbijo; njegov namen je bil, da zanje skrbi, dokler ne odrastejo (Slovenec, 13. maj 1903). Povsem drugačna zgodba se je pripetila posestniku iz Vrtojbe pri Gorici. V hišo h kokošim se je priklatila lisica. Gospodar jo je hotel preplašiti, pa se mu je ograja na hodniku zlomila, padel je na dvorišče in se huje poškodoval. V goriški bolnišnici je podlegel poškodbam (Slovenec, 1. julij 1903). V Novem mestu je sodni tajnik Julij Bučar opravil dobro delo – v treh tednih je ustrelil štiri lisice (Slovenec, 20. julij 1903). Leta 1907 so lisice v Ajdovcu pri Žužemberku pokončale več kot štiristo kokoši in piščancev. Domačini so se pritoževali nad lovci, ti pa lisic niso hoteli loviti, češ da je poleti njihov kožuh brez vrednosti.

(Se nadaljuje.)

Na kratko iz tujega tiska ...

Nemčija: V narodnem parku Müritz so pri osmih najdenih poginjenih rakunih (*Procyon sp.*) prvič v Evropi ugotovili virus pasje kuge pri tej vrsti. Hkrati so raziskovalci projekta Rakun s testi na nekaterih živih in na videz neprizadetih živalih ugotovili prisotnost protiteles proti virusu pasje kuge. V narodnem parku Müritz živi sicer povprečno 6 do 8 rakunov/100 ha, kar je dvakrat več kot drugod v osrednji Nemčiji. (Deutsche Jagd Zeitung Internet)

Nemčija: Po podiranju hrasta pri redni sečnji na območju gozdne uprave Göhrde na Spodnjem Saškem so delavci pod padlim drevesom našli 2 mrtva divja prašiča – ozimca medtem ko je tretji, ki je bil vidno poškodovan, ušel. Tudi tistega je pozneje vodnik psa krvosledca po krajšem sledenju našel z zlomljeno zadnjo nogo. Čeprav so gozdni delavci v neposredni okolici že prej podirali drevje, se divji prašiči niso premaknili iz svojega skrivališča. Tako vedenje jih je verjetno že rešilo pri kakšnem skupinskem lovu, tokrat pa se je zanje končalo nesrečno. (Deutsche Jagd Zeitung, 4/2008)

Bocvana: V tej afriški državi so leta 2008 zopet prepovedali lov na leve. Vzrok temu naj bi bilo preveč ilegalno odstreljenih ali zastrupljenih levov. Prepoved lova na leve so ukinili po več letih leta 2005. V času, ko je bil lov na leve dovoljen v zelo omejenem številu, je bilo kljub temu ilegalno odstreljenih ali zastrupljenih več levov, ki delajo predvsem veliko škodo rejcem govedi in drobnice, kljub temu pa manj kot v času, ko je lov na to vrsto velikih mačk popolnoma prepovedan. Strokovnjaki so enotnega mnenja, da prepoved lova levom ne prinaša nič dobrega. Nasprotno, če je lov na leve prepovedan, vaščani izgubijo še tisto malo strpnosti do levov, ki je sicer imajo zaradi vsaj določenega prihodka od lova. (Jagen Weltweit, 1/2008)

Finska: Za primerjavo naštejmo lovne dobe na divjad nekaterih vrst v tej državi: divji prašič od 1. 6. do 28. 2.; los od zadnje sobote v septembru do

Zaradi ilegalnega lova je v Bocvani spet prepovedan lov na leve.

15. 12.; jelenjad, belorepi jelen, severni jelen, damjak in sika jelen od zadnje sobote v septembru do 31. 1.; srnjak od 16. 5. do 15. 6. in od 1. 9. do 31. 1.; srna in mladič od 1. 9. do 31. 1.; rjavi medved od 20. 8. do 31. 10.; volk (samo v območjih vzreje in paše severnih jelenov) od 1. 11. do 31. 3.. (Jagen Weltweit, 1/2008)

Norveška: V tej državi je lov na lose dovoljen od 25. 9. do 1. 10. ter od 11. 10. do 31. 10. Za lov na lose je obvezna uporaba krogel s težo najmanj 9 g in zadetno energijo 2.700 J/100 m. Uporaba polavtomatskih pušk z več kot 3 naboji v nabojniku in 1 v cevi je prepovedana. Če pride tujec na lov na Norveško, mora ob prihodu na mejo carinikom predložiti veljavno orožno listino in izpolniti obrazec, v katerem navede ime, naslov in starost, vrsto, kaliber, proizvajalca in tovarniško številko orožja, vrsto in število nabojev ter kam in s kakšnim namenom je pripotoval v državo. Cariniki tako izpolnjen obrazec potrdijo, kar potem velja kot orožna listina na Norveškem in za obdobje največ 3 mesece. Kljub temu je priporočljivo imeti s seboj evropski orožni list. Lovskim gostom, ki prihajajo loviti na Norveško, ni treba opraviti preskusa strelskih sposobnosti, če lovijo v svoji državi. Kljub temu pa morajo pridobiti

lovsko dovoljenje in plačati določeno dajatev na lovsko orožje. Pred lovom je torej treba dovolj zgodaj poslati na Norveško kopijo lovskega dovoljenja (lovske izkaznice) in potem plačati prej omenjeno dajatev. Pri lovu na lose je obvezna uporaba signalnih kap in jopičev (brezrokavnikov). Lovne dobe na divjad nekaterih drugih vrst so naslednje: srnjad od 10. 8. do 23. 12.; gosi od 10. 8. do 23. 12.; race od 21. 8. do 23. 12.; ruševce od 10. 9. do 23. 12.; belka od 10. 9. do 28. 2.; tjulnji (odvisno od vrste od 1. 2. do 30. 9. oz. od 2. 1. do 30. 4.). (Jagen Weltweit, 1/2008)

Nemčija: Pošteno sta se prestrašila dva lovca v bližini mesta Uslar v zvezni deželi Spodnja Saška. Ko sta splezala na prežo, sta na njej naletela na mumificirano človeško truplo. Pozneje je Policija ugotovila, da je bil to 58-letni moški, ki je bil že dalj časa brez službe, ostal pa je tudi brez socialne pomoči in je na preži umrl od lakote; najverjetneje nekje sredi decembra lani. Vse to je bilo opisano v dnevniku, ki so ga našli poleg trupla. (Wild und Hund, 4/2008)

Švedska: Tudi v tej državi po vozi divjadi niso nobena redkost, vendar je primer, ki se je zgodil v Sälenfjällu, kljub temu nenavaden. Voznik snežnih sani,

ki je vozil na čelu manjše skupine ljudi s snežnimi sanmi, je v temi neposredno pred seboj na cesti naenkrat zagledal losjo samico (kravo) in njenega mladiča. Časa, da bi poskusil zavreti ali obvoziti obe živali, ni imel več, zato je skočil s sani in na srečo nepoškodovan pristal v snegu v obcestnem jarku. Sani so priletele v losjega mladiča in mu polomile obe sprednji nogi, tako da je bilo treba poklicati lovca, ki je nesrečno žival ustrelil. (Wild und Hund, 4/2008)

Nemčija: Na Bavarskem je leta 2007 lovski izpit opravilo 1.117 kandidatov, kar je skoraj 35 % več kot leta 2006. Pristojni minister za gozdarstvo meni, da je povečanje predvsem posledica nove organizacije opravljanja lovskega izpita. Leta 2007 so bili po vsej Bavarski namreč prvič na voljo kar štirje termini za opravljanje lovskega izpita, in sicer na 16 lokacijah. (Wild und Hund, 4/2008)

Nemčija: Zaradi velike škode, ki jo na kmetijskih površinah povzročajo golobi grivarji, so pristojni organi v zvezni deželi Nordrhein-Westfalen bistveno spremenili lovne dobe na to vrsto divjadi. Tako bo odslej tam lov na golobe grivarje dovoljen: na površinah, posajenih z zelenjavo, fižolom, grahom in sadjem od 21. 2. do 31. 10.; na površinah, posejenih z žitom od 21. 2. do 31. 3. in od 15. 6. do 31. 10.; na površinah, posajenih s sladkorno repo od 15. 3. do 31. 5.; na površinah, posajenih s koruzo od 15. 4. do 15. 7., ter na površinah, posajenih z navadno ogrščico od 15. 6. do 31. 10. Lov bo dovoljen samo na golobe grivarje, ki priletijo v jatah, saj ti praviloma ne sodelujejo v reprodukciji. Kar 70 % vseh golobov grivarjev, ki so jih uplenili leta 2007, je bilo uplenjenih v zvezni deželi Nordrhein-Westfalen. Kot informacijo zapišimo, da je bilo v lovskem letu 2004/05 v Nemčiji uplenjenih 915.245 divjih golobov, v lovskem letu 2005/06 960.306 divjih golobov in v lovskem letu 2006/07 871.464 divjih golobov. (Wild und Hund, 4/2008)

Pripravil: mag. Janko Mehle

Marakeš 2008

55. generalna skupščina Mednarodnega sveta za lov in ohranitev divjadi

Zahrumeli so močni motorji in do zadnjega sedeža poln Airbus 320 je vse hitreje drsel po vzletišču letališča v Marakešu, nekdanje prestolnice in enega največjih maroških mest, saj šteje več kot milijon prebivalcev. Med hitrim vzpenjanjem se je letalo, verjetno tudi zaradi hitrih temperaturnih sprememb, večkrat zelo streslo. Kako tudi ne, saj je termometer na letališču kazal 40 °C. Še zadnji pogled na razvlečeno rjavo rdeče mesto, obdano s številnimi nasadi temno zelenih pomarančencev, oljk in palm ter z mogočno kuliso več kot 4.000 m visokih vrhov gorovja Atlas v ozadju. Dežela nekaterih skrajnosti pač.

Maroko je obmorska država v severozahodni Afriki. Na severu meji na Sredozemsko morje in Gibraltarsko ožino, na zahodu na Atlantski ocean ter na vzhodu z Alžirijo, s katero ima zaprto mejo. Na jugozahodu meji na zahodno Saharo, katere del je okupiral skupaj z Mavretanijo. Maroko je edina država, ki ni članica Afriške unije. Njena morska obala je dolga skoraj 3.500 km. Samostojna država je od leta 1956, do takrat pa je bila kolonialna posest Francije in Španije. Šteje okrog 33 mio prebivalcev in je kraljevina, v kateri vlada geslo: »Bog, narod, kralj.«

Tako kot leta 1992 je bil tudi letos Marakeš gostitelj 55. generalne skupščine Mednarodnega sveta za lov in ohranitev divjadi – CIC. Skupščina je kar 5 dni potekala v klimatiziranih razkoš-

nih konferenčnih in spremljevalnih prostorih enega od hotelov na obrobju mesta. Vsak od konferenčnih in restavracijskih prostorov je svojstvena mojstrovina povezovanja orientalske in sodobne arhitekture, da o navdušujoči hortikulturi niti ne pišem. Poleg številnih sponzorjev je pokroviteljstvo sprejela tudi njihova visokost, kralj **Mohamed VI.**, ki se je osebno udeležil začetka skupščine. Vendar pa nam, razen ostrih pogledov in zaključnega poklona z rokama, sklenjenima na prsih, ni namenil niti besede. Skoraj vse, zlasti afriške kraljevine,

Sokolarjenje je eden najstarejših, še vedno živih načinov lova v Maroku.

Foto: S. Kroppe

Predsednik g. Dieter Schramm se je zahvalil za ponovno izvolitev.

Foto: B. Krže

so policijske države, kar je mogoče občutiti že ob prihodu, saj smo v dolgih vrstah kar dve uri potrpežljivo čakali na kontrolo potnih listov, ob odhodu pa nekaj manj. Kralj Hasan, oče sedanjega kralja, je bil velik prijatelj predsednika Tita in aktiven član skupine Neuvrščenih držav. V otvoritvenem in zaključnem delu je v imenu države gostiteljice spregovoril dr. **Abdeladim Lhafi**, visoki komisar za vode, gozdove in boj proti širjenju puščave. A kdor si Maroko predstavlja kot puščavo, se moti, saj je kar 12,5 % porasle z gozdovi, med katerimi je več kot 5 mio ha naravnih gozdov, v katerih prevladuje cedra, 1 mio ha je

saharskih akacij in 700.000 ha na novo pogozdenih površin. Okrog 350.000 ha je hrasta plutovca.

V program generalne skupščine sodijo tudi seje komisij in delovnih teles o okoljskih spremembah, mali divjadi, lovu s psi, sokolarjenju in ohranitvi ujed, o tropski divjadi, pticah, s poudarkom na pticah selivkah, ter veliki divjadi in zvereh. Posebna delovna telesa obravnavajo tudi lovsko kulturo in literaturo. Vsako leto CIC podeljuje tudi posebne nagrade za posamezne projekte na področju varstva in gojitve divjadi, pa tudi založništva. Hkrati potekajo številna neformalna srečanja ob navzočnosti predsednika

Združenja evropskih lovskih zvez (FACE) in drugih pomembnih sorodnih naravovarstvenih ustanov in fondacij z drugih celin. CIC je eno največjih svetovnih, globalnih organizacij, neke vrste lovski Združeni narodi. Vse to vpliva tudi na njegovo operativno učinkovitost, saj je večinski del zaključnih dokumentov v obliki resolucij, s pozivi in priporočili, za kar je treba pridobiti visoko stopnjo soglasja večine udeležencev, kar vedno tudi ni lahko. Tudi CIC ni povsem nepolitičen, nenehno pa je čutiti rivalstvo med francosko in nemško govorječimi članicami.

Generalno skupščino je pozdravil tudi predsednik FACE g. Gilbert de Turckheim.

Foto: B. Krže

Večina lovcev pozna CIC po ocenjevanju lovskih trofej in podeljevanju medalj za najmočnejše. Ravno na tem področju pa se porajajo različna mnenja in vse glasnejše zahteve po reviziji ocenjevalnih formul CIC in o opustitvi nekaterih subjektivnih, nebioloških meril, kot so število parožkov, barva, grbičavost in podobno, če omenim zgolj nekatere. Konservativnejši in še vedno prevladujoči del se temu upira in daje prednost dolgoročni primerljivosti podatkov, kar je seveda res. Stari in na novo izvoljeni predsednik **Dieter Schramm** se je z diplomatsko spretnostjo in uglajenostjo izognil konfliktu, saj pred volitvami ni želel tvegati razkola v prislovični homogenosti organizacije. Za razpravo o morebitnih spremembah in oblikovanju predlogov do naslednje generalne skupščine je bila imenovana posebna delovna skupina. Osebo menim, da so pri ocenjevanju trofej nekatere spremembe nujne, tudi zaradi verodostojnosti CIC, ki se zavzema za sonaravna načela pri varstvu in ohranitvi divjadi. V vsakem primeru pa bo treba uvesti določeno večletno obdobje uporabe starih in novih metod ocenjevanja, ki so tudi v funkciji kontrolne metode gospodarjenja z divjadjo. Veliko hipoteko pomenijo tudi obore in s tem povezana uporaba anabolikov, ki so pri divjadi še težje ugotovljivi kot pri športnikih. Spet dodajam skromno, osebno mnenje, naj bi ocenjevali le trofejne dele divjadi iz proste narave, medalje pa podeljevali loviščem ali lovcem, ki so zaslužni za gojitveno delo in uspehe in ne več premožnim upleniteljem.

Vsebinsko letošnjih referatov na sejah delovnih teles je bila vsebinsko in strokovno raznolika. Najvišjo oceno bi prisodil Norvežanu dr. **Scottu Brainhardu**, ki je tudi avtor najnovejše Evropske konvencije o varstvu evropske divjadi in habitatov, in **Peteju Mahonyu** iz ZDA za filozofsko razpravo o izvoru nas, lovcev, o svetosti življenja ter o pomenu etike v razmerah,

ki so za divjad vse težje. Pohvaliti velja tudi sekcijo za delo z mladimi, saj je tudi CIC še kako potreben pomlajevanja, ter akcijo, v kateri je CIC prispeval znatna sredstva za žrtve min v Bosni.

Slovenski delež pri delovanju CIC je skromen. V 70-tih letih je bil dva mandata njegov predsednik **Marko Bulc**, svoj prispevek pa je prispeval legendarni **Veljko Varičak**. Številni znanci še vedno niso pozabili in ne morejo prehvaliti organizacije skupščine CIC 2001 v Portorožu, katere značko je bilo v Marakešu mogoče kupiti na stojnici CIC za ceno 15 € in kjer so za 40 € prodali tudi kravato in pri tem mirno gledali v oči. Posel je pač posel.

In še nekaj je treba dodati. Največ udeležencev, skoraj 500, je bilo videti na večernih

sprejemih, na sejah delovnih teles pa se nas je zbralo morda največ nekaj 10. Marakeš je privlačen, zanimiv in drag; čutiti je vpliv francoske kulture in kulinarike, imajo odlična vina, trgovina z vini pa je kraljevi monopol. V posebnem spominu ostajajo urejeni parki in cvetlični nasadi, ki jih še ni prizadela nastajajoča vročina.

Srečali in razšli smo se kot prijatelji in zavezniki, saj ima vsaka država lastne težave pri varstvu divjadi in okolja, pri tem pa sta mednarodna pomoč in solidarnost še kako potrebni.

Preleteli smo večmilijonsko Casablanca in letalo se je usmerilo proti Madridu. Nihče od potnikov ni slutil, da je v tistem trenutku deset kilometrov pod nami pod visokim stebrom dima in ognja umrlo 50 delavcev v tovarni žimnic. V Maroku se med in mleko cedita le redkim, večina se mora zadovoljiti le s kapljicami. In umrli so bili prav med slednjimi ...

Blaž Krže,
*predsednik Komisije LZS
za mednarodne odnose*

Poročilo predsednika slovenske nacionalne delegacije CIC

V sakoletne generalne skupščine CIC, letos že 55., se je udeležila tudi slovenska nacionalna delegacija CIC.

Bila je v Maroku, v mestu Marakeš, ki je eno od najstarejših mest v tamkajšnjem delu SZ Afrike. Štiričlanska delegacija iz Slovenije so sestavljali: **Anton Vrščaj**, individualni član kot vodja delegacije, **Srečko F. Krobe**, predsednik LZS, član, **Bojan Lepičnik**, individualni član CIC, in **Blaž Krže**.

Tako kot večina udeležencev smo prispeli iz različnih smeri, vendar vsi en dan pred

uradnim začetkom. Po ureditvi prijavnih formalnosti in plačilu kotizacije in nastanitve so se začele različne aktivnosti po različnih komisijah.

Individualni člani si plačajo vse stroške iz lastnih sredstev.

Prvega dne je bil poudarek na komisiji za malo divjad, posebno na temo varstva španske rdečenoge jerebice (*Alectoris rufa*) ter maroške ali berberske jerebice (*Alectoris barbara*). Posebna skupina strokovnjakov je analizirala potrebe po ukrepih, skladno s posebnimi agro-ekološkimi merili. Posebej je bila prikazana problematična uporaba cepiv in raznih kemikalij v kmetijstvu v Južni Afriki, ki se ne razgradijo. Dolgo ostanejo v telesih živali in delujejo kancerogeno. Udeleženci so predlagali, da bi uporabo takih cepiv prepovedali z zakonom.

Popoldne je bila za udeležence organizirana svečana otvoritvena ceremonija, ki se je je udeležil maroški **H. R. H. Princ Moulay Rachid** kot predstavnik maroškega kralja, ki je bil generalni pokrovitelj generalne skupščine CIC. Prisotnost kraljevske osebnosti je bila tudi svečan poudarek otvoritveni ceremoniji.

V otvoritvenem delu slovesnosti so sodelovali tudi predstavniki svetovnih združenj in organizacij: baron **Gilbert de Turckheim** za FACE; **Stephen Nash** za CITES;

Naši udeleženci zasedanja 55. generalne skupščine CIC v Maroku (od leve): B. Krže, S. F. Krobe, B. Lepičnik in T. Vrščaj.

Foto: T. Vrščaj

prof. **Jon Hutton** predsednik IUCN, Trajnostna raba (Sustainable Use), prof. **Bert Lenten**, izvršni sekretar AEWa, in **Moujahed Achouri** za FAO.

V naslednjih dveh dneh so se zvrstile aktivnosti v komisijah za: lovske pse, lovske trofeje in razstave, umetnost v lovstvu, kulturo in muzeje, fotografije divjih živali, sokolarjenje in varstvo ptic, delo z mladimi (Young opinion), za finance, trajnostno rabo itn.

Konec drugega dne se je sestel tudi Izvršni komite, ki je imel nalogo pripraviti končno obliko upravljanja te množične svetovne organizacije. CIC namreč združuje okrog dvanajst 12 milijonov članov.

Komisija CIC za razstave in trofeje je dobila predlog za spremembo formul za ocenjevanje trofej. Člani velike večine delegacij iz Evrope so temu nasprotovali; posebno češka delegacija ni našla nobenega opravičila za tako dejanje. Predlog ni uspel, dogovorjeno pa je, da se bodo člani komisije sestali v Madridu na skupnem posvetovanju in pripravili morebitne popravke. Gostiteljica bo verjetno španska delegacija pod vodstvom **Nicolasa Franca**.

Zadnji, tretji dan, je bila zaključna seja, volitve predsednika, treh podpredsednikov in drugih teles, ki jih lahko imenuje generalna skupščina. Slovenska nacionalna delegacija CIC je imela šest glasov. Kar nekaj naših članov, ki iz različnih razlogov niso mogli prisostvovati, so nam dali pisna pooblastila in so tako izkoristili svojo volilno pravico.

Pooblastilo so nam zaupale še nacionalne delegacije Hrvaške lovske zveze – HLS ter delegacije iz Rep. BiH. Za zaupanje se vsem zahvaljujem v imenu slovenske nacionalne delegacije CIC, pa tudi v svojem imenu. Enaka zahvala velja tudi vsem našim članom, ki so sodelovali na 55. generalni skupščini CIC.

Nekaj starejših članov raznih teles CIC je na zaključni slovesnosti prepustilo svoje funkcije novim, mlajšim

Z otvoritvene slovesnosti

članom. V tretjem mandatu je bil za predsednika ponovno izvoljen dosednji predsednik **Dieter Schramm**, za enega od podpredsednikov pa predstavnik Srbske lovske zveze (LSS) **Milorad Perović**, sicer tudi predsednik Beograjske mestne skupščine. Izvoljeni so bili z vsemi glasovi in bili nagrajeni z gromkim aplavzom. Za novo članico CIC je bila sprejeta Albanska državna federacija športnih lovcev.

Iz Slovenije so bili sprejeti predlagani novi člani, in sicer: Zavod za gozdove Slovenije – ZGS oz. njegov predstavnik **Jošt Jakša**, direktor ZGS; kot predstavnik LZS predsednik LZS mag. **Srečko F. Kropce**; **Marjetka Mahne** in **Bogdan Mahne**, **Ljudmila Trafela** in mag. **Emilijan Trafela ter Tadej Burazer**.

Tako zdaj slovensko nacionalno delegacijo CIC sestavljajo:

1. **Anton Vrščaj**, vodja slovenske nacionalne delegacije CIC,
2. dr. **Igor Tavčar**, individualni član,
3. **Bojan Lepičnik**, individualni član,
4. **Franč Golija**, individualni član,
5. **Urška Srnc**, ekspert CIC,
6. **Gregor Bolčina**, ekspert nacionalne delegacije CIC,
7. **Marko Bulc**, častni član CIC,

8. **Veljko Varičak**, častni član CIC,

9. **Janez Kastelic**, državni član,

10. **Andrej Drašler**, državni član,

11. mag. **Janko Mehle**, državni član,

12 mag. **Srečko F. Kropce**, predsednik organizacije LZS,

13. **Jošt Jakša**, predstavnik organizacije Zavod za gozdove Slovenije

14. **Bogdan Mahne**, individualni član,

15. **Marjetka Mahne**, individualni član,

16. mag. **Emilijan Trafela**, individualni član,

17. **Ljudmila Trafela**, individualni član,

18. **Tadej Burazer**, individualni član.

Vse, ki se še zanimajo za včlanitev in delo v CIC, vabimo k sodelovanju. Posebno dobrodošle so ženske članice.

Posebej je treba omeniti donacijo ZGS, ki je ob svojem vstopu v članstvo CIC podarila odstrel gamsa. Na dražbi je dosegel rekordno vrednost 2.400,00 EUR. Srečni licitant je bil **Rolf Baldus**, član nemške delegacije.

V imenu CIC me je predsednik Dieter Schramm prosil, naj prenesem zahvalo darovalcu, kar sem storil ter se direktorju ZGS zahvalil; tudi v svojem imenu pa tudi v

imenu slovenske nacionalne delegacije CIC. To je bila doslej druga donacija Slovenije, zato upam, da bo tudi to prispevalo k spoznavanju Slovenije kot lovsko zanimive dežele. Lanskega gamsa je izluciral **Nicolas Franco**, lovil pa ga bo letos njegov sin.

Najslovesnejši del zaključne ceremonije je bila primopredaja zastav. Prireditelj 55. generalne skupščine CIC v Maroku je predal zastavo CIC naslednji prirediteljici, Franciji. Naslednja generalna skupščina CIC bo v **Parizu od 29. aprila do 5. junija 2009**.

Po Parizu pa so se za organizacijo že najavile naslednje države kandidatke: Kitajska, Južna Afrika, Hrvaška, Rusija. Zanimanje je veliko, saj organizacija generalne skupščine CIC prinese kar precejšen finančni prihodek državi gostiteljici, povrh vsega pa še pomembno promocijo, ki jo tudi turistične organizacije s pridom izkoriščajo še leta potem.

Udeležba in sodelovanje na takih velikih mednarodnih srečanjih sta pomembna za lovstvo pa tudi za promocijo države. Po sprejetju vseh sklepov 55. generalne skupščine CIC bomo z njimi javnost seznanili tudi v reviji Lovec.

*Vodja slovenske nacionalne delegacije CIC
inž. Toni Vrščaj*

»Sreča je vedno dobrodošla, čeprav nanjo ne moreš računati.«
(Marjan Gorup)

»Med pravimi lovci vladajo prijateljski, plemeniti in solidarni odnosi, ne glede na socialne, intelektualne, narodnostne, verske, politične druge razlike. Pred lovom si lovci slečejo svoja civilna oblačila in si oblečejo lovsko obleko, ki je v bistvu za vse enaka, in vsi jedo iz istega nahrbtnika: župan, poslanec, zdravnik, župnik, predsednik, kmet ali delavec ...«

(Iz razmišljanja msgr. Metoda Piriha, koprskega škofa, v pridigi med mašo za lovce; Koper, 4. maja 2001) (Objavljeno v: Sto let v kraljestvu zlatoroga, LZS, Ljubljana, 2007)

Kapitan dolge plovbe¹

FRANC ČERNIGOJ

Ves imeniten, z daljavami v očeh in domačnostjo na obrazu: kot bi bil nasmejan, a hkrati resen ...

Pred časom² je bil na slovenski nacionalni televiziji večerni gost Sandija Čolnika **Marjan Gorup**, kapitan dolge plovbe³. Na mizi v studiu je žarela pomaranča, morda kot simbol zemeljske oble, ki jo je Marjan tolikokrat obplul; poleg nje je »sijala« kapitalska kapa in obvladovala prostor, on pa je sedel nasproti voditelju Čolniku ves imeniten, z daljavami v očeh in domačnostjo na obrazu: kot bi bil nasmejan, a hkrati resen.

Marjan Gorup. Kapitan dolge plovbe. Štirideset let je preživel na ladjah. Poveljeval je skoraj vsemu, kar pluje po svetovnih morjih in oceanih – tovornim in potniškim ladjam, tankerjem, razkošnim jahtam, trajektom ... Doživel je vsa pristanišča sveta, spoznal nešteto ljudi, vseh ras in veroizpovedi ter političnih prepričanj.

Kot bi naju tisti lov zbližal in urekel v ponavljanje ...

Oddajo s Čolnikom sem videl, preden sem Marjana spoznal osebno. To se je zgodilo po naključju, ki jih je v življenju vse polno, ko sem začel zahajati na lov na Vrhe⁴. Bil je tam, med lovci Vrhovci, iz LD Vrhe - Vrabče. Name je naredil vtis človeško toplega, preprostega, umirjenega, a hkrati razumnega in razsodnega človeka. Človeka, ki mu lahko zaupaš in se nanj zanesesh.

Dogodilo se je, da sva kar na nekaj skupnih pogonih na divje prašiče čakala na sosednjih stojiščih. Tako je bilo tudi tisto decembrsko nedeljo, ko so pogonjači pognali iz globač nad Orehovico gor proti Vrabčam, strelci pa smo zaprli prehode nad žlebovi pod vrhom. Sam sem bil tik nad ustjem strmega žlamborja, Marjan pa je čakal na robu grabna, nekoliko višje. In vse je bilo, kot na takih lovih pač je: vznemirljivo, polno in gosto v čakanju in pričakovanju. Ko so na dnu hudourne struge goniči zapeli svojo visoko pesem, so se v nas, lovcih, razširile žile, kri je hitreje zakrožila, skozi široko razprte nosnice smo globoko vase vlekli duh iz vlažnih gozdnih tal, pomešan z lučjo z neba, precejeno skozi veje dreves. Počilo je levo, zapokalo desno, psi so še glasneje zagnali, zaslišali so se klici poganjačev. Globoko, v dnu pod mano, se je nekaj zganilo,

kot begava temna lisa, da nisem vedel – je ali ni? Pa spet in še, vedno više, dokler nisem razbral: prašič je, ozimec! In že sem ga spremljal skozi strelni daljnogled, odprt z obema očesoma. Po strelu: kot bi ga spodneslo v strmino, je zdrsnil in drsel v žleb.

Pogona je bilo konec. Lovci so se s stojišč proti zbornemu mestu pomikali više. Z Marjanom sva ostala sama, z uplenjenim prašičkom v strmem pobočju. Na najine klice se tovariši niso odzvali, bili so že predaleč, da bi naju slišali. Ni nama kazalo drugega: plen sva navezala na vrv in ga družno vlekla v breg. Zasopla sva sopla v strmino, iskala lažje prehode, postajala in si »oddihala«, pa spet vlekla, vse do vrha vzpetine in še naprej do zbirnega mesta.

In kot da bi naju tisti lov zbližal in urekel v ponavljanje: že na naslednjem pogonu je na sosednjem stojišču prašiča uplenil on. Tokrat sem mu priskočil na pomoč jaz. In vse se je ponovilo in se pozneje v različicah ponavljalo, raslo v druženje in besedovanje ...

O mornarjih in pomorščakih

V enem od pogovorov sem mu dejal: »Vi ste bili mornar ...« – »Mislite po-

morščak,« me je popravil. – »Kakšna pa je razlika med mornarjem in pomorščakom?« sem naivno vprašal. – »Velika,« je rekel in mi razložil: »Mornar je naziv le za enega od činov pomorščakov. Troje osebje je na ladjah: palubno osebje; strojniki – to so strojni inženirji, mehaniki, električarji, elektroničarji; ter hotelsko ali belo osebje. Pri palubnem osebju je na začetku lestvice pripravnik palube, nato si sledijo mornar, krmilar, ladijski tesar, vodja palube (podoficir, ki poveljuje posadki in je odgovoren prvemu oficirju), četrti, tretji, drugi ter prvi oficir, na vrhu pa je seveda kapitan. Prvi oficir je najbolj izkušen in je usposobljen za kapitana, za primer, če bi se prvemu možu na ladji kaj zgodilo. V službi je od štirih zjutraj do osmih, drugače pa skrbi za vzdrževanje ladje, izračun stabilnosti, odgovoren je tudi za tovor. Drugi oficir je dežuren od polnoči do četrte ure, 'čez ima' navigacijske instrumente ter ladijsko bolnišnico. Tretji oficir vodi administracijo, pripravo dokumentov. Vsi pa opravljajo zelo težko in odgovorno delo, zato so po štiri ure v službi, osem ur pa počivajo.«

Pozneje sem z Marjanom še večkrat kramljal. Vedno bolj me je zanimal: kot človek z zelo zanimivo življenjsko potjo, na kateri si je pridobil mnoga znanja, izkustva in izkušnje.

Pojdimo po vrsti in povejmo nekaj od tistega, o čemer sva se menila. Začnimo na začetku ...

Marjan je Kraševac – njegova mama je iz Šmarj pri Sežani, oče pa iz Krajne vasi.

Po osnovni šoli ga srečamo v Piranu kot dijaka Srednje pomorske šole in

poneje kot študenta fakultete za pomorstvo. Fantje so bili mladi, rasli so in jedli bi kot volkovi; če bi imeli. Razvili so pravo strategijo kupovanja malice: oprezali so, kdaj bo spet prišel na vrsto za prodajo kratec štruce, ki je bil za spoznanje težji od rezine s srede, kupili zraven še 'feto' mortadele ter pol litra mleka, pa je bila malica. V internatu ni bilo kopalnic, zato so se še pozno v jesen kopali kar v morju. Tudi svoje menze niso imeli. V času mrtve turistične sezone so po hotelih jedli sorazmerno poceni. Dodatni zaslužek so si priskrbeli s fizičnim delom, s pomočjo pri selitvah in podobnim.

Marjan z opico Bubu, leta 1967 ...

Naziv kapitan si pridobiš s končano ustrežno šolo in kapitanskim izpitom, ki velja kot pooblastilo za opravljanje te službe. Ni pa rečeno, da vsak kapitan ladji tudi poveljuje. Prav posebne zahteve veljajo za poveljevanje potniškim ladjam. Pridobiti je treba dodatne kvalifikacije, poznati tudi psihologijo človeka kot posameznika in krizno psihologijo množice.

Po vsem svetu se pomorščaki šolajo po programih mednarodne konvencije. Za vse pomorske šole, ki so podpisale konvencijo, je predpisan enak standard (Standard of training certification for watch keeping officers).

Ko gre za dobiček, lastniki ladij niso patrioti. Denar pač ne pozna nacionalnih čustev. Da dobiš zeleno službo na tujih ladjah, so potrebna dobra priporočila. Zato imajo zavarovalnice evidenco vseh, za poveljevanje usposobljenih pomorščakov, vse vedo o njih – od kod prihajajo, katere šole so končali, kolikošno je njihovo znanje, kakšno je obnašanje ...

V svetovnem mednarodnem morjeplovnem poveljniškem kadru prevladujejo Italijani in Angleži na potniških ladjah, na tankerjih Grki in Norvežani. Iskani so tudi Indijci. Pomorščaki iz nekdanjega vzhodnega bloka so manj konkurenčni – zaradi tehnološko zastarelih ladij, na katerih so si pridobivali izkušnje, pa tudi zaradi neznanja jezikov.

Na naših ladjah je Marjan plul le kot kadet, na ladji Korotan je kar dvakrat obplul svet. Kot oficir in poveljnik pa je plul na tujih ladjah – švicarskih, nemških, holandskih, norveških ... Prvo poveljstvo je prevzel na nemški čez-oceanski Christiane Schulte daljnjega leta 1976 kot najmlajši kapitan pri omenjenem ladjarju.

Romantike danes v tem poklicu – če je sploh kdaj bila – ni. V pristaniščih osebje skorajda ne zapusti ladje, je preveč dela na ladji sami. V prejšnjih časih so ladje v lukah stale tudi po ves mesec. Dandanes pa so se nekdanji 'morski volkovi' spremenili v birokrate, ki se morajo spopadati s papirji. Če se kar koli zgodi, je vedno odgovoren kapitan, formalno in moralno.

Na ladji ima kapitan oblast – lahko kaznuje, razsoja, celo poroča, seveda kot predstavnik države, pod katere zastavo pluje. Med ljudmi velja romantično prepričanje, naj bi kapitan potapljačo se ladjo zapustil zadnji. Zdaj ni več tako – po pravilih mora kapitan presoditi, ali ni pametneje ladje zapustiti prej, če tako kažejo razmere. Ladijskim lastnikom gre predvsem za dobiček, kar seveda ni značilno le za te lastnike kapi-

Na naših ladjah je Marjan plul le kot kadet. Na ladji Korotan je kar dvakrat obplul svet.

tala. Zato kapitani kdaj pa kdaj občutijo tudi take in drugačne pritiske.

Od plovbe po morjih živi kakih dvesto Slovencev. Pri nas se mladi redko odločajo za ta poklic. Na kopnem je mogoče z isto izobrazbo živeti lažje. Če malo pomislimo – redke so žene in matere, ki bi bile zadovoljne z večmesečno odsotnostjo moža in očeta, in to leto za leto, desetletje za desetletjem. Tudi Marjanov sin je kapitan, a je službo na morju zamenjal s službo na kopnem.

»Je poklic pomorščaka kljub vsemu lep?« sem ga vprašal, ko sva po enem od pogonov čakala, da se lovci zberemo.

»Po svoje je lep, a zelo težak. Ko sem se odločil zanj, sem bil star štirinajst let. In ko sem bil enkrat že noter, sem to sprejel kot izziv. Predstavljajte si: tudi 46 dni smo pluli, ne da bi se ustavili. Med plovbo se ladja ves čas trese, hrup motorjev ti noč in dan kaplja na možgane in načenja živce, če se tega zavedaš ali ne. Pogoste so vremenske spremembe. Morje človeku pač ni prijazen element, saj po naravi nismo ustvarjeni za življenje na njem. Na ladji si prisiljen živeti z ljudmi, ki morda niso po tvoji duši, družbe si na morju pač ne moreš izbirati. Ta poklic ni le delo, služba, to je način življenja. Na ladji nisi le zaposlen, na njej tudi živiš – še potem, ko končaš svoj delavnik, tudi ponoči. Če je nevihta ali kake druge izredne razmere, si v službi tudi po službi. Še zdaj, ko sem v pokoju, me morje v podzvesti premetava. Zaradi vsega tega so pred sprejemom v srednjo pomorsko šolo zelo strogi zdravniški pregledi, prav tako so temeljiti redni periodični zdravniški pregledi.«

Lovec v daljnem svetu in doma

Marjan je lovec od leta 1986. Spominja se, kako težko je uskladil dveletno lovsko pripravništvo z dolгими odsotnostmi od doma.

Lovil je tudi v tujih deželah. A lov v daljnem svetu ni tak kot doma.

»Tam se nisem počutil kot lovec in varuh narave. Kot bi šel živati le streljat in ne loviti, se mi je zdelo.

V Argentini sem na reki Parana, ponoči, s čolna, streljal največje glodavce na svetu, kapibare, *puerco de agua* ali tudi *capibara* jim pravijo. Tudi do sedemdeset kilogramov so težke. Škodljivci da so, so mi rekli. A tam imajo toliko kakovostnega mesa, da uplenjenih 'puercov' največkrat niti iz vode ne potegnejo.

V Teksasu sem v zasebnih loviščih lovil belorepe jelenčke, *cotton tail*. Tam

so ogromna ograjena prostranstva. Da lahko loviš, plačaš pristojbino za vstop v lovišče ter odstrelnino. Res si ne želim, da bi bilo kdaj tako tudi pri nas, za kar si prizadevajo nekateri lastniki slovenskih gozdov.

V Mehiki sem lovil vodno perjad, v Kanadi lose. V Afriki, v Nigeriji in Beninu pa sem lovil v džungli, kjer je lov popolnoma drugačen od safarija.

Najmočnejše lovsko doživetje

A najmočnejše lovsko doživetje me je čakalo doma, na Vrhéh, ko smo decembra 2006 lovili tam za Velikim Poljem, ob gornjem toku Raše. Odstrel jelenov je bil že izpolnjen, le še eno košuto naj bi uplenili.

Tisti dan nisem imel namena iti na lov. Ko sem vstal in pogledal skozi okno, je bil dež. Tako sem legel nazaj v posteljo. K meni je prilezel še vnuček in sva zaspala. Ob osmih me je poklical Stojan, naš gospodar: 'Pridi, dež je ponehal!' in ob devetih sem bil že na stojšću. Čez kake pol ure sem uplenil košuto. In kmalu po tistem sta po bregu, med redkimi hrasti, prihajala dva jelena – osmerak in deseterak! Pomikala sta se počasi, se ustavljala, obotavljala. In bilo je, kot

bi prvi drugega od časa do časa počakal in ga spodbujal. Postal sem pozoren – zadnja desna noga drugemu jelenu ni služila. Kot bi bila krajša in suha, se mi je zdelo. Ni se opiral nanjo, na kolenu pa se je bohotala za dve moški pesti velika bula! Takoj sem se odločil – živali moram skrajšati muke.

Po strelu je poškodovani jelen padel kot spodsekan. Oni drugi je najprej odskočil in se pogнал v beg, nato pa se je ustavil in se ozrl za prijateljem. Tako je stal nekaj minut, potlej se je obotavljaje obrnil in se vrnil do njega. Povohal ga je, še malo postal, potem pa korakoma počasi odšel.

Jaz pa sem stal doli ob potoku, s povešeno puško še potem, ko sem vrh brega že zaslišal poganjače ...

Pozneje sem še dostikrat razmišljal, podnevi in ponoči, ko nisem mogel spati – ali žival čuti? Ali v sebi joče? Se veseli? Kdo smo, ki si jemljemo pravico, da jih lovimo? Ej, ta večna vprašanja in tisto v nas, ki vodi nas in naša dejanja ...

Nisem mu odgovoril, Marjanu Gorupu, kapitanu dolge plovbe, Kraševcu, človeku z razburkanim življenjem, mnogimi izkušnjami in izkustvi, lovcu v daljnih in domačih loviščih, saj odgovora tudi sam ne vem. Sicer pa ga tudi ni pričakoval, ne od mene ne od koga drugega. Morebiti pa je življenje tudi zato, ker tako malo vemo, bolj gosto, skrivnostno in vredno, da ga živimo.

»Sreča je vedno dobrodošla, čeprav nanjo ne moreš računati ...«

Mnogo neviht in silnih viharjev je Marjan preživel na morju in v življenju sploh. Znanje in izkušnje, včasih tudi sreča, so mu pomagali čez mirna in razburkana vodovja, skozi sonce in senco življenja.

»Sreča je vedno dobrodošla,« pravi Marjan, »čeprav nanjo ne moreš računati.«

»Mirno morje!« bi rekli Marjanu, če bi bil še aktivni pomorščak. Tako pa mu zaželimo: Mirno in bogato življenje v zasluženem pokoju! In mirno roko ter ostro oko na lovu v domačem lovišču na Vrhéh!

Marjan Gorup – kapitan dolge plovbe

¹ Marjan Gorup, 1948, Šmarje pri Sežani

² Januarja 2006

³ Naziv kapitan dolge plovbe pomeni pooblastilo, ki daje njegovemu imetniku pravico upravljati trgovalne ladje, ne glede na velikost (tonažo) in tip ladje, na kategorijo plovbe in število potnikov.

⁴ Vrhe – hribovit hrbet med Krasom in Zgornjo Vipavsko dolino

Foto: W. Nagel

Temeljni kamen

Malo je Slovencev, ki ne bi vedeli za Vrhniko. Za majhno mesto, ki leži na jugozahodnem robu Ljubljanskega barja. Tam se iz ljubljanske kotline, med Ljubljanskim vrhom in Ulovko (801 m), odpira najkrajši in najzložnejši naravni kraški gozdnati dostop prek Notranjske do morja.

Vzhodno od Vrhnike se razprostira Ljubljansko barje, ki leži med alpskim in dinarskim gorstvom z nadmorsko višino 290 m in ki je ostanek nekdanjega jezera, znanega iz časov mostiščarjev. Vrhnika je znana tudi po pisatelju in pesniku Ivanu Cankarju, pa Karlu Grabeljšku, slikarjih, medaljerih in arhitektu Ivanu Jagru. Poleg drugih naravnih znamenitosti je najbolj razpoznavna po izviri Ljubljanice. Skozi Vrhniko se je iz osvajaških pohodov vračal Napoleon Bonaparte. Avstro-ogrski cesar Franc Jožef se je med potovanji z Dunaja v Trst ustavljal nekoliko nad Vrhniko, kjer je imel vedno postojanko. Ta kraj se še vedno imenuje Cesarski vrh.

Še bi lahko našteval mnoge razpoznavnosti, legende in zgodovinska dejstva Vrhnike.

Za nas, vrhniške in slovenske lovce nasplo, pa je Vrhnika kraj, kjer je bil vgrajen prvi temeljni kamen za poznejše urejeno slovensko lovstvo.

Leta 1878 je bilo namreč na Vrhniku ustanovljeno prvo lovsko društvo na Slovenskem. Peščica takratnih lovskih navdu-

šencev, ki so jih povezovala nevidne vezi ljubezni do narave, divjadi in vsega živega v njej, se je odločila, da bo ustanovila lovsko društvo. To je bil velik zgodovinski korak, pravzaprav narodnostni preboj izpod tujega jarma, takrat privilegirane lovstva nemških graščakov in veleposestnikov.

Od tedaj preprost slovenski človek naj ne bi bil več samo gonjač in nosač uplenjene divjadi na lovu takratnih gospodov.

Dr. **Ivan Lovrenčič**, nestor Slovenskega lovstva, je nekoč zapisal: »*Gospod in kmetič naj si bosta na lovu enaka.*« Prvi predsednik društva je bil **Karel Majer**, ki je predsedoval društvu od ustanovitve do leta 1919. V našem lovišču se stojišče še vedno imenuje po njem (Majerjev štant).

Društvo je štel od 10 do 12 članov, pozneje tudi več. Vanj se je lahko vključil vsak, ki je imel veselje do lova, ljubezen do narave in je bil pošten. Prva pravila društva so takratne deželne oblasti potrdile 22. marca 1978. leta. Ne bom navajal določil takratnih pravil, ker bi na tem mestu zavzelo preveč prostora. Naj zapišem samo, da je bil član društva za lažje prekrške kaznovan z ukorom, za težje kršitve pravil pa izključen iz njega. To je nekaj najpomembnejših podatkov o ustanovitvi, članstvu in pravilih društva.

Naslednica *Lovskega društva Vrhnika*, **Lovska družina Vrhnika**, je po dogovoru z LZS 26. 3. 2008 organizirala in priredila slavnostno sejo v počastitev

130-letnice prvega Lovskega društva na Slovenskem, ustanovljenega na Vrhniku. Pred sejo je bila redna seja UO LZS. Vodstvo LZS je tudi z izbiro lokacije za svoje zasedanje želelo počastiti jubilej organiziranega lovstva na Vrhniškem.

Predsednik lovske družine **Anton Japelj** sem v uvodu slavnostne seje zbranim predstavil našo LD, njeno delovanje in cilje za prihodnost. Predsednik LZS, mag. **Srečko Felix Krobe**, nam je v svojem nagovoru izrekel čestitke k našemu visokemu jubileju in ob koncu dodal: »*Vam in vašim prednikom izrekam javno zahvalo za vse dosedanje delo, obenem pa vam izražam veliko*

sočutja za vse, kar nas še čaka.« Slavnostni seji je sledil družabni del lovskega druženja ob lovskem golažu in kozarcu vina.

Vrhniški lovci smo ponosni, da smo lahko na temelju, ki je bil položen pred 130 leti, nadalje gradili, dograjevali ohranjali in še vedno ohranjamo dragoceno zgradbo, ki se zdaj imenuje *Lovska družina Vrhnika*. V imenu vrhniških lovcev se ob tej priložnosti zahvaljujem vsem, ki so s svojo prisotnostjo počastili spomin na pomemben zgodovinski trenutek in pionirje našega lovstva. S tem ste počastili tudi nas. Hvala vam!

Anton Japelj,
predsednik LD Vrhnika

Predsednik LZS Srečko F. Krobe izroča predsedniku LD Vrhnika **Antonu Japlju** spominsko priznanje LZS.

Od leve: župan Občine Vrhnika **Marjan Rihar**, predsednik LD Vrhnika **Anton Japelj** in tajnik LD Vrhnike **Jurij Petkovšek**

Predsednik LD Vrhnika Anton Japelj predstavlja zgodovino LD Vrhnika. V ospredju stoji dr. **Marjan Toš**, glavni urednik *Lovca*.

Izobraževanje in usposabljanje

»Z dosedanjim delom pri vodenju podatkov v Lisjaku so vodstva lovskih družin dokazala, da so LD pripravljene, morda le premalo usposobljene za elektronsko poslovanje ...« je ena od misli v prejšnjem članku o uporabi spletne aplikacije LIS (lovskega informacijskega sistema) ali na kratko **Lisjak**.

Povedati sem želel, da je Lisjak zelo »podhranjen« prav na področju usposobljenosti članov v lovskih družinah, območnih lovskih zvezah in tudi strokovnih službah LZS pri uporabi vseh aktivnih modulov. Skupaj s komisijo za izobraževanje pri LZS smo pripravili program izobraževanja, ki določa ciljne skupine usposabljanja, vsebine, potrebno predhodno znanje, trajanje, zagotavljanje tehničnih in prostorskih možnosti ter način financiranja.

Z načrti smo določili tri vsebinske sklope izobraževanja.

Celovito usposabljanje zajema: Ciljna skupina:

- pooblaščen osebe LD za vnos podatkov,
- tajniki lovskih družin,
- gospodarji lovskih družin,
- tajniki območnih lovskih zvez ter
- tajniki OZUL in predsedniki posameznih komisij na OZUL.

Namen:

- seznaniti udeležence s cilji in z možnostmi sistema LISJAK,
- usposobiti udeležence za vnašanje, popravljanje in izpisovanje podatkov,
- po potrebi osvežiti, posodobiti in poglobiti znanja, ki so jih udeleženci pridobili pri osnovnem usposabljanju,
- praktično preizkusiti vnos, spreminjanje in izpisovanje podatkov,
- zagotavljanje verodostojnih in točnih podatkov v vse aplikacije LIS Lisjak.

Vsebina:

Zgodovinski pregled razvoja lovskega informacijskega sistema Lisjak.

Pravna podlaga in namen vzpostavitve evidenc.

Delovanje spletne aplikacije:

- način delovanja spletne aplikacije,

- varovanje sistema pri uporabi, na poti in na
- strežniku.

Varstvo osebnih podatkov:

- zakonodaja,
- obveznosti upravljavca zbirke podatkov,
- obveznosti pooblaščen osebe.

Meni organizacija:

- vnos podatkov o lastni pravni osebi,
- izbira podatkov in prenos le-teh v MS Excel,
- priprava predloga za udeležbo člana na izobraževanju,
- priprava predloga za podelitev odlikovanja,
- odpiranje in pregled sporočil,
- praktično delo.

Meni članstvo:

- vnos novega člana lovske družine,
- vnos obstoječega člana lovske družine,
- izpis potrdila o članstvu ter evidenčnega lista člana,
- priprava zahtevka za izdajo lovske izkaznice,
- brisanje člana lovske družine,
- pregled podatkov o nekdanjih članih,
- vnos novega lovskega gosta,
- ugotavljanje pogojev za udeležbo na usposabljanjih,
- ugotavljanje pogojev za pridobitev odlikovanja,
- praktično delo.

Letni načrt lovišča – celota Meni odstrel in izgube (odvzem):

- pravna podlaga zbiranja in vodenja podatkov,
- pregledovanje in iskanje podatkov o odstrelu ali izgubah,
- vnos novih podatkov (odstrela in izgube),
- izbira podatkov in prenos le-teh v MS Excel,
- vnos načrta odstrela,
- izpis trenutne realizacije odstrela in izgub (odvzema), evidenčne knjige odvzema, priloge 2-letnega načrta lovišča,
- priprava dokumentacije za izvedbo kategorizacije,
- popravljanje podatkov pred kategorizacijo,
- praktično delo.

Meni lovske škode:

- pravna podlaga in postopek ocenjevanja škode od divjadi,
- pregledovanje in iskanje vnesenih podatkov o škodi,
- vnos novih podatkov o škodi od divjadi,

- izpis zapisnika o oceni škode od divjadi,
- izbira podatkov in prenos le-teh v MS Excel,
- praktično delo.

Meni lovsko-tehnični objekti:

- pravna podlaga in postopek načrtovanja novega objekta,
- pregledovanje in iskanje vnesenih podatkov o lovsko-tehničnih objektih,
- vnos novega lovsko-tehničnega objekta,
- izpis soglasja za postavitev lovsko-tehničnega objekta,
- izbira podatkov in prenos le-teh v MS Excel,
- praktično delo.

Meni podpora:

- vpogled v šifranje, ki jih uporablja spletna aplikacija,
- odpiranje oz. tiskanje navodila za delo z aplikacijo,
- zamenjava lastnega gesla za dostop,
- pošiljanje obvestil na spletno stran LZS,
- praktično delo.

Vrednotenje in zaključek usposabljanja; zahtevano znanje in drugi pogoji za udeležbo: Osnovno znanje uporabe računalnika, MS-internet eksplorerja in MS-excela

Trajanje:

5 šolskih ur

Termin:

Velikost skupine: 15–20 oseb, odvisno od števila računalnikov.

Posebne zahteve: Vsak udeleženec prinese osebno prijavno ime in geslo ter evidenčno knjigo članstva.

Prijave: območna lovska zveza

Financiranje: Usposabljanje financira LZS, najem učilnice pa OLZ.

Kontaktna oseba: tajnik območne lovske zveze

Poleg celovitega usposabljanja je mogoče organizirati usposabljanje samo za tajnike ali gospodarje lovskih družin; prilagojeno po sklopih iz pristojnosti po funkcijah. V prihodnje načrtujemo še začetne tečaje (za člane, ki so za LIS zadržani na novo), nadaljevalne (novi moduli, analitika) in obnovitvene tečaje (osvežitev znanja na vseh modulih, analitika).

Veseli me, da je marca in aprila že potekalo izobraževanje strokovnih tajnikov območnih lovskih zvez in članov LD (ZLD Notranjske, Zasavja, Gorica in Novo mesto), dogovorjenih pa je še nekaj za maj 2008.

Jože Same

Velik poudarek predvsem lovskega izobraževanju

6. redni občni zbor Koroške LZ

Kot že vemo, je **Koroška lovska zveza (KLZ)** novembra 2001 smelo in odločno stopila na svojo pot. Tedaj se je za nekaj več kot 1.100 tamkajšnjih lovcev nedvomno začelo novo obdobje. Zlasti zaradi cilja, da bo nova lovska organizacija vsem na voljo, da bo koroške lovce uspešno povezovala na izobraževalnem, kulturnem, kinološkem in strelskem področju. In tudi, da pri svojem poslanstvu ne bo delovala centralistično. Ne glede na to, da si je pred dvema letoma svoje nove prostore uredila v Mislinjski dolini, v Pamečah, nekje na sredini koroške krajine, kjer poteka tudi lovsko izobraževanje. KLZ je vedno bolj prisotna in povezana tudi z lovskimi družinami na terenu. Svoja tradicionalna srečanja lovskih pevcev in skupin rogistov vsako leto organizirajo v drugih krajih Mežiške, Mislinjske in Dravske doline. Tudi občni zbori, seje upravnega odbora in komisij niso vedno v Pamečah.

Letošnji 6. redni Občni zbor KLZ, ki je bil 3. aprila v Gostišču Rifel na Prevaljah, je bil prvič v Mežiški dolini. Na Prevalje, kjer ima sedež LD Jamnica, so poleg delegatov iz koroških LD, članov UO in NO, prišli tudi: **Roman Grah**, predstavnik LZ Slovenije, sicer pa tudi starešina LD Golavabuka, **Maksimiljan Arlič**, predsednik Savinjsko-Kozjanske ZLD Celje, **Edi Osrajnik**, podpredsednik POZUL, **Bojan Deberšek**, predsednik LKD Koroške in **Janko Dunaj**, častni predsednik Koroške ribiške zveze. Letos se je prvič zgodilo, da se občnega zbora niso udeležili sicer dokaj redni gostje: lovski inšpektor, predstavniki Kluba prijateljev lova iz Celovca in Društva slovenskih lovcev Furlanije-Juljske krajine – Doberdob iz Italije. Prišli niso zaradi drugih obveznosti.

A zaradi tega letošnji občni zbor, vodil ga je **Dušan Leskovec**, predsednik KLZ, ni bil nič manj slaven in odmeven. Za uvod v lep četrtkov lovski večer so nekaj pesmi zapeli pevci **Lovskega okteta Prežihovo** in na lovske rogove zaigrali **Rogisti LD Muta**. Svoje je prispevalo tudi zbrano gradivo, ki ga je uredil strokovni tajnik **Franc Praznik**. **Gradivo so** z vabili prejeli vsi vabljeni, tudi koroški

novinarji. Žal so bila tudi za lani nekatera letna poročila napisana preveč skromno, čeprav je bilo opravljenega veliko dela. Poročila, ki so jih pripravili: **Dušan Leskovec**, **Franc Praznik**, **Anton Navodnik** in **Marijana Leskovar**, komisija za finančno poslovanje, **Dušan Kudrnovsky**, predsednik komisije za izobraževanje, kulturo in odlikovanja, **Dušan Mlinšek**, predsednik komisije za veliko divjad, **Bogdan Popič**, predsednik komisije za malo divjad, **Bojan Kočnik**, predsednik komisije za statistiko, **Bojan Deberšek**, predsednik komisije za lovsko kinologijo, **Tone Javornik**, predsednik komisije za lovni turizem, **Jože Potočnik**, predsednik komisije za pravno-statutarne zadeve, **Dali Cvar**, predsednik komisije za strelstvo, **Franc Rotar**, referent za lovsko kulturo in **Branko Viher**, predsednik NO, so ponovno zgovoren dokaz, da so člani UO KLZ z Dušanom Leskovcem na čelu in člani komisij tudi leta 2007 zelo dobro opravili svoje naloge.

Leskovec, ki je v svojem poročilu zajel tudi nekaj podatkov iz dela komisij, je povedal, da je bilo minulo leto dokaj pestro tudi na Koroškem prav zaradi priprav na volitve organov LZ Slovenije. KLZ je za razne funkcije v LZS sicer evidentiral 26 svojih članov, v organe LZS pa je bilo izvoljenih in imenovanih pet koroških lovcev. Sicer pa so lani na Koroškem opravili tečaj za lovske pripravnike in tečaj iz varnega rokovanja z orožjem. Za preostale lovce so pripravili tudi tečaj za preglednike uplenjene divjadi (usposobljene osebe), ki ga je opravilo 27 slušateljev. Nadalje so pripravili: tečaj za lovske mentorje in informatike, pre-

davanji na temo srnjad ter tečaj za načrtovanje in pripravo letnih načrtov odstrela v LD, ki sta bili v Žerjavu in na slovenjgraškem letališču. Ker že tri leta ni bilo nikjer tečaja za lovske čuvaje, KLZ ima trenutno na seznamu 131 lovskih čuvajev, katerih povprečna starost je več kot 57 let, je potreba po tečaju za nove, mlajše lovske čuvaje velika. »Tudi v KLZ se dobro zavedamo obsega dela in nalog ter odgovornosti v LD, zato si bomo prizadevali organizirati še več strokovnih lovskih izobraževanj,« je poudaril Leskovec.

Roman Grah je kot starešina LD Golavabuka pohvalil letošnjo poročila, ki so bila skrbneje pripravljena, kar za prejšnja leta ne bi mogli trditi. Zato so včasih tudi nastajali nesporazumi, je dejal. Kot član UO LZS je koroške lovce seznanil z nekaterimi aktualnimi nalogami, ki jih zavzeto opravljajo organi LZ Slovenije, zlasti še s ciljem, da bi se slovenska lovška organizacija spet trdneje povezala in si utrdila ugled v javnosti. Spregovoril je tudi o pripravah na podpis koncesijskih pogodb za upravljanje z lovišči in o predvideni reorganizaciji LZS. Tudi **Maks Arlič**, predstavnik sosednje SK ZLD - Celje in član UO LZ Slovenije, je spregovoril o nekaterih nalogah, ki jih vodi vodstvo LZS. Predvsem pa je poudaril, da medsebojna strokovna in družabna srečanja lahko veliko prispevajo k še boljši povezanosti slovenskega lovstva.

Da so koroški vodniki izšolanih in uporabnih lovskih psov brez dvoma med vidnejšimi v Sloveniji, ni treba posebej poudarjati. Ne samo, da so uspešni na raznih kinoloških tekmovanjih, nadvse prizadevni so tudi pri iskanju obstreljene divjadi.

Samo lani so z lovskimi psi opravili več kot 180 iskanj in bili pri tem 40,66 % uspešni, je povedal Bojan Deberšek.

Sicer pa je bilo na letošnjem OZ koroških lovcev nekoliko manj razprav o lanskem odstrelu divjadi. To je tudi povsem razumljivo, saj so o tem že veliko govorili na letnem pregledu odstrela in ocenjevanja lovskih trofejev, pa tudi na svojih letnih bazenskih lovskih zborih in razstavah. O odstrelu v letu 2007 in letošnjih načrtih odstrela divjadi je na kratko spregovoril **Edo Osrajnik**, predstavnik koroških lovskih družin v POZUL.

Franc Rotar

povečanju opravljenega odstrela – ne da bi upoštevali dejansko spomladansko številčnost divjadi in njen dejanski naravni prirastek – se lahko izkaže kot nestrokovno, ker bi lahko posamezne vrste divjadi prišle pod svoj eksistenčni minimum. Prostoživeče živali, ki so nadplanetarnega pomena, pa je treba ohraniti tudi za prihodnje generacije. Zato se bodo morali lovci, ne samo s pogajanjem in lobiranjem, pač pa tudi in predvsem z instrumenti pravne države v upravnih sporih upreti zgolj birokratsko določenim načrtom odstrela. Seveda le tam, kjer so pri odstrelu strogo upoštevali tudi starostno in spol-

Foto: B. Avbor

Lovci, ki so leta 2008 uspešno opravili lovski izpit pred izpitno komisijo Zveze lovskih družin Novo mesto.

Lovski izpiti v Novem mestu

Lovstvo na Dolenjskem in v Beli krajini poteka po načrtih in programih dela. Lovcev ne presenečajo visoke zahteve, ki so postavljene prednje, njihove predstave izvirajo iz načela dispozicije, kar pomeni, da bi morala država njihovo delo, ki temelji na načelu prostovoljnosti, ustrezno ovrednotiti pri načrtih odstrela pa tudi pri podeljevanju koncesij. Z gotovostjo so lovske družine (LD) in njihovi lovci v državi najbolj usposobljeni in poklicani za sonaravno gospodarjenje z divjadjo. Pred njimi pa je velik izziv, saj postajajo iz dneva v dan, iz meseca v mesec vse bolj zavzeti naravovarstveniki. Zda so, kot še nikoli doslej, začutili potrebo po varovanju prostoživečih živali, še posebno lovnih vrst divjadi, saj so od države postavljeni načrti odstrela – zlasti pri srnjadi in jelenjadi – postali ne samo nedosegljivi po zahtevnem odstrelu, temveč celo škodljivi za obstoj divjadi posameznih vrst. Previsoko določen odstrel, ki marsikje temelji le na matematičnem

no sestavo in tako dejansko dokazali, da načrti res niso stvarni. Problem pa ni tako preprost. Divjad očitno postaja žrtev nekega sistema, po drugi strani pa zaradi neizpolnjevanja zahtevanih načrtov odstrela, ki med drugim vsako leto tudi pošteno zamujajo, lovskim družinam kot koncesionarjem grozijo visoke denarne kazni ali pa celo izguba (beri odvzem) lovišča. Z gotovostjo si nihče ne želi majhne številčnosti divjadi na eni strani oziroma visokih kazni ali odvzema lovišča iz upravljanja na drugi. O tem se bo v prihodnje zagotovo še govorilo!

Pravo veselje pa pomeni zanimanje za lovstvo in lovsko udeleževanje, ki vsaj na novomeškem območju zadnje čase vlada med mladimi. Mnogo mladih se (še vedno) zavestno odloča za trdo delo v lovskih družinah. Tudi leta 2008 je **Zveza lovskih družin Novo mesto**, ki ji predseduje **Miha Božič**, po pooblastilu Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS pripravila in organizirala tečaj za lovske pripravnike, ki so se ga udeležili lovski pripravniki iz dolenjskih in belokranjskih LD, en priprav-

Foto: F. Rotar

Letošnjega občnega zbora Koroške LZ se niso udeležili vsi delegati iz 19 koroških LD. Na Prevalje ni bilo tudi nekaterih vabljenih stalnih gostov.

nik celo iz Posavja. Tečaja in teoretičnega usposabljanja se je udeležilo **38 mladih članov LD**, ki so pred tem uspešno opravili praktični del lovskega izpita v svojih LD. Pred izpitno komisijo, ki jo je imenoval pristojni minister – leta 2008 so bile vse izpitne komisije spremenjene in dopolnjene tako, da je v njih obvezno sodeloval tudi predstavnik Zavoda za gozdove republike Slovenije – so kandidati pokazali zvrhano mero znanja in navdušenja za lovsko udejstvovanje. Izpitna komisija ZLD Novo mesto, katere član je tudi vrhunski, mednarodno priznani lovski strokovnjak za lovstvo inž. **Blaž Krže**, je ugotovila, da so kandidati glede svojih znanj zadostili določilom pravilnika, saj so pokazali dovolj znanja in so uspešno opravili lovski izpit. Mladi lovci bodo morali svoje znanje utrjevati s svojim prizadevnim delom v svojih lovskih družinah. Tečaj za lovce je tudi tokrat uspešno organiziral in vodil strokovni tajnik ZLD Novo mesto **Stane Gabrijel**. Podelitve lovskih spričeval so se udeležili predstavniki LD (večinoma mentorji) in funkcionarji območne ZLD, ki na veselje vseh spet postaja trdna vez med lovci in njihovimi LD. Vesel zaključek lovskih izpitov, ki ga je s pomočjo kolegov pripravil razredni starešina **Karol Zagorc**, se je nada-

ljeval v znani mirnopoški gostilni Novljan, ki že temelji na lovski tradiciji.

Bojan Avbar

Stanje jelenjadi na Notranjskem stabilno

Kot vedno, so v času prvo-majskih praznikov na pristani gradu Snežnik pripravili pregled gojitve in odstrela jelenjadi v minulem letu. Letos je bila razstava jelenjega rogovja že 32. po vrsti, prav tako pa se ob vsakomletnem srečanju zberejo številni lovci od blizu in daleč. Tudi letos se je odprtja udeležilo nekaj 100 lovcev, gozdarjev, ljubiteljev narave. Slavnostni govornik je bil predsednik Območnega združenja upravljavcev lovišč Notranjske, tudi predsednik Komisije za divjad LZS, **Marko Petretič**. V kratkem nagovoru je predstavil območje Notranjskega LUO, ki se razprostira od Ljubljanskega barja, prek gorskih masivov Krma, Snežnika in Javornikov do obrobnihih kotlinastih dolin, kot so Loška, Cerkljska in Postojnsko-Bistriška. Na območju, velikem skoraj 150.000 hektarjev, je upravljanje zaupano 26-im lovskim družinam in dvema loviščema s posebnim namenom (LPN). Petretič je po-

udaril, da se nadaljuje dolgoletna tradicija upravljanja z jelenjadjo, to je vzdrževanje razmeroma majhne številčnosti jelenjadi. Ta je usklajena z življenjskim okoljem in je v dobri telesni kondiciji ter ustrezne spolne sestave.

Ob predstavitvi je IO OZUL Notranjske pripravil poseben pregledni katalog, v katerem je Marko Berce, predsednik Komisije za pregled in oceno odstrela ter izgub divjadi, povzel nekaj ugotovitev komisije.

V minulih petih letih so skupne letne izločitve jelenjadi v LUO Notranjske nihale od 648 do 744 glav. Skupen lanski od-

strel in izgube jelenjadi so znašale 744 glav, kar pomeni 6 % povečanje glede na leto 2006. V petletnem obdobju se delež mladih živali giblje okrog 62 %, kar zagotavlja, da notranjska jelenjad nikakor ni v krizi. Veseli dejstvo, da lovske organizacije niso pretirano posegale med trofejno jelenjad, saj je bil ta delež le 18 %. Lani je znašal delež ženske jelenjadi v izločitvi nekaj manj kot 55 %, kar zagotavlja ustrezno vzdrževanje in zaviranje reprodukcijske sposobnosti populacije in je v mejah naravnega razmerja med spoloma. V LUO Notranjske so izgube jelenjadi razmeroma velike, saj v

Razstavljeno rogovje jelenov, uplenjenih v prejšnji lovski sezoni, na pristavi gradu Snežnik.

zadnjih petih letih znašajo v povprečju 17,3 %. Večina izgub je posledica stalne prisotnosti volkov, medtem ko so bolezen, promet ali neugotovljivi razlogi neznatni. V povprečju zadnjih petih let je bilo zabeleženih 71 izgub na leto zaradi velikih zverí, kar je skoraj 60 % ugotovljenih izgub.

Marko Petretič je nakazal tudi usmeritev za leto 2008, ki naj bi bila v vzdrževanju zdajšnjega stanja vitalne populacije, številčno na razmeroma nizkem nivoju ob stabilni socialni, spolni in starostni sestavi. Ta je zdaj usklajena z okoljem in drugimi vrstami. Letos znaša načrt odzema v LUO Notranjske 760 glav jelenjadi, kar je 2 % več od lanske realizacije in 5 % več od lanskega načrta. Višina in kakovost odstrela ne smeta omogočati rasti populacije, so povedali, in morata biti usmerjeni k odpravi negativnih vplivov jelenjadi na okolje.

Prireditve so popestrili tudi Notranjski rogisti in pevci lovskega okteta Javorniki iz Postojne, še posebno pa so navdušili **Jože Gril** (LD Ribnica), **Pavel Nared** (LD Begunje) in **Klemen Šušteršič** (LD Rakitna), ki so navzočim prikazali tekmovalne discipline v oponašanju jelenjega rukanja. To bo letos 22. junija – kje drugje kot na isti lokaciji – pri gradu Snežnik. V nadaljevanju so si obiskovalci v katalogu z izčrpnimi podatki ogledali tudi letno pregledno razstavo rogovja

uplenjenih jelenov ter še nekaj časa ostali v prijateljsko-lovskih pogovorih.

M. Fortin

Bazenski lovski razstavi na Muti in v Slovenj Gradcu

V koroških loviščih vedno manj divjih prašičev

Komisija za evidentiranje odstrela in izgub, ki deluje pri Pohorskem območnem združenju upravljavcev lovišč (POZUL), je 19. januarja opravila kategorizacijo – pregled odstrela in izgub v 19 koroških lovskih družinah. V koroškem LGB so sklicali tudi zbornice lovcev in postavili pregledne lovske razstave.

Tako sta bila zadnja marčno nedeljo zbor lovcev in odprtje letošnje lovske razstave na Muti tudi v **Pohorsko-Kobanskem LGB**, ki ga v sedanjem štiriletnem mandatu vodi **Drago Vais**, sicer starešina LD Orlica. V ta najmanjši slovenski LGB, ki zajema 11.123 ha lovne površine, so povezane **LD Zeleni Vrh - Vuzenica**, **LD Orlica - Vuhred** in **LD Muta** s svojimi 183 člani. Za razstavo na Muti, lovski posvet je bil v dvorani tamkajšnjega gasilskega doma, lovska razstava pa v prostori OŠ Muta, je letos skrbelo 68 lovcev LD Muta. Kot ponavadi so tudi tokrat lov-

ske srečanje popestrili rogisti LD Muta, ki letos praznujejo že 30 let delovanja. S svojo prisotnostjo so posvetu dali priznanje tudi številni gostje: župan Občine Muta **Boris Kralj**, predsednik in strokovni tajnik Koroške LZ **Dušan Leskovec** in **Franc Praznik**, lovski inšpektor **Drago Križan**, **Edo Osrajnik**, podpredsednik POZUL in **Jože Samec**, član upravnega odbora LZ Slovenije, ki je koroškim lovcem spregovoril o razvoju slovenskega lovskoinformacijskega sistema (Lisjak), s poudarkom na uporabi aplikacij in varovanju osebnih podatkov.

Prizadevni Vais je v svojem poročilu za leto 2007 med drugim zapisal, da je v njihovih loviščih najštevilčnejša divjad srnjad. Kljub temu jim taka ugotovitev leta 2007 ni nič pomagala! Medtem ko so načrtovali za odstrel 380 glav, so z velikim naporom odstrelili le 291 glav srnjadi oziroma samo 77 % načrtovane odstrela. Tudi pri odstrelu jelenjadi niso bili preveč uspešni, saj so od načrtovanih 8 glav jele-

njadi odstrelili le dva jelena, dve teleti in eno košuto. Pri jelenjadi so zabeležili tudi izgube, in sicer enega jelena (krivolov) in košuto (pogin). Nekoliko boljši je rezultat pri odstrelu gamsov. Od načrtovanih 25 so jih odstrelili 23, enega so pripisali k izgubam. Tako so letni načrt uresničili kar 96 %.

Kot v drugih koroških loviščih se tudi v tem delu Dravske doline že nekaj let zelo manjša številčnost divjega prašiča. Tako jim lani ni uspelo odstreliti 21 načrtovanih, saj so načrt odstrela izpolnili le 53 %.

V Mislinjski dolini so Lovske družine **Mislinja**, **Dolič**, **Podgorje**, **Slovenj Gradec**, **Golavabuka** in **Gradišče** letošnjo pregledno lovsko razstavo postavile v prostorih slovenjgraškega doma upokojencev. Medtem ko so vse LD res vzorno opremile svoje razstavne panoje, je celotna organizacija zbora lovcev in bazenske razstave letos pripadla LD Slovenj Gradec, ki letos vodi **Slovenjgraški LGB**. Vsestranski starešina **Dušan Leskovec**,

Vsakoletne lovske razstave so svojevrsten lovski praznik tudi za lovce Pohorsko-Kobanskega LGB.

Tradicionalne lovske razstave v Mislinjski dolini so vedno skrbno postavljene in dobro obiskane. Tako je bilo tudi letos v domu upokojencev v Slovenj Gradcu.

Kritično o upravljanju z gamsom in kozorogom V TNP

Sedmega maja letos je bila na Bledu dobro obiskana delavnica, ki je kritično ocenila upravljanje z gamsom in kozorogom v Triglavskem narodnem parku. Po mnenju

večine udeležencev je vpliv garij na populacijo gamsov in kozorogov v Triglavskem parku prevelik in zato nesprijemljiv. Triglavski narodni park bo moral, tudi glede pričakanj nove zakonodaje, odločneje omejevati vse negativne vplive na življenjske razmere za vse živalske vrste.
– B. Krže

ki predseduje SLGB, je pravočasno poskrbel, da so se tradicionalnega lovskega družabnega in izobraževalnega srečanja poleg lovcev iz Mislinjske doline lahko udeležili tudi rogisti LD Muta, ki so začeli lovski zbor. Povabilu so se odzvali tudi lovski inšpektor **Drago Križan**, **Roman Grah**, član UO LZ Slovenije in starešina LD Golavabuka, iz Zavoda za gozdove OE Slovenj Gradec **Zdravko Miklošič**, vodja Odseka za gozdne živali in lovstvo, predstavnik Koroške lovske zveze **Franc Praznik** in **Blaž Krže**, ki je prisotnim spregovoril o življenjskih navadah srnjadi in jelenjadi.

Grah je svoje koroške lovske tovariše seznanil z nekaterimi nalogami, ki čakajo slovenske lovce in krovno organizacijo. Povedal je, da bo predvidena reorganizacija nedvomno približala potrebne strokovne lovske usluge območnim lovskim zvezam in LD. Dodal je, da je LZ Slovenije pri pripravi koncesijskih pogodb v veliko meri upoštevala tudi pripombe in mnenja območnih LZ. Miklošič je tudi v Slovenj Gradcu moral ponovno odgovarjati na vprašanja, zakaj so postavljeni tako visoki načrti odstrela divjadi. O takih aktualnih vprašanjih je bilo v začetku leta največ slišati prav na strokovnem posvetu na slovenjgraškem letališču, ki se ga je poleg lovskih funkcionarjev udeležilo izredno malo drugih lovcev. »Prav ti lovci, ki bore malo vedo, kako se v osnovi načrtuje odstrel divjadi, zdaj zahtevajo manjši odstrel,« je poudaril. Zato je Miklošič tudi lovcem iz Mislinjske doline očitil, da se neradi udeležujejo strokovnih lovskih predavanj. Lovski inšpektor Križan pa je zbor lovcev seznanil z nekaterimi novelami zakona o divjadi in lovstvu in s pristojnostmi, ki jih zakon daje lovskim inšpektorjem.

Tudi letos je skrbno zbrane in urejene statistične podatke o odstrelu in izgubah pri veliki divjadi v Mislinjski dolini ponovno nazorno pojasnil **Av gust Konečnik**, predsednik gojitvene komisije SLGB. Že v uvodu je poudaril, da lovci SLGB, ki gospodarijo z nekaj več kot 24.300 ha lovišč, tudi leta 2007 niso bili preveč uspešni pri odstrelu velike divjadi. Medtem ko so načrtovali za odstrel 763 glav srnjadi, so jih odstrelili le 483 glav, kar je 63,3 %. Sicer pa je bil skupni odvzem srnjadi 625 glav. Tako so lani izgubili kar 142 glav srnjadi, in sicer 60 na cestah, 19 so

jih pokončali potepuški psi, 34 kosilnice, 5 nezakonit lov in podobno. Tudi pri odstrelu jelenjadi niso imeli lovske sreče. Namesto 41 so odstrelili le 25 glav, kar je 53,2 odstotka. Pri muflo-nih so namesto načrtovanih 110 glav za odstrel imeli kar 50 izgub, odstrelili pa so jih le 48, kar je v bistvu 43,6 % realizacija. Načrtovali so odstrel 45 gamsov, odstrelili pa so jih 33. Skupaj z izgubami je bilo izločenih 36 gamsov in tako so načrt uresničili 73,3 %. Kot že rečeno, so povedali, da se številčnost divjega prašiča zmanjšuje tudi v tej koroški dolini. Čeprav so jih za odstrel načrtovali 60, toliko so jih v zadnjih petih letih odstrelili samo enkrat, jih je lani sicer prizadevnim lovcem uspelo odstreliti le 16, kar je samo 26,7 %.

Franc Rotar

Prekmurski rogisti zadovoljni s svojim delom

Na občnem zboru, ki je bil 3. 4. 2008, smo **Prekmurski rogisti** z zadovoljstvom ugotavljali, da je bilo minulo leto za nas uspešno in vsebinsko bogato kot še nikoli doslej. S svojimi nastopi smo se udeleževali številnih proslav v regiji in širše. Nastopili smo na sejm Lov v gornji Radgoni, 34. srečanju lovskih pevskih zborov in rogistov v Mariboru, na številnih jubilejnih proslavah ob 60-letnicah LD, na Hubertovih mašah in še bi lahko naštevati. Kar 18-krat smo žal nastopali tudi na pogrebih lovskih tovarišev. Naše vrste se redčijo. Vseh nastopov je bilo skupaj blizu petdeset.

Posebno smo ponosni na povabilo ob proslavi 100-letnice organiziranega lovstva na Slovenskem. Na ta svečani dogodek v Cankarjevem domu so nas 27. oktobra 2007 povabili kot najstarejšo skupino in pobudnico nastajanja skupin rogistov na Slovenskem. Uspešno smo se udeležili mednarodnega tekmovanja rogistov v Avstriji in osvojili *zlati znak*.

Kot največji dosežek v minulemu letu je bila uresničitev večletne želje o knjižni izdaji Grlečevih skladb za lovske rogistre **Pozdrav rogistov**, o čemer smo že obširno poročali v našem glasilu. Ob izidu smo organizirali odmevno predstavitev, ki so se je udeležili številni ugledni gostje. O tem poročamo zato, ker je bila

Rudi Slogovič izroča interno priznanje Vladu Kolmanu (desni) za 20-letno aktivnost med rogisti.

Udeleženci skupščine Prekmurskih rogistov poslušajo poročilo svojega predsednika.

ta izdaja za nas velik finančni zalogaj, knjigo smo namreč izdali v samozaložbi. Stroški projekta so presegli 13.000 €. Knjiga je izšla in našla svoje mesto na policah vseh pokrajinskih knjižnic in pri mnogih rogistih doma ter v zamejstvu. Izšla je v treh jezikih in ponesla glas o lovski kulturi na Slovenskem po vsej Evropi. Zanj smo od LZS prejeli plaketo za širjenje lovske kulture. Za uspeh tega projekta imajo zasluge številni sodelavci, ki si zaslužijo vso pohvalo.

Kljub izpraznjeni blagajni nam je uspelo uresničiti še druge naloge, ki smo si jih zadali na lanskem skupščini: nabavili smo rog za našega novega umetniškega vodjo prof. **Stanka Peterko**, ki nas ob izdatni podpori predsednika prekmurskih rogistov **Rudija Slogoviča** uspešno vodi zadnje mesce. Pod njegovo taktirko smo na mednarodnem tekmovanju v Avstriji prejeli zlati znak. Članom društva smo kupili srajce, dežne plašče (da nas dež ne bi presenečal na pogrebih kot pogosto doslej) in čevlje. Na občnem zboru smo podelili interno

priznanje **Vladu Kolmanu** za dvajsetletno aktivno delovanje med našimi rogisti.

Zaradi finančne stiske, v katero smo zabredli z izdajo monografije, so se člani z veliko mero razumevanja odrekli izplačilom stroškov, ki jih imajo zaradi naše dejavnosti. Njihov pozitivni medsebojni odnos v društvu in do njega je zadosten porok za uspešno nadaljevanje naše dejavnosti. Letos nas čaka nastop na petnajsti obletnici *Štajerskih rogistov* v Novi Cerkvi in na petin-tridesetem srečanju SLP zborov in rogistov v Št. Jerneju.

Lojze Števanec

Deseto srečanje pevcev štirih dežel

Da pesem ne pozna meja in jezikovnih ovir, so konec aprila znova dokazali pevci lovskega zbora iz štirih dežel. Konec aprila so se zbrali v slovenski Istri na že jubilejnim, **10. srečanju**. Gostitelji **KD Lovski pevski zbor Dekani** je srečanje

pripravil v Marezigah, prijazni vasici, znani po refošku, a tudi po pestrem kulturnem in družabnem življenju. Domačini in okoličani so dodobra napolnili domači zadrugi dom. V uri in pol dolgem sporedu so prisluhnili narodnim in lovskim pesmim v štirih jezikih. Prireditev so lepo popestrili tudi **Notranjski rogisti**, ki zadnja leta nadvse uspešno sodelujejo z domačim zborom.

Le pristna, uspešna in hotena srečanja lahko postanejo tudi tradicionalna. Združuje jih ljubezen do zborovskega petja, vsako srečanje pa utrjuje pevske in medčloveške vezi. Prvič so se pevci srečali v Klani na Hrvaškem, nato pa so se zbori selili v Furlanijo-Juljsko Krajino, na avstrijsko Koroško in v slovensko Primorje, kjer so domači pevci pripravili že četrto srečanje. Moto teh srečanj ni tekmovanje: vsak zbor predstavi svoje pesmi in znanje, vsi zbori pa so v vrhunski pevski sestavi z dolgoletno tradicijo.

Iz sosednje Furlanije-Juljske Krajine se je predstavil slovenski **LPZ Doberdob**, ki po začetkih na Goriškem zdaj nepretrgano deluje od leta 1985. Redno sodelujejo na lovskih, kulturnih in družbenih prireditvah doma in v tujini, so redni udeleženci omenjenega srečanja in srečanja slovenskih lovskih pevskih zborov ter rogistov, ne manjkajo tudi na tradicionalni reviji Primorska poje. Pod vodstvom zborovodje **Hermana Antoniča** so zapeli pesmi: Oj Doberdob, Od Urške, Na lov in Žabe.

Mešani lovski pevski zbor Matko Laginja iz Klane na Hrvaškem je zapel Lovčev krst, Pa se sliš', Zbor lovcev iz opere Strelec in Zora rdi. Sedmo leto jih vodi **Nedeljka Srebovt**. Prihodnjič, ko bo pri njih že 11. srečanje, bo zbor, ki ima za seboj več kot tristo nastopov, praznoval 30-letnico svojega obstoja. Nastopajo na vseh pomembnih prireditvah lokalnega, regionalnega in državnega značaja na Hrvaškem, veliko pa gostujejo tudi v tujini.

Lovski pevski zbor **Železna Kapla** je edini slovenski pevski zbor v Avstriji, pri katerem sodelujejo sami lovci. Lani so slavili 30-letnico obstoja, ob tej priložnosti pa so bili tudi gostitelji srečanja. Sodelujejo na raznih lovskih in drugih prireditvah, od začetka pa jim predseduje **Erni Zupanc**, ki je bil ustanovitelj zbora. Pod vodstvom **Jozija Starca** so zapeli: Tja v gozd čem se podati, Jager na preži, Alpski pozdrav in Jagerček mlad.

Foto: M. Fortin

Le pristna, uspešna in hotena srečanja glasbeno-kulturnih ustvarjalcev in skupin rogistov lahko postanejo tradicionalna. Na fotografiji nastopajoči zbor na aprilskem, 10. srečanju pevcev štirih dežel v Marezigah.

Gostiteljcev pevcev domačega zbora **KD LPZ Dekani** ljubiteljem lovske kulture ni treba posebej predstavljati: jeseni bodo praznovali že 35-letnico delovanja. Razen lani, ko so bili na gostovanju na Češkem, so sodelovali na vseh slovenskih lovskih pevskih srečanjih (trikrat so bili tudi gostitelji), bili so pobudniki in trikrat organizatorji srečanja pevskih zborov štirih dežel, že 27-krat so nastopili na reviji Primorska poje, slovensko lovsko kulturo so predstavljali na nekaterih pomembnih dogodkih. Deset let jih vodi prof. Anton Baloh, pod njegovim vodstvom pa so zapeli pesmi Studenček, Lovska, V gozdu in Tam, kjer pisana so polja.

V zadnjih letih so z domačimi pevci zelo uspešno sodelovali tudi **Notranjski rogisti**, ki jih od začetka vodi **Franč Albreht**. Sodiijo med najboljše slovenske skupine lovskih rogistov, sodelovali pa so na najodmevnejših domačih prireditvah. Na tekmovalnem Vojniku so prejeli zlato odličje, s pevci KD LPZ Dekani pa so lani gostovali na Češkem in skupaj pripravili tudi lovsko mašo. Rogisti so s svojim nastopom in pesmimi: Pozdrav, V gozdu, Mi smo lovci in Slovenec sem prijetno popestrili dogajanje v Marezigah. Gledalce so nagradili še z dodatkom, ki so ga morali prispevati tudi vsi zbori, ki so za konec skupaj zapeli Pozdrav in Lovsko, za dodatek pa pred navdušenimi obiskovalci še Halo.

Srečanje je ponovno potrdilo, da je lovška kultura vezni člen med prijatelji, ki živijo v različnih deželah, saj pesem ne pozna meja. Za jubilej in vztrajanje pri

tem srečanju je **Marjan Fortin** v imenu LZS in Komisije LZS za kulturo organizatorjem podelil tudi priložnostno darilo. Velja rek, da »kjer je kultura doma, tam živijo dobri in prijazni ljudje«. V to smo se v prijetnem sobotnem aprilskem večeru znova prepričali vsi, ki smo bili v Marezigah.

Marjan Fortin

posebna in izredna predvsem zaradi enega samega razloga. Toliko marljivih otroških rok je dandanes že težko najti na enem mestu. Na njej je sodelovalo več kot 450 šolarjev iz OŠ Slivnica, OŠ Rače in iz OŠ Miklavž na Dravskem polju. Zahvala za zavidljivo številko velja predvsem ravnatelju OŠ Rače **Jožetu Jurčiču**, Mileni Gerečnik iz OŠ Slivnica ter Zvonku Trstenjaku iz OŠ Miklavž na Dravskem polju. Na tem mestu moram poudariti izjemen trud župana Občine Rače - Fram gospoda **Branka Ledineka**, ki kljub vsem obveznostim vedno najde čas za nas, za naše ideje in njegova udeležba ni nikoli vprašljiva. Seveda ne smem pozabiti na prisotnost vseh odraslih, bodisi vaščanov ali novih prišlekov. Vseh skupaj jih je bilo okrog 90, kar tudi ni malo. Vse smo toplo sprejeli v naše vrste. Vsem je bila skupna misel: počistiti našo lepo naravno okolico, počistiti tisto, kar je bilo za druge pretežko odpeljati tja, kamor bi sodilo. Ne razumem, zakaj se kljub vsem opozorilom, izobraževanju in tolikim aktivnostim, ki so namenjene ozaveščanju ljudi, da bi končno spoznali škodo, ki jo delamo naravi s tem, ko jo tako packamo, vsako

Po končani akciji je vsem udeležencem akcije zelo teknila malica pred lovskim domom v Račah.

Tradicionalna, 38. čistilna akcija LD Rače

Tudi letos smo se člani LD Rače znova, z enakim, če ne še večjim elanom lotili organizacijske in izvedbe naše tradicionalne čistilne akcije, tokrat že 38. po vrsti. Akcijo smo opravili 29. marca v čudovitem sončnem dnevu.

Letošnja čistilna akcija je bila

leto nabere toliko smeti, odvrženih kjer koli.

Razpršili smo se po približno 3.000 ha gozdov, travnikov in njiv. S tega območja smo znova odstranili približno 30 m³ raznih odpadkov. Vsekakor lep dosežek in vsa pohvala vsem sodelujočim, ampak nič kaj nam to ne more biti v ponos, če pomislimo, da je vse to nekje ležalo. Da je odstranjevanje potekalo hitreje, so nam bili v pomoč: kombi Ribiške družine Rače in njihov

predsednik **Silvo Koren** ter dva velika kesona, za katere je poskrbela Snaga iz Maribora.

Toplo sonce in dobra malica sta pripomogla, da smo počasi začutili utrujenost. Kljub vsemu je bilo v očeh vsakega izmed nas veliko zadovoljstvo. Na koncu je znova oživela večna obljuba, da se bomo prihodnje leto spet srečali in nadaljevali to humano akcijo. Upamo, da se bodo v prihodnje tudi odrasli odzvali v večjem številu.

Nenazadnje je treba omeniti

ima dolgoletno in uspešno tradicijo. Organizirajo ga že vse od leta 1969 in je vsako leto v drugi družini bazena. Organizatorica letošnjega tekmovanja, ki je bilo aprila in na katerem so sodelovale ekipe vseh članic LGB Radlje ob Dravi, je bila **LD Remšnik**. Ekipe so se pomerile v streljanju z MK puško in v streljanju na glinaste golobe. Doseženi rezultati so bili več kot dobri, ocenjujeta starešina družine organizatorke **Ivan Golob** in strelski referent **Marjan Marhl**.

Foto: J. Marhl

Najuspešnejši strelci in vodje najuspešnejših ekip

naše zveste sponzorje. Letošnji sponzorji so bile naslednje delovne organizacije in ustanove: Ekolab – Maribor, Pinus Rače, FKKT (Fakulteta za kemijo in kem. tehnologijo) Maribor, občine Rače - Fram, Miklavž in Hoče - Slivnica, DOBRO DEJ - Skoke, ADK Hoče, KEOR - Maribor in drugi.

Še enkrat bi se rad iskreno zahvalil vsem sodelujočim, posebno še osnovnošolcem, ki so s svojo prisotnostjo vtisnili poseben pečat. Zahvala velja tudi njihovem učiteljem, ravnateljem in ne nazadnje vsem našim lovcom.

Spet bom svoje misli sklenil z vprašanjem: »Je res nekaterim tako težko odložiti smeti v za to namenjene kesone?«

Drago Vešner

Strelstvo v LGB Radlje ob Dravi ima dolgoletno tradicijo

Bazensko strelsko tekmovanje lovcev **Lovskogojitvenega bazena Radlje ob Dravi**

Ekipno je prvo mesto osvojila LD Janžev Vrh s 1.291 točkami, drugo mesto LD Podvelka s 1.238 točkami, tretje mesto pa ekipa LD Remšnika s 1.225 točkami. Ekipa LD Kapla je dosegla četrto mesto s 1.155 točkami in ekipa LD Radlje ob Dravi peto mesto s 1.055 točkami. Med posamezniki je v kombinaciji prvo mesto osvojil **Joco Hudernik** s 349 točkami, drugo **Miran Krajnc** s 333 točkami in tretje mesto **Maks Garmut** s 332 točkami. Med posamezniki v streljanju z MK puško je prvo mesto osvojil Joco Hudernik, drugo **Teodor Hafner** in tretje **Uroš Hribovšek**. Pri streljanju na glinaste golobe je bil najuspešnejši **Maks Verčko**, na drugo mesto se je uvrstil Miran Kranjc in na tretje Joco Hudernik.

Ob podelitvi pokalov najboljšim je predsednik LGB Radlje ob Dravi **Stane Petar** čestital tekmovalcem za dosežene uspehe in pohvalil odlično organizacijo tekmovanja ter lovce povabil na bazensko strelsko tekmovanje prihodnje leto, ki bo v LD Radlje ob Dravi.

Mag. Jože Marhl

Tekma v počastitev dneva upora proti okupatorju

Lovska družina **Toško Čelo** Kljub posamičnim reakcijam nepoučene javnosti še kar vztraja pri tradiciji organiziranja strelske tekme v počastitev praznika **dneva upora proti okupatorju**. Tekma je vsakokrat 27. aprila neprekinjeno že od leta 1982.

Pred tekmo so domači tekmovalci in njihovi športni prijatelji nekaj dni vadili na istih streliščih (golobi in MK, tarča srnjak). Kot imajo lovci LD Toško Čelo svojo dolgoletno tradicijo prirejanja te praznične tekme, pa vsako leto postaja bolj očitna tudi tradicija »kvazi naravovarstvenikov«, da to uradno tekmo prijavljajo orga-

neresnično ...« ali 1. odstavek 171. člena Kazenskega zakonika (žaljiva obdolžitve – »Kdor o kom trdi ali raznaša kaj, kar lahko škoduje njegovi časti ali dobremu imenu ...« ali 1. odstavek 288. člena Kazenskega zakonika (kriva ovadba – »Kdor koga naznani, da je storil kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, pa ve, da ga ni storil ...«).

Lovci nismo preverjali, ali je bil sprožen postopek zoper zlonamerno osebo, saj bi se s tem spustili na nizko razumsko raven prijavitelja. Si pa zelo želimo, da se obiskovalci lovske kočice zavedajo, da prihajajo v goste k lovcom in ne k ljubiteljem travniških cvetic ali opazovalcem spomladanskega brstja. Kdor ne soglašja z lovskim udejstvovanjem,

*Strelski starosta **Franc Barbič** (LD Šmarna gora) se pripravlja na strelišču za glinaste golobe. Posamično je nastopil med veterani, bil pa je tudi član šmarnogorske ekipe.*

nom pregona. Letos se je neki občan spozabil tako daleč, da je »obvestil« Policijo, da »na Toškem Čelu lovci obračunavajo med sabo s strelnim orožjem in domnevno celo mečejo bombe!« Policija je seveda opravila intervencijski pregled, ki je bil precej podroben, a na vadbo in njeno varovanje z opozorilnimi tablamami službujoča policista nista imela pripomb. Celo pohvalno sta se izrazila o varnostnem elaboratu, ki ga je letos UO LD Toško Čelo sprejel na predlog referenta za lovsko strelstvo **Andreja Lukaničiča**.

Ni znano, ali sta morda policista pozneje opravila tudi prijavo zaradi kršitve 1. odstavek 170. člena Kazenskega zakonika (obrekovanje – »Kdor o kom trdi ali raznaša kaj neresničnega, kar lahko škoduje njegovi časti ali dobremu imenu, čeprav ve, da je to, kar trdi ali raznaša,

naj pač hodi po svojih poteh, lovce pa naj pusti v miru!

Ne glede na neljubi pripetljaj so vadbe potekale varno in brezhibno, prav tako tudi praznična tekma. Udeležilo se je 12 pripravnikov, 13 strelcev veteranov, ki so tekmovali v ločeni skupini, ter 69 strelcev seniorov, od katerih jih je več kot polovica tekmovala za svoje ekipe. Tudi tričlanske ekipe je bilo 13. Na prireditvi je bilo skupaj 94 strelcev.

V posamični konkurenci je bil skupni zmagovalec **P. Flis** iz ekipe LD Trebnje, ki je dosegel 172 točk (golobi: 90, MK srnjak: 82). Najboljši »golobar« je bil z 19 zadetki od 20 mogočih **Š. Pleško**, ki ni tekmoval kot posameznik, najboljši strellec v tarčo MK srnjak pa je bil z 89 točkami tokrat **A. Kraljič** iz ekipe LD Tomišelj. Najboljša ekipa je bila LD Trebnje v sestavi **P. Flis, K. Sadar** in **J. Žurga**, ki je skupaj

Za malico zaposlenih na prireditvi so poskrbeli: Z. Konjar, F. Bizjan in A. Dolničar (od leve proti desni).

P. Flis, najboljši med posamezniki, prejema pokal. Izročata mu ga Igor Tomažič (v sredini) in organizacijski vodja tekme Andrej Lukanovič (na desni).

zbrala 451 točk. Druga je bila ekipa LD Ig (Z. Hudeček, T. Končan in M. Sterle), tretja pa ekipa LD Tomišelj (C. Baškovič, A. Kraljič in J. Kramar).

Veterani, stari 60 let in več, imajo glede na križe, ki jih nosijo, »bonifikacijo na leta«. S takim preračunom rezultatov je bil najboljši F. Barbič (70 let) s 194 točkami, drugi je bil T. Markič (67 let), tretji pa P. Slatner (68 let).

Vodja prireditve je bil starešina LD Toško Čelo Janko Strekelj, druge pomembnejše funkcije pa so opravljali naslednji člani: organizacijski vodja tekme je bil A. Lukanovič, glavni sodnik S. Tomažič, vodja sodniške trojke pri golobih pa je bil H. Hoffman, ki je v vlogi člana komisije ZLD Ljubljana za lovsko strelstvo uspešnim pripravnikom potrdil v pripraviške dnevnike opravljen strelski preskus. Sodnik pri tarčah MK srnjak je bil Mile Jurič, ekipo za redarstvo in varnost pa je vodil Vladislav Kristovski.

Zaradi strožjih varnostnih ukre-

pov, ki so terjali čim manj improviziranja, se je prireditev nekoliko zavlekla, kar pa sodelujočih ni motilo. Za to velja zahvala tudi dobri postrežbi gostilničarke Bože, ki 'domuje' v lovski koči, in njene ekipe, ki je poskrbela za pestro izbiro hrane in obilne porcije.

Marko Koračin

Tokrat lovška razstava v Trbnjah

Letos smo lovsko razstavo postavili v Trbnjah. Štiri leta so minila, ko smo se ob podobnem dogodku zbrali v Šentjanžu. Čas je minil hitro, prehitro, pa vendar se je v teh štirih letih dogodilo v LD Bukovje - Otiški Vrh marsikaj. V naši LD smo praznovali 100-letnico lovstva na Slovenskem in 60-letnico ustanovitve naše LD, razvili smo nov lovski prapor ter prisostvovali sprejetju novele lovskega zakona.

Zametki naše LD segajo v leto 1946, ko se je nekaj lovcev iz Šentjanža in Otiškega Vrha odločilo, da vzame v zakup tedanje lovišče Šentjanž - Otiški Vrh. Leta 1954 se je društvo preimenovalo v zdajšnjo LD Bukovje - Otiški Vrh, na novo pa so se oblikovale tudi meje lovišča, ki se od takrat naprej niso več spreminjale. Gospodarimo s 3.400 ha velikim loviščem, ki se razprostira na SZ delu Pohorja ter sega do reke Drave. Glavna divjad je srnjak, imamo pa tudi populacijo gamsov, ki domuje v strmih pečinah Bukovja nad reko Dravo. Jelenjad se iz prehodne divjadi vse bolj uveljavlja kot stalna. Divji prašič je številčno dokaj prisoten, ker pa je to večinoma nočna divjad, se žal njegova pri-

sotnost kaže predvsem v škodi, ki jo dela na kmetijskih površinah. Seveda je v našem lovišču prisotna tudi mala divjad, od gozdnih kur živi gozdni jereb, od poljskih pa je le še za vzorec fazana.

Vsako praznovanje, še posebno tako visok jubilej, kot je 60-letnica LD ali pa 100 let organiziranega lovstva na Slovenskem, v nas vzbudi posebne občutke. Takšno časovno obdobje za naravo pravzaprav ne pomeni prav veliko, pa kljub vsemu. Človek s svojo »naprednostjo« oziroma človek s svojim uničevalskim pohodom nad naravo je v tem obdobju napravil svoje. Lovci prvi, seveda za divjadjo, opazimo negativne spremembe v okolju, ki pa jih včasih nočemo ali ne znamo dovolj odločno posredovati naprej. To se le počasi, a vendar le spreminja na bolje, kar daje lovstvu pozitivno vrednoto, ki jo v tem času še kako potrebujemo. To je dokazala tudi naša razstava, ki smo jo pripravili. Prikazali smo naravno okolje in divjad pri nas.

Kako hitro se narava spre-

nja, smo lahko videli na prepariranih živalih. Nekatere so že prav redke, nekaj jih je izginilo, večina prepariranih ptic pa je dandanes zavarovanih. To se je zgodilo v obdobju borih 30 let. Tako lov, ki je prvotno služil preživljanju in oblačenju in je gospodarski pomen pridobil šele mnogo pozneje, ob vsem tem pridobiva novo alternativo, ki pa je, da nas lovce vse bolj spreminja v varuhe narave in divjadi, v prve glasnike sprememb v okolju, sprememb, ki vse bolj nezadržno trkajo na naša vrata. Zato smo lovci razstavo tudi uredili v takem konceptu. Prikazali smo živali v naravnem okolju, ki je marsikje preobremenjeno z odpadki in nesnago. V drugem delu razstave smo prikazali rast rogovja pri jelenu in srnjaku po letih, torej od mladiča pa do pozne starosti. Razstavili smo lovsko opremo, ki so jo lovci uporabljali nekoč in danes, lovsko literaturo ter velike zveri v Sloveniji (medveda, risa in volka). Posebno zveri so bile velika paša za oči mladih in starejših obiskovalcev.

Tudi starejši so si z zanimanjem ogledali razstavo LD Bukovje.

Na razstavi smo videli, da so včasih lovili tudi s pastmi (stopalkami).

Foto: Zvonko Pavlič

Trud, ki ga lovci vlagamo, da bi se zavest o potrebnem varstvu narave okrepila v ljudeh in da bi sleherni izmed nas ravnal prav, je gotovo najpomembnejše naše poslanstvo pri ohranjanju naše naravne dediščine. Naša skrb za divjad in nadzor nad območjem, ki ga pokriva naša LD, zagotavlja, da bodo v naših gozdovih živeče vrste še dolgo ohranjene. Prijetno smo presenečeni nad odzivom, predvsem mladih obiskovalcev. Zato upamo, da se bo vse, kar smo videli in slišali na tej razstavi, odrazilo tudi v naravi.

Jože Pačnik

DSL Doberdob sega že do Terske in Nadiške doline

Društvo slovenskih lovcev Furlanije-Juljske krajine – Doberdob je bilo ustanovljeno leta 1976. Namen društva je združevanje vseh slovensko govorečih lovcev iz naše dežele od Milja do Trbiža. Ustanovitelji so društvo poimenovali po vasi, ki je zelo pomembna v zgodovini naših krajev, saj je čez doberdobsko planoto vihrala prva svetovna vojna. Doberdob je tudi vas, ki leži nekje na sredini manjšinskega obmejnega pasu med Miljami pri Trstu in Trbižem ob avstrijski meji.

Naloga in cilj društva sta predvsem skrb za izobraževanje lovcev, seznanjanje članstva z novimi dosežki lovske tehnike, ohranjanje šeg, navad in lovske etike tudi s pomočjo lovcev iz Slovenije ter, kar je še najpomembnejše, našim lovcom daje temeljno možnost združevanja. Prav zaradi dobrih odnosov s Slovenijo je Lovska zveza Slovenije sprejela naše društvo (letos) med svoje polnopravne članice.

Naše društvo od vsega začetka prireja razna strelska tekmovanja z glavnim namenom združevanja, izmenjevanja mnenj in krepitev prijateljstva z lovci z obeh strani meje. V društvo spada tudi pevski zbor, ki razvija pevsko in lovsko kulturno dejavnost. Vsako leto nastopa na reviji Primorska poje in na raznih prireditvah ter koncertih v Sloveniji in na Hrvaškem.

Društvo pri svojem delovanju skrbi za tesno povezavo z območjem in okoljem, kjer deluje. Zato se vključuje v najrazličnejše pobude, ki zadevajo vsesplošno družbeno in družabno življenje. Vključevanje v domače oko-

lje pomenijo tudi razne pobude, kot so vsakoletne akcije za vzdrževanje čistega okolja, sodelovanje z občinskimi upravami pri organizaciji raznih prireditev, družabna srečanja, predavanja v šolah in vrtcih o naravi in vlogi lovcev, razne proslave, razstave in prireditve, med katerimi je t. i. 'osmica' na Kraški ohceti.

V nedeljo, 6. aprila 2008, sta bila izredni in redni občni zbor društva v prostorih kulturnega doma v Jamljah, ki ga upravlja Kulturno društvo Kremenjak. V pozdrav zbranim je pevski zbor društva zapel dobrodošlico, nato je sledil govor predsednika dr. **Egona Malalana**, na dnevnem redu pa sta bili tudi prenova in odobritev društvenega statuta ter predstavitev članov novega izvršnega in nadzornega odbora društva. Ob tej priložnosti sta bila v novi odbor sprejeta dva lovca in člana: **Ivan Blasutto** kot podpredsednik za videmsko območje, **Andrea Visintin** kot član NO, **Paolo Hlede** kot gospodar za goriško območje in **Aleš Gri-lanc** kot gospodar za tržaško območje.

To je velik korak za društvo, saj zdaj člana Ivan Blasutto in Andrea Visintin predstavljata naše društvo tudi na območju Terske in Nadiške doline. Dogodek je dokaz, da naše društvo združuje vse slovensko govoreče lovce v deželi in da njegovo širjenje ni omejeno.

Ob širitvi na nova območja naše dežele je imel novi odbor DSLF-JK – Doberdob svojo prvo sejo že 9. aprila v vasi Ažlja nedaleč od Špetra. Seja je bila v spodnjih prostorih vaške gostilne, saj društvo na tem območju še nima svojih prostorov. Na seji je bil za predsednika ponovno izvoljen dr. **Egon Malalan**, ki je takoj začratal cilje društva v novi mandatni dobi. Društvo se je odločilo, da bo maja in v začetku junija organiziralo tekmi v streljanju z risanico na tarčo v Ušjah blizu Sovodnjem ter kombinirano strelsko tekmo za pokal Primorske streljanje na glinaste golobe in na tarčo z malokalibersko puško v Kazljah blizu Sežane s pomočjo tamkašnje strelske družine Svoboda - Sežana.

S predstavniki društva iz Terske in Nadiške doline smo nazdravili in popestrili s prigrizkom ter zaželeli društvu, da bi bilo še tako delavno in aktivno po vsej deželi, da bi imelo čim več mladih, ki bi s svojim delom pripomogli k ohranitvi dejavnosti društva in ga pomladili.

Matjaž Romano

60 let LD Grgar

V začetku septembra 2007 je LD Grgar obeležila 60-letnico svojega delovanja ob svojem lovskem domu pri Škrlihih.

LD Grgar je leta 1947 ustanovilo 12 lovcev z grgarsko-banjskega območja. Začetki so bili zaznamovani predvsem z družabnimi lovi na malo divjad, ki je je bilo takrat v izobilju.

Postopoma se je družina razvijala in prerasla v sodobno organiziran in uspešen 70-članski kolektiv. V zadnjih 60 letih se je bistveno spremenila sestava divjadi. Zabeleženo je drastično zmanjšanje male divjadi in obratno, povečanje velike divjadi vseh vrst. Občasno se v našem lovišču pojavljajo tudi velike zveri, kot so volk, medved in ris.

LD Grgar je že pred 10 leti dostojno proslavila 50-letnico delovanja. Ob tem jubileju je izšel tudi obširen zbornik, zato je bilo naše praznovanje 60-letnice predvsem vsebinsko dopolnilo praznovanju zadnjih 10 let, ko nam je novi lovski zakon prinesel bistvene spremembe na področju načrtovanja in poseganja v naravo.

Praznovanje je bilo organizirano nekoliko skromneje, vendar še vedno dovolj slovesno. Kulturni program so nam čudovito popestrili Domžalski rogisti, LPZ Zlatorog iz Vipave ter voditelj programa igralec mestnega gledališča iz Nove Gorice **Radoš Bolčina**. Prav njegov nastop s humorističnimi vložki je dvignil dobro voljo že tako prijetno razpoloženemu občinstvu. Praznovanja se je udeležila znatna večina članov LD s svojimi družinskimi člani in prijatelji. Žal pa se praznovanja niso mogli udeležiti nekateri že ostareli in bolni člani LD, a je praznovanje in lovsko tovarištvo izzzvenelo tudi njim v čast.

Uradni del slovesnosti se je začel s slavnostnim ceremonialom praporščakov ob slovesnih zvokih domžalskih rogistov ter nastopom LPZ Zlatorog. Nato sta sledila pozdravni nagovor voditelja proslave in počastitev spomina na preminule člane LD ob žalni zvočni spremljavi rogistov.

V nadaljevanju slovesnosti so se zvrstili tudi govorniki in literarno-humoristični vložki voditelja prireditve. Slavnostni nagovor je imel starešina LD Grgar **Zvonimir Kelher**, ki je med drugim poudaril velik napredek, ki ga je LD dosegla v zadnjih letih. »Že sama pestrost in številčnost div-

jadi v našem lovišču pove mnogo o delu in skrbi za divjad in okolje. LD je vseskozi skrbela za razvijanje dobrih medsebojnih odnosov znotraj LD in za občutek enakopravnosti med članstvom,« je poudaril. Predsednik je posebej izpostavil dobre odnose z občani, to je s KS in njenimi prebivalci ter kmeti. Tudi odnosi s sosednjimi LD so odlični, saj v zadnjih letih ni nikakršnih sporov. Ni pa se mogel izogniti aktualni problematiki v slovenskem lovstvu in politiki. »Dolgoletno načrtno in strokovno delo slovenskega lovstva pri ohranjanju pestrosti divjadi je ponovno na preizkušnji. Tega si slovensko lovstvo ni zaslužilo in se mora takšnim težnjam, ki bodo za divjad in naravo gotovo usodno odločno upreti,« je ostro pripomnil. Ponovil je znani ljudski rek, ki pravi, da ni prav vse slabo, kar je staro. Poudaril je, da LD Grgar in njeni člani poskušajo vseskozi konstruktivno in tvorno delovati tudi v organih ZLD Gorica in LZ Slovenije. Izpostavil je tudi pomembnost neprestanega izobraževanja v lovstvu in izrazil nujnost, da je treba več storiti za pridobivanje predvsem mladih pripravnikov v LD.

Nato so sledili nagovori in čestitke pomembnih gostov. V imenu župana MO Nova Gorica **Mirka Brulca** je spregovoril podpredsednik MO **Stojan Ščuka**. Prinesel nam je tople županove pozdrave ter opravičil njegovo nenadejano odsotnost. Poudaril je pomen lovstva v naši družbi pri vzpostavljanju ravnotežja v naravi. Družini je čestital za dosežene uspehe ter kot poznavalec delovanja lovstva poudaril pozitivno vlogo, ki jo ima LD v naravi ter pri delu v okolju – posebno še s kmečkim prebivalstvom pri preprečevanju in poravnavi škode, ki jo naredi divjad. Poudaril je, da se moramo lovci pač prilagoditi novi zakonodaji. Žel nam je veliko uspeha tudi v prihodnje. Izročil nam je darilo MO Nova Gorica – sliko priznanega goriškega slikarja **Klavdija Tutte**.

V imenu LZS nas je nagovoril in pozdravil **Edvard Krašna** in LD čestital za jubilej. Tudi on se je sprehodil skozi minuli čas in nanizal uspehe slovenskega lovstva ter nas spomnil na praznovanje 100-letnice organiziranega lovstva na Slovenskem, kar smo proslavili lani. Na koncu govora je izrekel priznanje LD Grgar za dosežke v preteklosti in se zahvalil za njen prispevek pri ure-

janju razmer v okviru ZLD Gorica.

V imenu ZLD Gorica je prisotne pozdravil **Aleksander Petrič**. Tudi on je pohvalil delo naše LD in nam čestital. Poudaril je naš pomembni prispevek pri urejanju odnosov znotraj območne lovske zveze. Menil je, da je treba preseči dosedanje delitve in

hvalil naše lovce vodnike psov krvosledcev, saj se nekateri vodniki udeležujejo izobraževanj in na tekmovanjih dosegajo najvišje dosežke. To se odraža tudi pri kakovosti iskanja obstreljene divjadi. Zaželel nam je uspešno delo v prihodnje in nam izročil plaketu LKD kot najvišje priznanje za kinološko delo v LD.

Lovski kolektiv LD Grgar pred svojim lovskim domom

nasprotja med lovskimi družinami ter vzpostaviti delovno in ustvarjalno sožitje v okviru ZLD Gorica. Tudi v prihodnje nam je zaželel še veliko uspehov pri delu.

Angel Vidmar nas je pozdravil v imenu LKD Gorica kot njen predsednik. Hkrati nam je prinesel pozdrave v imenu Kinološke zveze Slovenije. Opozoril nas je na pomen lovske kinologije in na pomen gojitve ter šolanja lovske psov za uspešno gospodarjenje v lovišču. »Lovske družine bi morale veliko bolj spodbujati svoje člane za vodenje lovske psov, vzrejo in strokovno usposobljenost psov za različne namene v lovišču,« a pohvalil našo LD glede tega. Posebno je po-

Zatem smo poslušali pozdrave nagovore predstavnikov sosednjih prijateljskih LD ter DSL Furlanije-Juljske krajine – Doberdob. Ob tem so starešini izročili priložnostna spominska darila.

Pri podelitvi priznanj in odlikovanj za zasluge v lovstvu so zaslužnim članom najprej izročili priznanja LD Grgar. Priznanje je prejelo kar 62 članov LD ter dva pridružena člana iz DSL F-JK – Doberdob. Priznanje ZLD Gorica so prejeli **Sandi Cej, Jože Kodolja, Jože Kravanja, Joško Markič, Čelesto Humar** in **Bruno Gregorič**. Odlikovanja – znak LZS za lovske zasluge so dobili **Marjan Baraga, Srečko Humar, Zvonko**

Humar, Joško Čefarin in **Robert Fabjan**; Red LZS III. pa je dobil **Zvonimir Kelher**.

Slovesnost je dosegla vrhunec z razglasitvijo častnega članstva LD Grgar najzaslužnejšim, dolgoletnim članom LD: **Rudiju Trontlju, Marjanu Zavrtaniku** in **Antonu Velikonji**.

Proslavo sta zaključila LPZ Zlatorog in Domžalski rogisti. Zabavni ansambel in lovski go-laz ter dobra kapljica pa so poskrbeli za veselo vzdušje in ranjanje pozno v noč.

Alojz Hvala

60 let LD Zavrch

V kulturni dvorani v Zavrču je bila 15. septembra 2007 slovesnost v počastitev 60-letnice delovanja **LD Zavrch**. Slavnostni govornik, predsednik LD **Branko Vidovič**, je na kratko opisal ustanovitev in delovanje lovske družine skozi 60 let. Navzoče je pozdravil tudi podpredsednik LZ Ptuj - Ormož mag. **Srečko F. Krobe** in posebej poudaril, da letos praznujemo 100 let LZ Slovenije. Prispevek Občine Zavrč je dodala podžupanja **Marta Bosil**. Omenila je delo društev v občini, še posebno pomembno vlogo LD Zavrč. Predvsem je poudarila zasluge lovcov, ki jih ni več med nami. Celotni program je povezovala **Tatjana Mohorko**, ki je zelo dobro poznala 60-letno delovanje domačih lovcov. Slavnostno vzdušje so ustvarili praporščaki sosednjih lovske družin in rogisti Zveze lovske družin Ptuj - Ormož. Lep kulturni program s petjem in skečem so prispevali otroci Osnovne šole Cirkulane - Zavrč, harmonikar **Uroš Fijan** in pevci Trta, KUD Maksa Furjana. Ansambel Pomlad iz Cirkulane je s plesno glasbo zabaval prisotne še pozno v noč. Povabljeni so bili tudi vsi občani, žal pa je bila udeležba manjša od pričakovane.

Na prireditvi ob 60-letnici so podelili tudi priznanja. Red za lovske zasluge II. stopnje so prejeli: **Milenko Stojčević**; red za lovske zasluge III. stopnje: **Martin Majcenovič** in **Branko Vidovič**; znak LZS za lovske zasluge: **Anton Kokot, Ivan Belšak, Zlatko Štumberger, Branko Ivancič, Emil Kralj** in **Jože Levanič**; priznanje LD Zavrč za dolgoletno uspešno sodelovanje: **LD Cirkulane, LD Bresnica - Podgorci, LD Sveta Marjeta** niže Ptuja, **LD Velika Nedelja, LD Markovci, LD Trčka - Voča, LD Sveti Hubert - Ce-**

stica, PGD Zavrč, Občina Zavrč, Roman Vuk, Marjan Pon-grac, Anton Furjan, Anton Petrovič, Ivan Pravič, Ivan Belšak in **Vinko Kelc**.

Plemstvo je bilo dolgo absolutni gospodar zemlje, tlačanov in divjadi. Vladarji so določali lovske pravice zaradi brezobzirnega lova plemičev in tudi vse večjega divjega lova. Grozilo je iztrebljanje posameznih vrst divjadi, kar bi škodovalo tudi državi blagajni. Zato je izšlo nekaj odredb o lovskem redu takratne Avstrije (Steirische jagordnung) v letih 1619 in 1695, ki so prene-sle vse pravice na deželnega kneza. Tako je nastal vladarski absolutizem, ki je meščanom, kmetom in podložnikom prepovedoval lov. Pomembnejši preobrat je prinesla šele marčna revolucija leta 1848, ki je po dolgih stoletjih do neke mere omogočila lovsko udejstvovanje tudi kmetom in meščanom. Določene ovire so bile vse do ustanovitve prvega Slovenskega lovskega društva leta 1907.

Leta 1870 je bil v Avstro-Ogrski uzakonjen zakupni sistem lova, ki je še naprej dopuščal pravico do lova lastnikom večjih kompleksov zemljišč. Ponokod so veleposestniki to pravico uporabljali vse do 2. svetovne vojne.

Leta 1932 je bil v Dravski banovini sprejet lovski zakon; lovišča so bila razdeljena na lastniška in občinska. Lastniška so imeli posestniki z najmanj 200 ha zaokroženega zemljišča, preostala manjša zemljišča, ki jim je bila priznana pravica do lastnega lova, pa so bila združena v občinsko lovišče, ki so ga dajali v zakup za javno dražbo.

V naših krajih (vzhodne Halozе) so bila znana lastniška lovišča borske gospode, Ulmov in Usara. Bili so tudi domači zakupniki, npr. **Franc Štumberger** z Gorenjskega vrha in **Vanč Budi-gan** iz Zavrča. Čeprav so lovski red urejali nekateri državni predpisi in je bilo nekaj lovske družin v Sloveniji (tudi na Ptuj), ni bilo nobenega reda. Gosposka ni spoštovala lovske zakonov, pravil posesti in etike lova. Lovci je bil lahko vsak, ki je imel puško. Če ga je potrebovala gospoda, je bil pravi lovec, če pa je lovil na skrivaj in zase, je bil divji lovec. Med pravim in divjim lovom pravzaprav ni bilo nobene razlike. Lov je bil brez načrta in zelo intenziven, zato je bila divjad nekaterih vrst ogrožena.

V času okupacije (od leta 1941 do 1945) so Nemci takoj po vdoru prekinili vse lovske dejavno-

Častno članstvo v LD Grgar je na proslavi 60-letnice te LD razglasil starešina Zvonimir Kelher (levi) za (proti desni): Marjana Zavrtanika, Antona Velikonjo in Rudija Trontlja.

sti; uničili so arhive in pobrali vse lovsko orožje. Nekaj občanov so priprli in nato izselili v Srbijo. Med njimi je bil tudi lovec Vanč Budigan iz Zavrča. Ko je okupator utrdil svojo oblast, je lov lahko zopet zaživel. Izvajali so ga lahko samo Nemci in »zanesljivi« občani, kot so bili, npr., **Maks in Bertil Ulm, Usar** in še kdo. Večkrat so bili na lovu tudi lovski gosti iz Ptuja in Gradca. Neke vrste lov »na črno« je izvajalo tudi nemško vojaštvo z vojaškimi puškami, vendar se lovci in civilna oblast niso smeli vtikati v vojaško početje.

Po 2. svetovni vojni je premagana nemška vojska odvrгла precej orožja, ki je prišlo v roke nepoklicanim. Tudi demobilizirana partizanska vojska in razni aktivisti so imeli orožja (tudi lovskega) na pretek. V vzdušju vznichenosti nad zmago in občutka svobode so že tako zdesetkano divjad neusmiljeno pobijali in redčili.

Preživeli izgnanci so se vračali na svoje domove. Iz okrajnega lovskega društva slovenske podružnice na Ptuj so se vrnili **Franc Šalamun, Uroš Peček, Martin Klemenčič, Alfonz Mazlu** in **Ivan Budigan** iz Zavrča. Vsi so bili navdušeni lovci, ljubitelji narave in predvojni člani Odbora LD Ptuj. Čutili so dolžnost, da v lovstvu naredijo red in zaščitijo ogroženo divjad. Prihajali so sestanke v raznih krajih, tudi v Zavrču, in v svoje vrste vabili predvojne lovce. Prebivalce so seznanjali o škodljivih posledicah divjega lova in jim zagotavljali, da bo v novi domovini vsakemu dana možnost legalnega lovskega udejstvovanja. Uvedli so dovolilnice za lov. Leta 1946 je izšel Začasni lovski zakon, ki je spodbujal ustanavljanje in organiziranje lovske družine.

Ustanovni člani LD Zavrč so bili: **Anton Budigan** - kmet iz Turškega Vrha (predsednik), **Vanč Budigan** - kmet iz Zavrča, **Ivan Braduša** - kmet iz Korenjaka (lovski paznik), **Anton Ivančič** - kmet s Turškega Vrha, **Ivan Kek** - posestnik iz Hrastovca, **Anton Kokot** - kmet s Turškega Vrha, **Joža Kokot** - kmet s Turškega Vrha, **Martin Pravdič** - kmet iz Pestik, **Peter Pravdič** - kmet s Turškega Vrha, **Alojz Veselič** - kmet s Turškega Vrha (tajnik) in **Štefan Vesenj** - kmet iz Korenjaka.

Zgodil se je pravi prepoved naroda. Z njim so vstali tudi lovci. Do takrat hlapci fevdalnih tujih in domačih posestnikov, zdaj slovenski lovci so po-

Lovski kolektiv LD Zavrč

stali gospodarji svojih lovišč v duhu demokratične enakosti in pravic.

Žal natančen datum ustanovitve LD ni znan, zagotovo pa se je to zgodilo sredi septembra 1947 na Turškem Vrhu na domačiji Antona Budigana.

Z ustanovitvijo lovske družine so lovci postali organizirani. V tistem času so se vzpostavile tudi krovne organizacije. Ustanovljen je bil Okrajni lovski svet Ptuj in nato še Lovska zadruga v Ljubljani. Obe instituciji sta se pozneje preimenovali v LZ Ptuj oz. LZ Ptuj – Ormož, vključeni pa sta bili v nadrejeno LZ Slovenije.

Prihajalo je vedno več pobud, priporočil in navodil za ureditev katastrofalnih razmer v lovstvu po vojni. To je veljalo predvsem za številčnost nekaterih vrst divjadi, pa tudi za usposobljenost lovcev. Novi lovski red, zasnovan po svobodnih načelih, bi moral lov dvigniti na raven, ki bi ustrezala tudi ravni narodne kulture in pravičnosti ter temeljito prevetrili lovske vrste. Tako so jeseni leta 1949 trem lovcom, ki so nepravilno uplenili srnjaka, po disciplinskem postopku odvzeli puške za dobo treh mesecev. Tistim lovcom, ki niso poravnali članarine, je prenehalo tudi njihovo članstvo. V LD je ostalo samo 8 lovcev, kar pa je bilo premalo za samostojno lovsko družino. Zato so se morali leta 1950 priključiti sosedom. Nova organizacija se je imenovala LD Cirikulane - Zavrč. Pravega sožitja

pa ni bilo, saj so si oboji želeli lastno lovsko družino.

LD Zavrč je bila ponovno ustanovljena leta 1954. Nov zakon o lovu, ki je izšel 8. junija 1954, je spodbudil in dal vse možnosti za ponovno ustanovitev LD Zavrč. To se je zgodilo 26. septembra 1954, zopet na domačiji lovca Antona Budigana na Turškem Vrhu. Ustanovni člani so bili isti, kot so bili leta 1947, a z dvema novima. To sta bila: **Franc Kreč**, kmet in gostilničar iz Zavrča, in **Anton Petrovič**, gradbeni delovodja iz Zavrča. Slednji je leta 2008 še edini preživeli od obeh ustanoviteljev LD Zavrč.

Skupna površina lovišča je enaka površini Občine Zavrč in znaša 1.930 ha. Lovnih površin je 1.830 ha. V zadnjih nekaj letih se lovna površina zmanjšuje zaradi vedno več ograjenih vinogradov in električnih pastirjev v ovčerejski dejavnosti. Gospodarski napredek v občini je viden. Toda za Zavrč izrazito velja pregovor: »Napredek z eno roko daje, z drugo roko jemlje!« Za našo divjad nezadržno zmanjkuje življenjskega prostora.

Iz preglednice je razvidno, da je bil stalež male divjadi najboljši leta 1966. Nato se je vztrajno zmanjševal; predvsem zaradi vse intenzivnejše strojne obdelave polj in vinogradov (mulčarji, motorne žage, škroplilnice ...) ter uporabe kemičnih zaščitnih sredstev (škropiva proti žuželkam, glivam in plevelu). Ob koncu leta 2006 je bila mala divjad že

zelo ogrožena; še zlasti poljski zajec.

Srnjad se izjemno dobro prilagaja podnebnim in agrarnim spremembam. Pri nas je bila številčnost te vrste na višku leta 1966, pozneje pa se je nekoliko zmanjšala. Ob reki Dravi se zadržuje nekaj divjih prašičev, ki so bolj prehodnega značaja. Jazbec in sraka sta skoraj popolnoma izginila, navadne veeverice pa so zelo redke.

Naši lovci, pionirji in ustanovitelji LD, so imeli začetniške težave predvsem pri izobraževanju članstva in prilagajanju na vse bolj zahtevne predpise. Začeli so tako rekoč iz nič, število članov pa se je postopoma povečevalo. Zdaj nas je v LD 34. Opravili smo veliko prostovoljnih ur v lovišču, pa tudi pri gradnji lovskega doma. Imeli smo dobro strelsko ekipo v streljanju na glinaste golobe, ki pa je popustila zaradi finančnih razlogov in staranja ekipe. Menimo, da smo svojo glavno nalogo dobro opravili v vseh fazah razvoja lovske organizacije. Naše poslanstvo, kot je povedal že dr. Ivan Lovrenčič pred sto leti, tudi danes ostaja skrb za varstvo narave in ohranitev divjadi vseh vrst.

LD Zavrč je ves čas dobro sodelovala z vsemi organizacijami in institucijami v občini, prav tako tudi z osnovno šolo. Večkrat smo bili pobudniki za odpravo divjih odlagališč odpadkov. Naša stalna skrb je bila in je še vedno imeti dobre odnose s krajanji in kmetovalci. To nam ni vedno dobro uspevalo zaradi škode, ki so jih na divjadi naredili potepuški psi in tudi zaradi škode od srnjadi v vinogradih. Zaskrbljeni smo, ker se mladina ne zanima za vstop v lovske vrste. »Je predrago,« pravijo. Vsa politika in tudi vzgoja danes izpostavlja skoraj edino vrlino – denar. Malo za šalo, vendar resnično: iz »skeča« na proslavi smo izvedeli, »da imamo 60-letnico zato, ker smo lovci tudi povprečno toliko stari.«

Na zadnje predloge sprememb zakona iz leta 2004 gledamo skeptično. Menim, da smer nadaljnje razvoja vodi v divjo privatizacijo in razslojevanje tudi med lovci – kratkoročno, pa večji dohodek državi, dolgoročno pa nezogibno v škodo narave in divjadi. Trdim, da teze in misli dr. Lovrenčiča iz pred 100 let: »Našemu lovstvu moramo dati slovenski prizvok in naj bo to tudi državni interes,« še vedno veljajo.

Martin Majcenovič

Preglednica: Številčnost in odstrel divjadi v LD Zavrč

Leto	Srnjad	P. zajec	Fazan	Raca ml.	Lisica	Sraka, šoja, vrane
1961	11 - 1	120 - 78	200 - 28			
1966	40 - 8	190 - 50	500 - 54		13	
1980	130 - 37	95 - 8	275 - 34	30 - 8	16	34
1993	130 - 57	60 - 10	80 - 14	80 - 18	4	50
1996	140 - 55	0	7	12	24	15
2006	120 - 50	0	2	-0	20	0

2. 6. letos namreč praznoval življenjski jubilej. Vse najboljše mu poleg domačih in prijateljev želimo tudi lovski tovariši iz Lovske družine Trnovo.

Aleksander je odrasel v časih, ki niso dopuščali brezskrbnega otroštva; vse preveč jih je zaznamovala vojna vihra. Kljub temu je uspešno končal srednjo komercialno šolo v Ljubljani, kmalu zatem pa se zaposlil v podjetju Javor - Pivka; delal je v njegovi podružnici na Baču. Tam je ostal dolgih 38 let – vse do zaslužnega pokoja pred štirinajstimi leti. V tistem času se je tudi poročil; z ženo Marijo imata že odrasli hčerki in sina. Čeprav pravijo, da imajo upokojenci vedno premalo časa, Aleksander ob lovu najde čas tudi za njegov drugi konjiček, balinanje, pa tudi njegove, vedno doma izdelane salame niso od muh.

Aleksander že dobra štiri desetletja nosi puško na ramenih. Naši zeleni bratovščini se je namreč pridružil že leta 1962, dve leti zatem pa je opravil še lovski izpit. Leta 1967 je postal član UO, nato nadzornega odbora in bil pozneje izvoljen za predsednika UO (od 1969 do 1973), predsednik nadzornega odbora je bil od 1973 do 1977, nato je bil pomočnik gospodarja (od 1981 do 1985), predsednik UO (od 1985 do 1988), član gospodarske komisije in komisije za ocenjevanje škode (od 1989 do 1992) in član IO Zveze lovskih družin Notranjskega GLO – Postojna (od 1992 do 1996) ter nazadnje tudi predsednik komisije za odlikovanja. Dandanes ostaja zlasti aktiven lovec in vodja lova, ki marsikatero uro prebije v domačih gozdovih.

Za njegovo dosedanje dolgoletno in marljivo delo smo se mu že zahvalili z znakom LZS za lovske zasluge in redom za lovske zasluge III. stopnje. Ko je lani LD Trnovo praznovala svojih šestdeset let, smo Aleksanderu predali tudi zaslužen priznanje Lovske družine Trnovo.

Aleksander, ob tvojem jubileju ti lovski tovariši želimo, da bi ti bilo zdravje naklonjeno, moči trdne in da bi ti bila na lovu boginja naklonjena! Še naprej uživaj v zelenih loviščih skupaj z lovskimi prijatelji in skupaj z družino užij še mnogo zadovoljnih let.

LD Trnovo – A. P.

ri se je zaposlil in v času zaposlitve opravil srednjo gozdarsko šolo. Ker je bil v učnem programu tudi izpit iz lovstva, se je aktivno vključil v lovsko bratovščino. Najprej je leta 1954 postal član LD Gornji Grad, vse do leta 1957, ko je bil službeno premeščen v Velenje in postal član LD Velunja. Po ponovni službeni preme-

stitvi je od 21. 6. 1959 začel aktivno lovsko delovati v LD Vransko, kjer je še vedno prizadeven član.

Na Vranskem je spoznal tudi svojo življenjsko sopolnico Faničko, s katero sta si ustvarila družino in ne nazadnje je za lov navdušen tudi njo. Jože je bil veskozi aktiven član LD. Opravljal je funkcijo predsednika (od 1964 do 78 ter od 1996 do 98), blagajnika (od 1980 do 82 ter od 1990 do 96) ter tajnika (od 1984 do 88), bil pa je tudi predsednik nadzornega odbora (od 1961 do 64 ter od 1978 do 80) LD Vransko. Predsedstvo disciplinske komisije mu je bilo predano v letih od 1968 do 76 ter leta 2007, kar opravlja še dandanes.

Svoje lovsko poslanstvo je širil tudi zunaj LD Vransko pri ZLD Celje kot član Gojitvene komisije in član UO ter predsednik disciplinskega razsodišča.

Za svoje uspešno in aktivno delovanje v organih ZLD Celje in LD Vransko je bil odlikovan z znakom za zasluge v lovstvu in redom za lovske zasluge III. stopnje. Leta 2006 mu je LD Vransko podelila naziv častni član.

Kljub dopolnjenim 80. letom je še vedno aktiven član in se udeležuje skupnih lovov in delovnih akcij, za kar mu velja še posebna zahvala.

Dragi Jože, želimo ti še obilo lepih trenutkov, ki naj bodo povezani z lovom, predvsem pa bodi čil in krepkega zdravlja.

LD Vransko – V. K.

Stane Bajt, naš najstarejši lovec in častni član LD Selca, se je rodil 30. marca 1918 v Žirovskem Vrhu v Poljanski dolini.

Osnovno šolo je končal v Gorenji vasi in se v Stari vasi izučil za krojača. Do služenja vojaškega roka je delal kot krojač. Ob napadu Nemčije na Jugoslavijo so ga ponovno mobilizirali in poslali na Dolenjsko, kjer so enote razpadle že po dveh mesecih. Po vrnitvi domov se je vključil v odporniško gibanje, v partizane pa je odšel 5. maja 1943. Vključil se je v Gorenjski odred, ki je deloval v zgornjem delu Selške doline. V tej enoti je ustanovil krojaško delavnico in jo tudi vodil. Za zasluge v NOB je prejel več odlikovanj.

Po osvoboditvi se je leta 1946 poročil in preselil v Rovte, v lepo gorsko vasico v Selški dolini, in si tam ustvaril družino ter tam živel vse do leta 1999, ko se je žal moral zaradi zdravstvenih razlogov preseliti v Center slepih in starejših v Škofjo Loko.

Stane se je želel še naprej šolati, zato se je po demobilizaciji vključil v izobraževalne tečaje in opravil več knjigovodskih tečajev. Do leta 1953 je delal kot knjigovodja v kmečkih zadrukah, nato pa se je zaposlil kot knjigovodja v LIP Bled, pozneje pa v Alpesu v Železnikih in tam delal do upokojitve leta 1970.

Bajt je živel v prečudovitem okolju, obdanem z gozdovi in travniki, zato ni čudno, da sta ga narava in divjad navdahnili, da je vstopil v lovske vrste. Leta 1957 se je včlanil v LD Selca. Že po naravi je bil aktiven in natančen; tak je bil tudi pri delu v LD, zato smo mu zaupali pomembne funkcije, ki jih je vestno opravljal. Bil je član UO (oz. IO) in hkrati tajnik LD od leta 1965 do 1968, od leta

1978 do 1985 pa je bil ponovno član UO in obenem predsednik komisije za SLO in DS. Član NO je bil od leta 1962 do 1964 in od leta 1963 do 1964 njegov predsednik. Bil je mentor kar nekaj pripravnikom, ki ga imajo v spominu kot natančnega in odločnega moža. Poleg navedenih aktivnosti se je rad lotil tudi pisanja prispevkov za revijo Lovec. Rad pove, da jih je bilo objavljenih kar devet.

Zaradi dobrega dela je Stane ob

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

85-letnico

Jože Glad,
LD Banja Loka - Kostel
Anton Habjan, LD Selca
Anton Hruševar, LD Raka
Alojz Jurca, LD Javornik
Dušan Kozem, LD Fajti hrib
Ivan Kuček, LD Ormož
Antun Dušan Rašpolič,
LD Izola
Franc Šibal, LD Rače
Jernej Štefanič, LD Čemšenik
Janez Štern, LD Podgorje

80-letnico

Franc Avsec, LD Gorjanci
Ivan Bernardič,
LD Videm ob Savi
Anton Fabjan,
LD Tabor Dornberk - Branik
Pavel Kogoj, LD Ljubinj
Jožef Mramor, LD Vodice
Boris Oitzl, LD Kranjska Gora
Janez Pišek, LD Horjul
Stanislav Podgoršek,
LD Vodice
Ivan Rodman, LD Nanos
Ivan Stančič,
LD Slavnik - Materija

75-letnico

Franc Bratuša, LD Negova
Aleksandar Dokić,
LD Komen - Dolce
Emil Germadnik, LD Bistra
Anton Harapin, LD Globoko
Adolf Juteršek,
LD Gozdnik - Griže
Janez Kotnik,
LD Velunja - Šoštanj
Karel Drago Kovač,
LD Tabor - Sežana
Milan Mavsar, LD Gradišče
Alojz Miklič, LD Draga
Ivan Močnik, LD Radenci

60-letnici LD prejel družinsko priznanje in družinsko plaketo, LZ Slovenije pa ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge.

Lovski tovariši želimo našemu najstarejšemu lovcu in častnemu članu Stanetu med domačimi še veliko lepih in mirnih let ter podoživljanje čim več lepih spominov, ki mu jih ne manjka; dogodke iz preteklosti opisuje tako živo, kot bi se zgodili včeraj.

LD Selca – V. P.

Stanislav Mom, LD Fram
Anton Petkovšek, LD Planina
Alojz Ravnikar, LD Komenda
Anton Šercer, LD Osilnica
Peter Tušek, LD Porezen
Stanislav Volk, LD Raša - Štorje
Franc Zatlter, LD Pristava
Franc Žličar, LD Ljutomer

70-letnico

Igor Bitenc, LD Škofljica
Franc Boštjančič, LD Kozlek
Viktor Boris Brozina, LD Zemon
Ivan Draušbaher, LD Muta
Ladislav Fatur,
LD Tabor - Zagorje
Alojz Filipič, LD Gorenja vas
Ivan Gašperin,
LD Cerklje Ob Krki
Mihael Grčar, LD Bučča
Ivan Grubelnik, LD Janžev Vrh
Jurij Klobučar, LD Ig
Matija Kočevar,
LD Gorenje Jezero
Vladko Košuta, LD Apače
Anton Kovač, LD Suha krajina
Anton Kuhar, LD Dovje
Alojz Lešnik,
LD Kajah - Šmartno
Jožef Lovšin, LD Kočevje
Ciril Mir, LD Negova
Franc Mrvar, LD Trebelno
Peter Noč, LD Jesenice
Anton Petelinek,
LD Slovenske Konjice
Jože Plut, LD Turjak
Stanislav Postružnik, LD
Radvanje
Ludvik Praznik, LD Velika Loka
Vladimir Purg,
LD Dravinja - Majšperk
Peter Šinko, LD Rogašovci
Janez Tomec, LD Lož - Stari trg
Alojz Zajc, LD Grosuplje
Aleksander Ziccardi, LD Trnovo
Peter Žibrat, LD Ljutomer

Vsem jubilarntom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

Člani Društva Slovenskih Lovcev FJK - DOBERDOB so tudi v letošnjem šolskem letu 2007/08 organizirali predavanja po zamejskih slovenskih vrtcih in šolah. Po vsakokratnem končanem predavanju so učenci napisali spise. Učiteljice so njihova dela skrbno zbrale in jih posredovale našemu odboru. Po tehtnem premisleku smo iz med vseh del izbrali dva spisa učencev Nižje srednje šole Igo Gruđen iz Nabrežine, ki ju objavljamo tudi v glasilu Lovec.

Predavanje o zoonozah

V petek, 23. novembra 2007, sta nas prišla obiskat v šolo dva lovca: veterinar **Egon Malalan** in farmacevt **Stanko Budin**. Predavala sta nam o zoonozah. To so bolezni, ki se prenašajo z živali na ljudi; lahko so virusne, bakterijske in dugačne. Predavanje je bilo zelo zanimivo, zato smo tudi doma nadaljevali z raziskovanjem.

Beseda zoonoza izvira iz dveh grških besed: zoon (žival) in nosos (bolezen). Živali prenašalke bolezni so: netopirji, klopi, komarji, mačke, dihurji, govedo, prašiči, ovce, zajci, kunci, psi, rakuni, gosi, glodavci, koze, polži, konji, ribe, ose in ptice. Glavne nalezljive bolezni so: steklina, ptičja gripa, meningitis, malarija in herpes. Virusni napad se začne, ko se virus začne širiti po telesu in za to uporabi telesne celice, v katerih se razmnožuje in jih zato uniči.

Steklina

Steklina je primer virusne bolezni. Steklini so najbolj podvržene lisice, z njo pa se lahko okužijo tudi druge živali, ki tako postanejo prenašalke. Ko nas ugrizne okužena žival, moramo rano takoj razkužiti in iti k zdravniku. Če tega ne storimo, se bolezen prenaša s krvjo po telesu do najbližjega živca, nato pa po površinskih (perifernih) živcih potuje do možganov in prizadene osrednji živčni sistem. Dokler bolezen ne pride do živčevja, je steklina še mogoče ozdraviti, potem pa je na vrsti skoraj gotova smrt. Malo pred smrtjo se virus vrne v periferijo in se spet pojavi v slini. Steklina je nalezljiva bolezen toplokrvnih živali, ki se konča s smrtjo. Okužene živali s slino prenašajo virus drugim živalim ali človeku. Okužba lahko nastane prek ugriza, opraskanine ali zaradi stika sluznic (nos, oči, usta ...). Zanimivo je, da če je stekla lisica breja, stekline ne prenese na mladiče; to se zgodi le, če bi jih ugriznila. Virus stekline spada v skupino V(C-C)

Risbica enega izmed otrok VVE Rogašovci na temo Drevo – moj prijatelj.

ssRNA), v rod *Mononegavirales* in rod *Lzssovirus*.

Borelioza

Razširjena bolezen borelioza je primer bakterijske zoonoze. To bakterijo prenašajo klopi. Borelioza klopi ne moti, saj jo oni le prenašajo; ker so klopi zajedavci, potrebujejo drugo živo bitje, da se lahko hranijo in razmnožujejo. Ko prenehajo srkati kri, nekako »podrejo kupček« in malo bruhnejo. Pri tem gre iz njih nekaj okužene slin in tako okužijo telo, ki jih »gostuje«. Prvi znaki okužbe se lahko pokažejo po 24 urah. Po telesu se pokažejo rdeče lise. Ko zagledamo lise na telesu, moramo k zdravniku, ki nam predpiše antibiotik, ki ustavi boreliozo. Če tega ne naredimo, se potem pojavijo drugi bolezenski znaki (simptomi) in če se 4 leta ne zdravimo, lahko tudi umremo.

Cristina Leghissa, Nada Tavčar, Demetra Volari, 2. B

Z lovci na krmiščih

V četrtek, 13. 3. letos, smo odšli učenci 2. A in 2. B razreda srednje šole Igo Gruđen iz Nabrežine v spremstvu dveh profesorjev na sprehod v gozd v

bližini Mavhinj. Tam sta nas pričakovala dva lovca: **Erik Husu** in **Jordan Legiša**. Povedala sta nam, da ima Občina Devin Nabrežina tri lovišča: Nabrežino, Mavhinje in Devin.

Kmalu smo prispeli do pašnika. Tam sta nam lovca razložila, da so v tem obdobju klopi zelo nevarni, saj prenašajo povzroči-

obrazijo v muhe. Srne imajo tudi nosne zajedavce in so v takem primeru podvržene pljučnici. V bližini neke mlake smo zagledali stopinje divjega prašiča. Lovca sta nam razložila, da je stopinja večja, zato je prašič starejši. Divji prašič potrebuje približno 3 leta, da razvije vse zobe. Merjasci se radi valjajo v blatu, nato pa si ga odrgnejo s telesa na deblih (čohalnikih) in tako tudi označijo svoje ozemlje. Tudi merjasci označijo svoj prostor tako, da z zobmi obgrizujejo deblo. Nato sta nam vodnika pokazala še razlike med stopinjami merjasca, jelena in srne.

V mlaki smo videli tudi mrest, paglavce in tri žabe.

Srne imajo mladiče konec maja in junija. Ponavadi imajo dva mladiča (redkeje tri), ker za več

Ilustracija učenca 1. r. Osnovne šole Toneta Okrogarja – Izlake

samica tudi ne bi imela dovolj mleka. Srne lahko izjemoma živijo do 15, 16 let. Ko se živali pari, so kakor izgubljene, zlasti jelen med rukom. Če se mu bliža nevarnost, ne beži; samo če vidi bežati tudi košuto, ji bo sledil.

Po malici smo si ogledali lisičino, to je lisičji brlog. To je ena luknja pod skalo. V brlogu z lisico lahko živi tudi jazbec. Jazbec in lisica si lahko prenašata iste bolezni. Pri nas ni stekline, so pa pogoste garje. To je vnetje pod kožo, ki živali zelo srbi, da se lahko odrgnejo do krvi.

Žal smo se morali potem vrniti na šolo.

Preden smo se poslovili, so nam lovci darovali svoj koledar in štiri knjige, ki smo si jih v šoli radovedno ogledali in jih nato shranili v šolsko knjižnico. Lepo se zahvaljujemo lovčema za zanimivo in poučno ekskurzijo.

Učenci 2. A razreda Nižje srednje šole Igo Gruđen iz Nabrežine

Poznavalci jelenov - na plan!

Čprav smo šele junija, je treba sporočiti, da bo ob predpovedi snežniških gozdov, pred pristojo gradom Snežnik, jelenje rukanje oznanilo zgodovinski dogodek. Komisija LZS za kulturo bo tod prvič organizirala državno prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja. To je spretnost, s katero znajo pravi lovci privabiti marsikatero jelenca. V zadnjih letih se je ta disciplina zelo razvila na Madžarskem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, v Ro-

muniji, Nemčiji in Avstriji, peto leto pa bo slovenski predstavnik nastopal tudi na evropskem prvenstvu. To bo letos že desetič, organizatorji pa bodo Čehi. Na prvenstvu je štirikrat nastopil tudi **Jože Gril**, ki sodi v prvo polovico nastopajočih. Zanimiva je tudi njegova zgodba, kako se je udeležil svojega prvega prvenstva na Blatnem jezeru na Madžarskem. »Poklical me je odgovorni urednik Lovca **Boris Leskovic** in mi predlagal, da bi s svojim znanjem in mojo večšino oponašanja jelenjega rukanja, ki jo je poznal, nastopil na tekmovanju. Dejal sem mu, da poznam nekaj deset boljših in mu predlagal, da bi v Lovcu objavil oglas za nastop. Če ne bo ustreznjše kandidata, potem grem sam. In sem šel.«

Z oponašanjem jelenjega rukanja se je Jože srečal v domači Ribnici že kot otrok in kmalu posnemal očeta lovca. Takrat je bilo pravih poznavalcev malo, prihajali pa so z območij, kjer so imeli več jelenjadi. Zdaj se je ta razširila praktično po vsej Sloveniji, veliko pa je tudi lovcev, ki znajo odlično oponašati jelenji ruk. Ta zvrst lovskega udejstvovanja se vse bolj širi. V Celovcu

so tekmovanje prvič organizirali koroški lovci, lani pa se je za nastop na evropskem prvenstvu na izbirnem tekmovanju pomerilo več kot 50 slovaških izbrancev. Oponašanje jelenjega rukanja slišimo na številnih razstavah in sejmih. Tudi naša trojica, Gril, Nared in Šuštaršič, so ob odprtju razstave jelenjega rogovja v pristani gradom Snežnik lovski javnosti pokazali in predstavili, kaj to sploh je.

Prva disciplina na tekmovanjih je oponašanje jelena, ki

išče košute. Jelen čuti vzburjenje, košutice mu že dišijo, ni pa še viška. Jelen se oglašja poredko, lahko tudi v razmakih, kdaj pa kdaj tudi mukajoče.

V drugi disciplini jelen, ki že ima trop košut, ne dovoli, da se te ločijo in oddaljijo. Jelen je gospodovalen, obvladuje območje. Medtem ko se »žene in ljubice« pasejo, jih nadzoruje ter pazi na vsiljivce. Oglašanje je že izizvalno, polno moči, tekmečem daje znamenje, da ga ni strah in da je pripravljen na vse.

Jože Gril

Nekaj različnih pripomočkov za oponašanje jelenjega rukanja

Tretja disciplina predstavlja jelena s tropom, ki se mu bliža enako močan (ali močnejši) **jelen**. Ta adrenalinski trenutek je v naravi višek za vsakega lovca. Jelen je pripravljen na boj, njegovo oglašanje je huronsko, umika ni ...

Četrta disciplina je na vrsti le, če so tekmovalci izenačeni. Obsega oponašanje **jelena na koncu obdobja ruka**, ko že leži in mrmra, sla pa mu pojenja.

»To je oponašanje na tekmovalcih,« pravi Gril. »V naravi je stvar nekoliko drugačna. Tisti, ki želi priklicati jelena, ne sme oponašati močnega, starejšega jelena. Mlad jelen, ki išče, ni izzivalec. Ne bo rupal borbeno, oglašal se leno, previdno. Jeleni v srednjem razredu so najbolj glasni; so nori in neustrašni.«

Na tekmovalcu se lahko vsak odloči, ali bo oponašal mladega ali starega jelena. Jože Gril pravi, da raje oponaša starega. Takrat lahko da več iz sebe, sprosti svoj glas.

Jelena je mogoče oponašati praktično z vsem. Nekoč so to odlično počeli s steklom petrolejke, posebej oblikovanimi krav-

daljšim nastavkom (rilcem), ki da pravo resonanco. Tekmovalci nastopajo z različnimi pripomočki v različnih disciplinah. Ljudje smo pač različni in nimamo vsi enakih glasovnih sposobnosti. Pripomočke za posnemanje oglašanja jelena ponujajo na vsakem sejmu, ogromno jih je na Madžarskem. Pri nas jih je mogoče dobiti v vseh specializiranih trgovinah z lovsko opremo, kot so Lovce, pri Fanzaju v Ljubljani, Srni na Bloški Polici in še kje.

Pa lahko jelena oponaša vsak?

»Skoraj vsak. Bolj kot le posluš sta pomembna spomin in posluš, kako jelen ruka. Improvizacije pri oponašanju ni, saj se je treba oponašanje čim bolj približati naravnemu zvoku,« pravi Jože Gril, ki si želi, da bi ga mladi čim prej prehiteli in bi se lahko posvetili le vzgoji novih mojstrov, ki znajo oponašati jelena. Že zdaj pa trdi, da je pri nas ogromno odličnih poznavalcev, le pogumno morajo pokazati svojo sposobnost oponašanja. Je imajo dovolj tudi za nastop pri gradu Snežnik?

Marjan Fortin

Lovske konference v Postojni, ki je bila 21. avgusta 1945, se je med drugimi predstavniki iz takratnih okrajev cone B za okraj Grgar udeležil inž. **Saša Cvetko**. Prav verjetno se zdi, da je kmalu po vrnitvi v okraj začel akcijo za ustanovitev lovskega združenja. Po vsej verjetnosti so se lovci in lovski navdušenci družili in o lovu razpravljali že takoj po 8. avgustu 1945, ko je poverjenišvo PNOO za slovensko Primorje iz Ajdovščine vsem okrajnim NOO naročilo, naj svojim krajevnim NOO pošljejo obvestilo, da bo že v kratkem razgovor o ureditvi lovstva. Tako se je zgodilo, da je okrajni izvršni NOO Grgar že 26. oktobra 1945 poslal odseku za gozdarstvo pri poverjeništvu v Ajdovščini v pregled in odobritev seznam članov Okrajnega lovskega združenja Grgar. V spremnem dopisu¹ so zapisali, da so po pregledu odseka za notranje zadeve na podlagi nezadovoljivih podatkov iz lovskega združenja že izključili 14 članov. Naslovnik so zaprosili za čim prejšnji odgovor, ker sta bila lovna sezona in s tem izvajanje lovov že pred vrati. Načelnik odseka za gozdarstvo pri poverjeništvu je na dopis odgovoril² že 29. oktobra. V dopisu je opozoril, da o sprejemu članov v okrajno lovsko združenje odloča združenje sporazumno z OINOO. Ker pa so pri njih to že opravili, so navedeni na seznamu postali polnopravni člani lovskega združenja. Prošnje za dovoljenja za nošenje orožja pa naj, je napisal, prek okrajnega odseka za notranje zadeve pošljejo odseku za notranje zadeve pri poverjeništvu PNOO v Ajdovščino, ki je bilo tudi edino pristojno za njihovo izdajo.

Po vsej verjetnosti člani Okrajnega lovskega združenja Grgar leta 1945 niso izvajali lovov. Imeli so le spisek članov, ki so se vključili v lovsko združenje in s privolitvijo postali polnopravni člani združenja. Do naslednje lovne sezone so urejali orožne liste, ki jih je do konca leta 1946 dobilo le 40 članov, urejali so prošnje za dovolilnice za lov in, kot povsod drugje, imeli še kup težav z ureditvijo in nabavo lovskega orožja ter nabojev, ki so bili v tistih časih še redkejši kot divjad. Okrajno lovsko združenje, pravzaprav zadrugo za okraj Grgar so uradno ustanovili naslednje leto, in sicer 1. septembra 1946.

Na lovski konferenci³ v Tesnem blizu Čepovana se je zbralo 61 lovcev, članov združenja.

Okrajni izvršni NOO je zastopal okrajni gozdar **Ivan Budin**, ki je tudi vodil zbor. Na njem so najprej prebrali lovstva pravila, ki so jih po krajši razpravi podpisali vsi lovci. Nato so izvolili upravni odbor lovske zadruge. Predsednik (starešina) je postal **Ivan Humar** iz Banjšic, tajnik **Peter Šavli** iz Tesnega pri Čepovanu, gospodar pa **Franc Pavšič** iz Grgarja. Po volitvah je v razpravi **Stefan Žabar** iz Kala menil, da bi morali love prirepati samo na podlagi lovnih dovolilnic s plačilom ustrezne takse za lov in lovske pse. Lovne dovolilnice naj bi izdajali upravičencem le na podlagi izdanih orožnih listov in samo članom lovske družine. Kot zanimivost naj zapišem, da je na zboru za besedo zaprosil tudi **Franc Podgornik** iz Gornje Trebuše. Prosil je, da bi mu dovolili brezplačen lov, saj je imel v lasti 162 ha lastnega zemljišča ter povedal, da so to pravico že od nekdaj imeli tudi njegovi pradedje.

Na konferenci so sprejeli sklep, da bodo na območju Okrajne Grgar ustanovili pet lovske družin, in sicer za vsak sektor po eno:

I. lovka družina – za območje krajevnih NOO Grgar, Ravnica in Trnovo, če to ne bi bilo priključeno pokrajinskemu lovišču,

II. lovka družina – za območje krajevnih NOO Ravne, Bate in Podlaka,

III. lovka družina – za območje krajevnih NOO Čepovan, Gornji, Srednji in Spodnji Lokovec ter Gornjo Trebušo,

IV. lovka družina – za območje krajevnih NOO Banjšice in Kanalski Vrh,

V. lovka družina – za območje krajevnih NOO Avče, Levpa in Kal nad Kanalom.

Okrajni lovski zadrugi so izbrali sedež v Grgarju, vodstvu pa naložili nadzorovanje lovske družin pri izvajanju lova in spoštovanju lovskega pravila. Razpravljali so o vpisnici za sprejem v članstvo, plačilu varščine, nabavi orožja in nabojev ter o nabavi strupa za pokončevanje lisic, ki naj bi ga izdajali samo zanesljivim in izkušenim lovcom. Razpravljali so tudi o naročnini za revijo Lovce.

Po ustanovitvi lovske zadruge so najverjetneje v vseh petih lovske družinah organizirali sestance, na katerih so izvolili vodstva družin ter se pogovarjali o lovskega zadevah in jih reševali. Tako je 28. oktobra 1946 potekala tudi prva seja III. okrajne LD Čepovan⁴, ki je bila ustanovljena na Fobškem Kalu nad Grgarjem

Lovska zveza Slovenije
in
Komisija za kulturo LZS
vabita na
**1. državno prvenstvo
v oponašanju jelenjega rukanja.**

Tekmovanje bo v okviru turističnega praznika srednjeveških navad in običajev – dnevo Ostrnic – **22. junija 2008** z začetkom ob **13. uri** pri gradu Snežnik v Loški dolini.

Kandidati za nastop in tekmovalci se lahko prijavijo na naslov LZS, Župančičeva 9, 1000 LJUBLJANA, na elektronski naslov: lzs@lovska-zveza.si ali po telefonu (01) 24-10-916 (Mitja Kersnik) do vključno 15. junija 2008.

Nastopajoči bodo prejeli lepe praktične nagrade, najboljši trije pa bodo slovensko lovstvo predstavljali na evropskem prvenstvu na Češkem.

Vabljeni!

jimi in volovskimi rogovi, pa s plastičnimi cevmi, slabše je z gumo, ki nima resonance, »nima življenja«, pravi Gril. Zdaj v glavnem jelenje rukanje oponašajo s štirimi pripomočki. Še vedno je zelo peiljubljen volovski rog, predvsem od istrskega vola, z obdelavo pa je za prvo disciplino primeren tudi navaden kravji rog. V zadnjem času v izdelavi pripomočkov prednjačijo Nemci. Poznamo dvodelni ali tridelne rogeve iz posebnega trdega papirja ali posebne plastike. Nekateri prisegajo na hišico morskega polža »triton«. Školjka daje svojstven ton, mora pa biti daljša in z izvirnim, čim

Iz zgodovine lovstva

Okrajna lovstva zadruga Grgar

Kot eno izmed devetih združenj ali lovske zadruge v coni B slovenskega Primorja je bila leta 1945 ustanovljena tudi Okrajna lovstva zadruga Grgar. Ker so lovci ilirsko-bistriškega okraja takratne oblasti prehiteli in svoje združenje ustanovili že 19. avgusta 1945, so odgovorni za ministrstva za gozdarstvo, da bi organizacijo lovstva v coni spravili pod svoje okrilje, pohiteli ter za področje cone B sklicali lovsko konferenco v Postojni.

[illegible]

Seznam članov okrajnega lovskega združenja Grgar iz leta 1945.
ARS, t. e. 71.

že 8. februarja 1946. Na dnevnem redu so bile volitve v odbor LD, pregled vplačanih obveznosti, ureditev odstrela in uničevanje »škodljivcev«. Dogovorili so se, da bo vsak član LD lahko uplenil največ 3 poljske zajce, ki jih bo moral lovski družini plačati po polovični ceni, ter da mora uplenitelj LD plačati tudi polovično vrednost na brakadi uplenjenih lisic, kun in divjih mačk.

Druga konferenca⁵ okrajne lovske zadruga Grgar je bila 29. septembra 1946 na Ravnah. Na podlagi odloka okrajnega izvršnega NOO Grgar je bila določena zakupnina za posamezna lovišča. I. okrajna LD za lovišče Grgar - Ravnica - Trnovo je plačala 6.000 lir zakupnine, II. okrajna LD za lovišče Ravne - Bate Podlaka 4.000 lir zakupnine, III. okrajna LD Čepovan - Lokovci - Gorenja Trebuša 8.000 lir zakupnine, IV. okrajna LD Banjšice - Kanalski Vrh 4.000 lir zakupnine in V. okrajna LD Avče - Levpa - Kal nad Kanalom 8.000 lir zakupnine. Glede na pomanjkanje finančnih sredstev je bilo sklenjeno, da bodo najeli samo

dva lovska čuvaja: enega za območje krajevnih NOO Grgar, Ravnica, Ravne, Bate, Kanalski Vrh in Trnovo (če to ne bo vključeno v pokrajinsko lovišče), drugega lovskega čuvaja pa za območja krajevnih NOO Čepovan, za vse tri Lokovce, Gorenjo Trebušo in Banjšice. Mesečni premjki čuvajev so znašali od 5.000 do 6.000 lir, poravnali pa so jih krajevni NOO in lovska zdruška iz lovskega sklada za vsakega po 1.000 lir na mesec. Na konferenci so ustanovili *Okrajni lovski svet* in vanj imenovali delegate iz posameznih lovskih družin (LD). Za I. LD so izvolili **Jožefa Črneteta** iz Fobce (Grgar), za II. LD **Jožefa Jevška** iz Raven, za III. LD **Slavka Vuka**

Ocenjeni stalež in odstrel divjadi leta 1946

	Srnjad	Gams	Poljski zajec	Lisica	Volk	Jazbec	Kuna
Stalež	138	10	563	456	5-7	301	146
Odstrel	-	-	92	27	-	9	3

	Veverica	Mačka	Kotorna	Veliki petelin	Poljska jerebica	Sokoli	Jastrebi
Stalež	146	6	48	40	162	55	54
Odstrel	24	2	-	-	8	4	-

iz Čepovana, za IV. LD **Rafaela Kovačiča** iz Banjšic, za V. LD pa **Jožefa Skrta** iz Testenov (Kal nad Kanalom). Ob tem so na konferenci za gospodarjarja izvolili **Slavka Vuka** iz Čepovana. Tamkajšnji okraj je lovcem izdajal orožne liste na podlagi potrdila Odseka za finance, s katerim je bilo dokazano, da je za okrajna zakupna lovišča plačana določena višina zakupnine. Izvoljeni delegati so zakupnino zbrali od posameznih lovcev v svojih lovskih družinah. Plačana zakupnina za lovišče je bila prvi pogoj, da so za posamezne lovce sploh začeli s postopkom obravnave prošnji za orožne liste in izdajo lovnih kart.

Leta 1946 so lovske družine Grgar (Fobca), Ravne, Čepovan, Banjšice in Kal nad Kanalom za svoja lovišča skupno vplačale 30.000 lir zakupnine, poleg tega pa še 1950 lir pristojbin za izdane lovne karte. Vsota je bila kot lovski sklad nakazana Oddelku za finance pri okrajnemu izvršnem NOO Grgar. Ob ustanovitvi Okrajne lovske zadruge Grgar je 69 članov vplačalo za 41.400 lir varščine. Vendar je morala zadruha do 16. decembra 1946 osim članom vrniti varščino v znesku 4.800 lir, ker so izstopili iz nje. To so najverjetneje storili zato, ker niso dobili orožnih listov. Svoje blagajne so imele tudi LD. Vanje so se stekali prihodki od odstrelnin na brakadah. Višine odstrelnin so določale LD same, vendar je bil izkupiček, vsaj na začetku, malenkosten⁶.

Leta 1946 je lovška zadruga štela 61 članov, od katerih jih je lovilo samo 40, kajti preostali niso izdali orožnih listov. Einaindvajset članov je, čeprav v tistem letu iz različnih vzrokov niso lovili, ostalo še naprej v lovski zadrugi. Okrajni lovski svet se je prvič sestal na Vratih pri Čepovanu 12. novembra 1946. Seje se je udeležil tudi okrajni gozdar. Razpravljali so o odstrelu, odkupu divjačine, o ustanavljanju družinskih blagajn, o skupnih lovih (brakadah), o kopanju jam za vrane, šoje in sploh za vse ptice »roparice«. Na seji

so delegati prejeli lovská pravila in strup za pokončevanje volkov in lisic. O nezakonitem lovu za območje Okraja Grgar v tistem letu ni bilo nobene prijave. Okrajni izvršni NOO Grgar je za varovanje največjega nekdanjega občinskega gozda, ki je mejil na cono A, postavil štiri gozdne čuvaje. Njihove mesečne prejemke so poravnali iz fonda pri gozdni upravi. Sklenili so najeti še dva lovsko-gozdna čuvaja za območje krajevnih NOO Grgar, Ravni-ca, Čepovan, Ravne, Bate in Banjšice. Njihove mesečne prejemke naj bi poravnali po ključu 1/5 stroškov zanje iz sredstev lovske zadruge, preostalo naj bi prispevali omenjeni krajevni NOO. Po pripojitvi dela ozemlja, ki je spadalo v cono A, so nameravali za tisti del namestiti še pet lovsko-gozdnih čuvajev.

V Okrajni lovski zadrugi Gragar so na podlagi podatkov, ki so jih z opažanji prispevale lovske družine, ugotavljali, da je številčno stanje zavarovane divjadi glede na površino okraja⁸ zelo majhno. Zato je tamkajšnji odsek za gozdarstvo poverjeništvu PNOO za slovensko Primorje predlagal, naj za lovno sezono 1947/48 prepove lov na smjad, gamsa in poljskega zajca.

Vojko Rutar

¹ Okrajni izvršni Narodno osvobodilni odbor (NOO) Grgar. Odsek za gozdarstvo. Dopis odseku za gozdarstvo pri Poverjeništvu Pokrajinskega narodnoosvobodilnega odbora (PNOO) za Slovensko Primorje, št. GO 39 z dne 26. oktober 1945. Arhiv republike Slovenije (v nadaljevanju ARS). Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo. AS 1118, t.e. 71.

² Poverjenišтво PNOO za Slovensko Primorje. Odsek za gozdarstvo. Člani lovskega združenja. Dopis Odseku za gozdarstvo pri okrajnem NOO Grgar, št. 111/45/III z dne 29. oktobra 1945. ARS, AS 1118. t. e. 71.

³ Zapisnik o lovski konferenci v Tesnem pri Čepovanu z dne 1. september 1946. ARS, AS, t.e.. 71.

⁴ 35 let ZLD Gorica. Lucjan Skok. Lovska družina Čepovan. Nova Gorica 1982, str. 38.

⁵ Zapisnik o lovski konferenci okrajne
lovske zadruge Grgar v gostilni Kofol na
Ravnah z dne 29. september 1946. ARS.
Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo.
AS 1118, t. e. 71.

⁶ Krajni izvršni NOO Grgar. Oddelek za kmetijstvo in gozdarstvo. Odsek za gozdarstvo. Lovski sklad. Dopis Poverjeništvu PNOO za Slovensko Primorje, št. 1052/46 z dne 16. december 1946. ARS, t. e. 71.

⁷ Okrajni izvršni NOO Grgar. Odsek za gospodarstvo. Razdelek za kmetijstvo in gozdarstvo. Poročilo o lovu. Dopis Oddelku za kmetijstvo in gozdarstvo pri Poverjeništvu za Slovensko Primorje v Vipavo, št. 1056/46 z dne 13. januar 1947. ARS, t. e. 71.

⁸ Površina okraja Grgar je takrat znašala 23 000 hektarjev.

Kaj bo s pižmovko v Ščavniški dolini?

Ob izobilju »velikih tem« prihajajo v naše uredništvo tudi drobne zanimivosti in sporočila o ugotovitvah lovcev na terenu, saj vsak dan beležijo številne dogodke, o katerih je občasno vredno kaj zapisati tudi za širši krog slovenske lovske javnosti. Tokrat smo zabeležili razmišljanja dolgoletnega lovca in funkcionarja LD Negova v Slovenskih goricah **Franca Veberiča**. Že v preteklosti nas je opozarjal na nekatera dogajanja v njihovih revirjih, velikokrat zlasti v povezavi z znanim Negovskim jezerom in spremembami okolja v Ščavniški dolini. Pri zadnjem srečanju z njim na Cenkovu pri Cerkvencu, kjer ima med drugim tudi zelo znano vinsko klet (in seveda vrhunsko rujo vince, ki ga rad ponudi tudi številnim lovskim tovarišem in prijateljem, ki so še zlasti navdušeni nad njegovim vselej odlično ocenjenim tramincem), v kateri se pogosto pišejo tudi lovske zgodbe.

Franc uspešno deluje tudi kot lovski čuvaj, ki izjemno dobro pozna dogajanja v njihovem lovišču. Kritično je spregovoril o nekaterih pogledih in razmišljanjih o pižmovki (*Ondatra zibethicus*). Ta, sicer neavtohtona voluharica je bila nekdanj v Ščavniški dolini izjemno številčna v vodovjih. Reka Ščavnica je namreč poleg Pesnice osrednji slovenskogoriški vodotok. V preteklosti je pogosto poplavljala, ob njej je bilo kar 24 mlinov in v tolmunih poleg rib tudi veliko pižmovk. Za zapornicami ob jezovih na reki Ščavnici je bilo veliko vode, v kateri se je zadrževalo pravo ribje bogastvo. Ker je bila reka čista ter neobremenjena z odpadkami, so bile v njej pogoste tudi vidre. Po melioracijah Ščavniške doline pa se je vse obrnilo na glavo, poudarja Veberič in opozarja, da so bila izsušena tudi številna močvirja, mnogi potoki in pritoki Ščavnice so povsem presahneli, izginilo je značilno vodno in obvodno rastje. Vode so vse bolj onesnažene in tudi vidra je zdaj zelo redka prebivalca Ščavniške doline. Lovci jo sicer videvajo, a to je daleč od nekdanje številčnosti te vrste, dodaja lovski čuvaj iz LD Negova. V razgovoru je poudaril sušni leti 2002 in 2003, ko je ta naravna katastrofa dodatno prizadela Ščavniško dolino, saj je, na primer, stari del struge ob To-

tovem mlinu v Očeslavcih povsem presahnil, kar se v zgodovini še ni zgodilo. Od omenjene naravne katastrofe je pižmovka iz tistega dela tako rekoč povsem izginila; nekateri celo ocenjujejo, da je sploh ni več opaziti. To pa nekaj pomeni, zato so lovci resno zaskrbljeni, saj takšno dogajanje v okolju dolgoročno ne obeta nič dobrega.

Naš sogovornik, ki naravo pozna in z njo živi, je nanizal nekaj ilustrativnih podatkov o nekdanji priljubljenosti in razširjenosti pižmovke, saj so mnogi lovci radi odhajali na lov nanje. Ne nazadnje jim je lov nanjo prinašal tudi nekaj »milostnih točk« pri življenjskih družicah, saj je bilo krzno uporabno za izdelavo dokaj vrednih, toplih ženskih zimskih oblačil. A to je bila druga zgodba, ki že desetletja ne sodi več v poslanstvo sodobnega lovstva, je prepričan Franc Veberič. S takimi primeri rad ponazarja zanimanje za to vrsto, ki zaradi lova ni bila nikoli ogrožena, pač pa so jo na spodnjo mejo spravile spremembe v naravnem okolju, morda celo še najbolj veliko onesnaženje vodotokov, pri čemer reka Ščavnica ni nobena izjema. Med lovci, ki sta se posebno zanimala za pižmovko, omenja **Marjana Kšelo** in **Branka Lončariča**, ki sta jih opazovala v vseh letnih časih. Pižmovka je zaradi pomanjkanja vode resno ogrožena tudi ob Negovskem jezeru. Naš sogovornik je pripomnil, da se ji verjetno ne piše nič boljše tudi ob Blaguškem in Gajševskem jezeru. Veberič nam je ob koncu razgovora še zaupal, da je na problematiko pižmovke pred časom že opozoril ugledna lovska strokovnjaka dr. **Andreja Bidovca** in **Blaža Kržeta**. Menda odgovorov na nekatera vprašanja vse do danes še ni prejel. Javno vprašanje je postavil tudi vsem članom zelene bratovščine, ki se bolj zanimajo za pižmovko in njeno okolje, kako je s stanjem te divjadi v njihovih loviščih. Tudi na Ljubljani s pritoki (Ljubljansko barje) se je njena številčnost v zadnjih desetih letih zelo zmanjšala, je povedal odgov. urednik Lovca **Boris Leskovic**, ki tudi spremlja njeno stanje. V tem času pa se je na Ljubljanskem barju zelo povečala prisotnost nutrije (*Myocastor coypu*), ki je lovsko veliko manj zanimiva. Če imate tudi drugi zanimive podatke in morda drugačne poglede na problematiko, ki smo jo predstavili v tem kratkem sestavku, nam to sporočite v naše uredništvo. Z veseljem jih bomo pre-

gledali in v okviru možnosti tudi »novinarsko obdelali« ter objavili.

Marjan Toš

Utopitev prašičkov zaradi človeške brezbriznosti

Lanskega julijskega sobotnega jutra sva s solovcem Slavkom spremljala vsak svojega lovskega gosta na lovu na srnjaka. Ker lovski gosti zelo radi lovijo srnjaka na zalaz, sva se oddolčila, da ju bova odpeljala v predel lovišča **LD Jezero - Komen**, ki se razprostira ob slovensko-italijanski meji. Lovili smo med vasema Gorjansko in Brestovico. To je predel našega lovišča, ki je bil med 1. svetovno vojno zelo zbombardiran. Tod je ostalo še veliko vidnih znakov in posledic hudih bojov na soški fronti, ki so intenzivno zajeli tudi to območje. Vidnih je še veliko strelnih jarkov, kavern ... Med

Iz vaške smo potegnili mlade divje prašičke, ki so se utopili v »vodni pasti« iz 1. svetovne vojne. Neznanec je z nje neodgovorno odstranil pokrov z mreže.

Vseh šest utopljenih žrtev

drugim so tod ostala tudi betonska korita (rečemo jim vaške). Kot zbiralniki vode so služila za potrebe vojakov, ki so se bojevali na fronti, pa tudi za napajanje konj, ki so jih imeli za potrebe vojske.

Lovska vodnika sva bila dogovorjena, da bova z jutranjim lovom končala nekako ob 8.30. Dogovorjena sva bila, da se bova sešla na glavni cesti, ki povezuje omenjeni dve vasi. Ker drugega para ob dogovorjeni uri še ni bilo, sem mojemu gostu krajšal čas s pripovedovanjem raznih lovskega zgodbe, ki so se dogajale v tamkajšnjem predelu lovišča, pa tudi, zakaj v suši srnjad ne izstopa rada, kako v naših krajih pomagamo divjadi ob suši ipd. Naenkrat pa sva ju le zagledala. Vsa razočarana, zgrožena, potrta sta stopila pred naju in nama povedala o grozljivem prizoru, ki sta ga doživela. Presenečeno in zgroženo sta še vedno ugibala, kaj se je zgodilo ... Tisto jutro tudi onadva nista dobila srnjaka. Vreme je bilo precej vetrovno, kar je bilo mogoče tudi vzrok za neuspešen lov.

Slavko me je vprašal: »Boris, ali znaš, kje je tam doli tista avstrijska vaška?« »Seveda znam, saj sem jaz pred leti naredil pokrov iz močne mreže, da smo jo pokrili, da ni srnjad padala notri,« sem mu odgovoril. Preden smo začeli namreč pokrivati vaške z mrežo, da ni vanje padala divjad, smo problem reševali tako, da smo vanje nasuli toliko kamenja, da je divjad lahko skočila iz vodnega korita, če je padla vanj. Ker je v vaškah voda služila tudi za druge namene (za napajanje živine ali zalivanje raznih kmetijskih kultur), pa so kmetje iz vašk največkrat spet odstranili kamenje. A odkar smo naredili mrežast pokrov na tisti vaški in ker je bila tudi na precej odročnem kraju, se nismo več to-

liko ukvarjali z njo. Kot po naključju pa se je tisti dan zgodilo, da je Slavko peljal lovskega gosta na lov prav mimo avstrijske vojaške zanimivosti. Tako sta v vaški zagledala šest utopljenih divjih prašičkov. Kaj se je v vaški dogajalo pred smrtjo prašičkov, sta z grozo v očeh lahko samo sklepala. Znaki parkljev, ki smo jih odkrili na betonu, ko so se uboge živali v smrtnem strahu hotele oprijeti in dvigniti iz vode, so pričali o njihovem silovitem boju za življenje in grozotni smrti. Po vsej verjetnosti je bila v vodi tudi svinja, ki pa se ji je zaradi svoje velikosti in moči uspelo rešiti iz vode. Predvidevamo, da se so se živali utapljale ena prek druge, saj so bili vsi prašički razprskani zaradi medsebojnega praskanja s parkeljci. Skratka, dogodek je vse lovce čustveno zelo prizadel, predvsem pa smo se zgražali nad dejanjem nepridiprava, ki je neodgovorno odstranil pokrov z vaške, ki je imel svoj namen. Kdo je to storil, lahko samo ugibamo. Menimo pa, če bi si ogledal posledice njegovega dejanja, kaj takega ne bi storil nikdar več.

Da se to res ne bi nikoli več ponovilo, smo eno stran vaške razbili do višine, ki še omogoča zadrževanje vode, vendar lahko iz nje tudi izstopi katera koli divjad, ki bi padla vanjo.

Boris Milič

Zajec z levjim srcem

Ko sem se pred tedni, polnvtisov, vračal s proslave 85-letnice Češko-Moravske lovske zveze v Brnu, so se mi pred oči nenehno vračali prizori zadnjih dni, še posebno poznopoldanska vožnja s počasnim avtobusom po lokalnih cestah od Brna do mesteca Valtice. Pogled je segal na žitne njive, živo zelene zaradi nevihte, in na njih neverjetno število poljskih zajcev in fazanjih družin, v varnejši razdalji pa so bili pogosti več desetglavi tropi srnjadi. Češko lovstvo kriznih razmer pri mali divjadi ni nadomestilo z množično umetno vzrejo, pač pa s premišljenimi ukrepi za varovanje živih mej in gozdičev ter za postopno uvajanje divjadi prijaznejših kmetijskih strojev in kemičnih pripravkov. Res pa je tudi, da so tamkajšnje talne in podnebne razmere skorajda idealne za malo divjad. S tem mislim na zime z ne preveč snega in prepustna, odcedna tla. Kmetijstvo je sicer dokaj intenzivno pri pridelavi žit in krmnih rastlin, pa tudi v vinogradništvu in sadjarstvu. Avtoceste niso ograjene, zato je promet najboljčutnejši vzrok nenaravnih izgub med divjadjo.

Na avtobusu sem se počutil kot na počasi premikajoči se visoki preži. Ne vem, ali sem na pri-

bližno 10 km dolgi razdalji naštel 200 ali 300 zajcev in vsaj še enkrat toliko fazanov in jerebic!

Po nekajdnevem bivanju je prišel dan vrnitve. Ko sem pri Mikolovu zavil levo proti jugu, sem kmalu prečkal opustel mejni prehod, kot zlovešč spomenik nekdanje »železne zavese« med Češko in Avstrijo. Pokrajina se ne spremeni veliko, čeprav jo vedno pogosteje dopolnjujejo vetrne elektrarne, sodobni mlinci na veter. Romantične vožnje je bilo kmalu konec, saj se je cesta spremenila v gradbišče sodobne avtoceste proti Dunaju. Tam je promet vse gostejši. Zaustavljal sem se in fotografiral zeleni most v gradnji, za njim pa so mogočni bagri, buldožerji, valjarji in tovornjaki gradili priključek. Kolona je upočasnila vožnjo in zaustala. Na moji desni strani, skoraj tik ob cesti, je znotraj gradbišča ostal nekaj arov velik otok pšenične njive, kjer sem zagledal osamljenega zajca. Očitno ga tamkajšnji hrup, ki je paral živce, ni motil. Verjetno se ni zavedal, da je bil skoraj odrezan od zaledja. Dvignil je glavo in imel sem občutek, da sta se najina pogleda srečala. V hipu me je zaskrbelo zanj. Le kako se bo znašel? Da ni zajklja, ki ne želi zapustiti mladičev? Takoj sem odgnal morebitni črni scenarij. V vsakem primeru ni bil običajen zajec, ampak njegova junaška izvedba.

Misli so mi odhitele 30 let nazaj, ko sem na Slovaškem prevzemal 1.800 zajcev za Slovenijo. Osebnostno sem preverjal spol in kondicijo vsakega, preden so ga delavci označili in potisnili v tesen zaboj ter mu za popotnico potisnili vanj še malo lucerne, ovsu in pol sladkorne pese. Pri takem delu, ki so ga rutinirano opravljali delavci v zaščitnih rokavicah in dolgih usnjenih predpasnikih, so nekateri zajci presunljivo vekali. Vmes so bili tudi junaki, ki so se z nekakšnim pihanjem in praskanjem poskušali upirati nasilju in tako odstopali od zajčjega stereotipa. Iz takega testa je bil očitno tudi moj bežni znanec, Don Kihot in Joško Joras v zajčji podobi, ki zlepa ne bo zapustil svoje zelenice ...

Iz sanjarjenja me je zbudilo predmestje Dunaja. Možgane je bilo treba preusmeriti zgolj na cesto.

Minilo je že nekaj dni in tednov. Tisti zajec še vedno živi v meni. Zvečer, ko se vse umiri in poskušam zaspati, priskaklja predme in se me dotakne. Nato se mu pridružim in se veselo, brez skrbi loviva po pisanih sanjskih travnikih.

Je to slutnja, je to napoved nečesa? Ne, to je sporočilo nam vsem. Z vsakim kubikom iztrgane zemlje in z vsakim kvadratnim metrom asfalta ne izgublja le zajci, ampak tudi mi vsi!

Blaž Krž

Ponosno nosita slovenski lovski kroj

Letošnji sejem Lov in ribolov v Celovcu, kjer se je LZS predstavila prvič, si je ogledalo tudi mnogo obiskovalcev iz Slovenije. Med njimi je bilo največ lovcev in ribičev. Tako so marsikatero slovenske lovske organizacije sejem izkoristile tudi kot nekakšno letno lovsko ekskurzijo in za družabni družinski izlet. Naš razstaveni prostor so obiskali mnogi slovenski lovci. Med mnogimi, ki so na avstrijsko Koroško pripotovali kar z avtobusi, sta bila tudi **Jože Urankar** in **Janez Pavli**, člana LD Domžale, redna obiskovalca tovrstnih sejemskih prireditev. Kot se za tako velik lovski dan, kot je lovski sejem, spodobi, so bili mnogi lovski obiskovalci oblečeni v slavnostni lovski kroj, h kateremu obvezno spada tudi lovski klub. To dosledno spoštujeta prav Jože in Janez, ki sta z velikim ponosom obiskala našo točko. Predstavila sta se, kdo sta in od kod prihajata in še preden smo ju sploh lahko povabili v našo se-

ljal tudi odgovorne funkcije, kar ni tako pomembno. Bolj pomembni so mi bili vedno tisti lepi in nepozabni trenutki, ki sem jih doživel s svojimi lovskimi tovariši na lovu, delovnih akcijah ali na družabnih srečanjih. »

Preden sta Jože in Janez zapustila trenutno slovensko lovsko »ozemlje« na celovškem sejmu, je Urankar še povedal, da so zdaj v LD čisto drugačne razmere, kot so bile še pred nedavnim. »Boli me, da mladi lovci premalo spoštujejo starejše lovce in njihove dolgoletne izkušnje. Ni prav, da mnogokje škriplje tudi tista prava in pristna lovstva tovarišija. Tudi v moji LD ni vse tako, kot bi moralo biti. Zato sem se povsem odmaknil v ozadje. Pa mi ni čisto vseeno, kam peljejo današnji odnosi v lovskih organizacijah. Z velikim zanimanjem spremljam delo organov LZ Slovenije, kjer se prav tako čutijo spremenjene razmere. Upam, da bodo zdajšnji lovski funkcionarji bolj enotno in zavzeto delali za slovensko lovstvo,« ni skrival rahle prizadetosti, užaljenosti in optimizma Jože.

Franc Rotar

Foto F. Rotar

Ob slovenski medvedki sta se ponosno fotografirala tudi (z leve) Jože Urankar in Janez Pavli.

jemsko lovsko sobo, sta povedala, kako sta še posebno ponosna, da sta slovenska lovca in vesela, da sodeluje tudi LZ Slovenije. Nekaj minut pozneje, ko se je ob kozarčku vina razvil prijeten lovski klepet, sem še posebno dobro spoznal prisrčnega 73-letnega lovca **Jožeta Urankarja**, ki mi je povedal marsikaj o svojem lovskem življenju.

»Član LD Domžale sem že 55 let«, je začel pripovedovati svojo lovsko zgodovino zgovorni Jože. Povsem razumljivo je, da sem v tako dolgem lovskem stažu oprav-

Zgled uspešnega sodelovanja

V našem glasilu smo že večkrat zasledili, kako in na kakšne načine sodelujemo med seboj posamezne lovske družine. Prav je tako in tudi, da takšne primere predstavimo javnosti, saj le na tak način občutimo, da je zunaj časa skupnih lovov veliko možnosti za iskreno in tovariško sodelovanje. Tako smo tudi lovci treh sosednjih družin, LD Sv. Jurij, LD Velka in LD Sv. Ana, spoznali, da nam ob zimskem

krmljenju divjadi in občasnih obhodih lovišča čas dopušča neke vrste dopolnilno družabno aktivnost. Že pred sedmimi leti smo se odločili, da bomo vsako leto januarja organizirali turnirje v kartanju, kar je postala zelo priljubljena in nadvse uspešna oblika sodelovanja. Vsaka LD sodeluje s svojo ekipo kvartopircev, ki šteje pet članov, in je vsaka enkrat tudi gostiteljica turnirja. Vsa leta so bila srečanja drugo soboto v januarju, končamo pa jih z zadnjo januarsko soboto. A to še ni vse; ekipe pripelejo tudi navijače, lovske tovariše, ki držijo pesti za svoje in dodatno poskrbijo za pravo vzdušje. Ponavadi je lovski dom LD gostiteljice tistega večera poln navdušenih igralcev in navijačev. Ob koncu trikratnega srečanja izročimo prvouvrščeni ekipi pokal, prejmejo pa jih tudi trije najboljši kvartopirci. Razumljivo je, da rezultati niso v ospredju, čeprav tudi niso nepomembni; bistvo vsega je prav druženje iskrenih lovskih tovarišev. Ob tem naj omenim, da smo na pobudo lovskega tovariša **Dušana Markolija**, dolgoletnega starešine LD Sv. Ana, turnir poimenovali Memorial **Frančka Omana st.**, žal že dve leti pokojnega, dolgoletnega starešine LD Velka in velikega lovskega prijatelja, ki je bil tudi pobudnik tovrstnih druženj. S kakšnim navdušenjem lovci sodelujejo pri teh druženjih, priča podatek, da je letos ob koncu turnirja nastal predlog, da bi prihodnjič organizirali dvokrožni sistem turnirja, kar pomeni, da bi vsaka LD 2-krat organizirala druženje. Po mnenju večine je februar prav primeren za to.

Omenim naj tudi, da omenjene LD že več kot 15 let prirejajo družabne skupne love, ki zavzemajo posebno mesto v naših načrtih lovov. Vedno z večjim veseljem ugotavljamo, da se omenjenih lovov udeležujejo tudi tisti lovci, ki se drugih lovov, največkrat zaradi starosti ali bolezni, ne udeležujejo več. Taki lovi so zanje priložnost, da se vsaj enkrat na leto srečajo in pogovorijo med seboj, saj so to lovci, ki so hodili skupaj na love že pred petdesetimi leti in več. Če malo pobrskamo po kronikah omenjenih družin, ugotovimo, da so se v preteklosti prav člani omenjenih treh sosednjih družin veliko več družili in skupaj sodelovali na individualnih in skupnih lovih. Zato je razumljiva želja zdajšnje generacije lovcev, da bi s tako tradicijo nadaljevali. In za konec: če bomo lovci uspeli s sosednji-

mi LD vzpostaviti takšne tovariške odnose, kot smo jih v omenjenih, potem ni bojazni, da bi nastajali prepiri in različne grožnje med posameznimi člani sosednjih družin zaradi lovskih mej ali morebitnega odstrela primerka »mejne« trofejne divjadi.

Miroslav Bauman

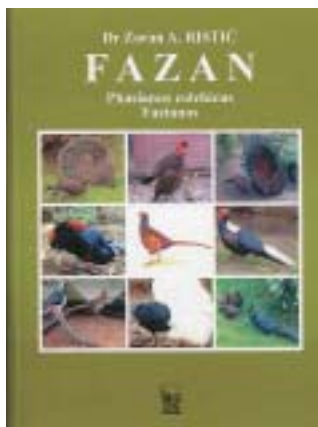
Dr. Zoran A. Ristić: Fazan - monografija o fazanu

V Sloveniji je v zadnjem desetletju vedno bolj očitno zmanjševanje zanimanja in skrbi za malo divjad. To je bolj kot ne prepuščeno le še utemeljeni skrbi posameznikom (zanese-njakom) in skupinam lovcev iz pretežno SV Slovenije, kjer jim ni vseeno za njeno nezavidljivo »sodobno« stanje in majhno številčnost. Posledično je s tem povezano tudi pomanjkanje tovrstne nove slovenske literature. Zato je prav, da bralcem predstavimo (že leta 2005 izdano) knjigo priznanega srbskega avtorja in raziskovalca na tem področju, prof. dr. **Zorana Ristića** iz Novega Sada. Avtor mi je svojo knjigo prijateljsko poklonil decembra 2007. Obljubil sem mu, da bom o njej seznanil tudi naše bralce.

To je v bistvu zajetna, kar 570 strani obsegajoča monografija omenjenega avtorja, napisana v srbskem jeziku (latinica), ki je razdeljena na 42 poglavij in je opremljena s 300 fotografijami in ilustracijami; manjši del tudi z barvnimi. Delo je v skromni nakladi 1.300 izvodov izdalo Somborsko podjetje Memoria, Ivančev in drugi O. D., stiskala pa jo je tiskarna AMB Grafika iz Novega Sada. Recenzenta dela sta bila dr. **Gordana Ušćebrka** in dr. **Miljenko Stevančević**; uredil jo je **Blagoje Svrkota**.

Po predgovoru recenzentov nas knjiga najprej seznani z izvorom fazana, z zgodovino naseljevanja te vrste v Evropo. Nato je avtor opisal 4 vrste fazana in njegovih 30 podvrst ali geografskih ras ter tudi okrasnih varietet, ki doslej še niso bile opisane. Zanimivo je, da se je avtor odločil, da v tej knjigi poleg rodu fazan opiše še druge rodove naših poljskih kur, pa tudi pave, skalno jerebico ali kotorno in divje ži-veče stepske kokoške (4 vrste).

Od 4. do 20. poglavja v poglobljenem besedilu posreduje množico podatkov o ekoloških in bioloških značilnostih fazana,

obravnavna značilnosti njegovega vedenja (etologijo) in podatke o življenju v naravi. Sočasno bralca seznanja tudi s temeljnimi biološkimi podatki o rodnosti (nataliteti), smrtnosti (mortaliteti), s tem povezanim plenilstvom (našete vse vrste njegovih naravnih plenilcev in konkurenčne vrste v fazanjih loviščih, navede tudi vzroke za nihanje populacijske gostote v posameznih habitatih ipd.) Zanimivi so povsem novi podatki in navedbe o različni plašnosti fazanov v različnem sezonskem času, pa opisi njegove dnevne aktivnosti, o dejavnikih, ki vplivajo na izbor prenočišča ...

Odlično so obdelana vprašanja o prehrani v umetni vzreji (v fazanerijah), o dodatnem zimskem krmljenju v lovišču itn. Izredno natančno sta pri tej vrsti opisana golitev in postopek menjave perja, pa oglašanje in znotrajvrstno vedenje ter drugi intraspecifični odnosi. Skratka, izveemo za veliko novih podatkov, ki jih prej še nismo poznali ali brali o njih.

Od 21. do 31. poglavja je vsebina namenjena predvsem umetni vzreji fazanov. Tu se seznanimo s procesom od primitivnih začetkov valjenja fazanjih jajc s pomočjo domačih kokoši pa vse do zdajšnjih sodobnih tehnologij proizvodnje valjenja in »proizvodnje« fazanjih kebkov s pomočjo inkubatorjev. Prof. Ristić je posebno natančno opisal postopek pravičnega izpuščanja umetno vzrejenih fazančkov v prilagojevalne obore in pozneje izpust v lovišča. Predstavil je njihovo modificirano vzrejo in tudi lov v tekoči lovni sezoni.

Od 32. do 42. poglavja se v knjigi seznanimo z najpogostejšimi in najnevarnejšimi boleznimi fazanov. Spoznamo tudi značilnosti stopinj, sledov in znakov prisotnosti fazanov v okolju. Bralcem pove, kaj je za lovca pri fazanu trofeja, kakšno orožje je

najprimernejše za fazanji lov, kako je treba organizirati uspešen lov na fazane in kakšni psi so najprimernejši za lov. V knjigi je zelo dobro obdelano vprašanje, kako je treba urediti lovišče za fazane, pa tudi kako je treba v naravi prešteti fazane. Koristen je tudi del, ki opisuje kakovost fazanjega mesa.

Celotno Ristićevo delo je pisano sistematično, napisano je pregledno in urejeno, kar še poveča uporabnost monografije tega priznanega srbskega znanstvenika, pedagoga in raziskovalca na področju male divjadi. Toda čeprav v uvodu oba recenzenta hvalita kakovost ilustracij, se žal s tem ne strinjam in moram napisati, da so nekatere tehnično preslabo povzete priloge neakovosten dodatek k poglavljenemu besedilu ter da bi jih bilo mogoče tehnično dopolniti ali jih napraviti po predlogah kakovostno, na novo. Tudi nekatere skenirane slike iz navedenih tujih virov so slabe kakovosti, kar žal zmanjša oblikovno oceno knjige. Res pa je, da so vse dodane barvne fotografije (avtor je znani novosadski naravoslovni fotograf **Jaroslav Pap**) ustrezne kakovosti za takšno delo.

Treba je ugotoviti, da je Ristićevo delo (monografija) Fazan verjetno na prostoru nekdanje Jugoslavije edino novo delo s področja male divjadi. Delo prvič in na celovit način skuša obravnavati fazana kot vrsto, ki je v drugi polovici 20. stoletja, čeprav za nas kot tujerodna vrsta lovne (azijske) perjadi, zavzela pomembno mesto ne le v našem, ampak tudi svetovnem lovstvu in odigrala pomembno (gospodarsko) vlogo v evropskem lovnom turizmu. V knjigi bomo ob natančnem branju in primerjavah z dosegljivo domačo in tudi tujo tovrstno literaturo našli veliko doslej neznanih ali neobjavljenih podatkov in informacij. Zato je Ristićevo monografija verjetno vsebinsko ena najsodobnejših in teoretično najpodrobnejših tovrstnih del v srednji Evropi, in sicer v znanstvenem pomenu, pa tudi z lovsko-praktičnega vidika. Avtor nam s svojim temeljitim delom omogoča svoje bogate izkušnje in znanje prenesti v lovsko prakso. Doseči želi ustrezen napredek pri umetni vzreji fazanov, ki je marsikatera lovsko družina nikakor ne želi opustiti, temveč ob sočasni skrbi za primerno ureditev lovišča le še tehnološko nadgraditi.

Boris Leskovic

Daljnogled Infinity

Tokrat pišemo o majhni, vendar vrhunski seriji daljnogledov **INFINITY**. Daljnogledi Infinity so bili prvič predstavljeni leta 2007 in so dokajšnja novost v zelo široki ponudbi daljnogledov znamke Bushnell. Uvrščamo jih v vrh ponudbe daljnogledov, takoj za serijo Elite E2. V konstrukciji sledijo sodobnim linijam daljnogledov z odprtim sredinskim mostom. Znotraj znamke Bushnell veljajo za najbolj vsestranske daljnogleda, kar so jih predstavili doslej. Primerni so za lov, pa tudi za opazovanje ptic, pohodništvo, taborjenje ... Možnosti njihove uporabe so neskončne – **infinite**. Od tod izvira tudi njihovo ime.

Za daljnogleda Infinity uporabljajo najboljše barijevo »Crown« BaK-4 steklo, iz katerega so izdelane optične prizme tipa »roof«, ki jih uporabljajo v daljnogledih z linearno postavitvijo optičnih prizem v telesu daljnogleda. To omogoča ravne linije osnovnih optičnih cevi in s tem manjšo velikost in težo ter elegantnejšo obliko daljnogleda. Zaradi odprte zgradbe sredinskega mostu so zelo lahki.

V daljnogleda Infinity je vgrajena prvovrstna optika. Poleg večslojne prevleke leč je uporabljena tudi nova **SHR** (Super High Reflection) prevleka optičnih prizem v daljnogledu.

Poleg tega so v daljnogleda Infinity vgrajeni tudi optični sistemi, ki jih poznamo že iz serije Elite. To je **PC-3** prevleka, ki je posebna kemična prevleka optičnih prizem v daljnogledu in po-

veča ločljivost ter daje kot britev oster kontrast za jasnejšo in bolj čisto sliko. PC-3 prevleka je poseben Bushnellov zaščitni patent. In seveda sistem zaščite leč **Rainguard**. Izdelki tržne znamke Bushnell so bili prvi na svetu, ki so trgu ponudili tako zaščito leč. Rainguard je poseben dežni ščit, ki preprečuje zameglitev zunanje površine leč zaradi dežja, snega, rose ali sape. To je zelo pomembno pri lovu v slabem vremenu, ko v kritičnem trenutku ne vidimo skozi daljnogled, ker so leče zamegljene. Deluje tako, da vlaga na zunanji površini leče, na objektivu in okularju, združi v zelo drobne kapljice, ki razpršijo malo svetlobe, in tako omogočijo pogled skozi daljnogled.

Skoraj odveč je dodati, da so tudi povsem vodotesni in odpor- ni proti udarcem.

V seriji daljnogledov Infinity so samo trije daljnogledi. Lovci bodo najraje segli po vsestranskem 8,5 x 45, ki ga spremljata še močnejši 10,5 x 45 in letošnja novost, daljnogled s spremenljivo povečavo 8 – 16 x 42.

Daljnogledi Infinity so resnično vrhunski optični izdelek. Lovcem toplo priporočamo vsestranski Infinity 8,5 x 45. To je lahek daljnogled, z dovolj velikim objektivom in dobrim svetlobnim izkoristkom, ki nas bo spremljal pri celodnevnom lovu v gorah, pa tudi na visoki preži v večernem mraku. S ceno manj kot 600 € in izjemnimi jamstvenimi pogoji, ki jih zagotavlja znamka Bushnell, je velika konkurenca najboljšim lovskim daljnogledom v Evropi.

**Reklamna predstavitev
Rodeo Team, d. o. o.**

Infinity 8,5 x 45; model 618545, vidno polje 104,7 m/1000 m, izhodna zenica 5,3 mm, teža 708 g

Sredi zlato rume-
ne jeseni, ko
sončni žarki tipa-
jo poslednje dre-
vesne liste, ki tre-
petajo v vetru
prihajajoče zime,
ko lovčevno srce
na vznemirljivih
skupnih lovih ra-
dostno vztrepetava
v napetem pričako-
vanju jesenskih in
zimskih srečanj z
divjadjo, je za vedno
zastalo srce čla-
na LD Vrhe - Vrabče **Petra Paradiža**. Njegov lov se je za vedno končal in pod svoje okrilje ga je v večnosti prevzela boginja Diana.

Peter se je rodil 4. 9. 1940 v Brdinjah pri Ravnan na Koroškem, v krajih z bogato lovsko tradicijo, ki ga je že od malega zasvojila z lovom in pripadnostjo naravi. Z rodne grude ga je življenjska pot zanesla iz obema zelenih gozdov Koroške v slovensko Primorje, med vinograde malvazije in refoška. Na slovenski obali si je ustvaril novo življenje, nov dom in družino. Kot priznani mojster avtomehanične stroke je večino svoje poklicne poti opravil v Servisu Cimos v Kopru, kjer je svoje bogato poklicno znanje prenašal na svoje sodelavce doma in na tujem.

V lovske vrste se je vključil leta 1971 v LD Rižana, kjer je 1. 1972 opravil lovski izpit in se aktivno vključil v delo lovske organizacije. Leta 1979 je opravil še izpit za lovskega čuvaja in preglednika uplenjene divjadi. Poleg lova je bila lovska kinologija njegova druga največja ljubezen, ki se ji je nesebično predajal do konca svojega življenja. Bil je priznan vzreditelj pasemskih psov in kinološki sodnik za krvosledce. Leta 1980 je prestopil v LD Vrhe - Vrabče in ji ostal zvest do konca. Kot vestnemu in delavnemu članu mu je LD Vrhe - Vrabče takoj zaupala pomembne funkcije. Bil je kinološki referent (1980-1989 in 1993-1996), član UO LD (1983-1986), predsednik LD (1987-1990), član UO in tajnik LD (1993-1996).

Peter je bil družaben človek; s svojo hudomušnostjo je nešteto krat popestril zadnje pogone in lovska druženja. Bil je poln energije in optimizma, ki ju ni zlomila niti huda bolezen, ki mu je resno načela zdravje in na koncu odvzela neusahljivo voljo do življenja, ki jo je do zadnjih dni dokazoval z udeležbo na lovih in delovnih akcijah.

Njegovi lovski prijatelji iz LD Vrhe - Vrabče, lovski prijatelji iz sosednjih lovskih druženj ter znanci smo se od njega poslovili na pokopališču v Kopru.

S hvaležnostjo v srcih se bomo še dolgo spominjali našega vzornega člana zelene bratovščine.

LD Vrhe - Vrabče - B. V.

Nenadoma in ti-
ho se je 25. 12.
2007 od nas po-
slovenil spoštovani
lovski tovariš in
iskren prijatelj
Slavko Pocajt.
Od njega smo se
poslovali z vsemi
lovskimi častmi
ob otožnih zvokih lovskih rogov.

Letos bi praznoval svoj 80. rojstni dan, a ga je bolezen, ki ga je že dolgo mučila, dokončno premagala.

Rodil se je kot edini otrok na škalskem griču. Osnovno šolo je obiskoval v Škalah, meščansko pa v Šo-

stanju. Njegovo srečno mladost je kmalu prekinila okupacija nemške vojske. Ko so jeseni leta 1944 Nemci začeli pošiljati pozive fantom, rojenim leta 1928, se je priključil partizanom, bataljonu 3. VDV brigade. Svojo vojaščino je preživel predvsem na območju med Lubelo, Graško goro in Razborjem.

Po vojni je doslužil vojaški rok v Sarajevu, po vrnitvi domov pa se je zaposlil v velenjskem rudniku, in sicer najprej kot skladiščnik, nato pa je napredoval in se leta 1988 upokojil kot nabavni referent.

V zakonu z ženo Danico se jima je rodil najprej sin Slavko, tri leta pozneje pa še Miran. Družinsko srečo je prekinil davek, ki ga je terjala širitve rudnika. Delili so nesrečo premnogih Škalčanov, ki so morali zaradi ugreznin zapustiti svoje domove. S škalskega griča so se leta 1959 preselili na območje, kjer so nastajali zametki novega središča kraja, v neposredno bližino takratne šole. Tudi tam so jih ugreznine spremljale še naprej in konec osemdesetih let so bili priča ponovnemu preseljevanju nekdanjih sosedov. A Slavko je z Danico še zmeraj vztrajal na svoji domačiji.

Vse svoje življenje je bil navdušen čebelar in aktiven lovec. Več let je bil predsednik Krajevne organizacije ZB, bil je predsednik prvega gradbenega odbora za vodovod v Škalah, bil je aktiven v SZDL in Rdečem križu.

Vsi smo ga poznali kot veseljaka in humorista, ki nas je razveseljeval v premnogih vlogah in gledaliških predstavah Kulturnega društva Škale ter tudi kot pevec v cerkvenem zboru, Mešanem zboru Škale, Moškem zboru Kajuh ter nazadnje v Lovskem pevskem zboru Škale, katerega soustanovitelj je bil.

Za svoje aktivnosti in dejanja je dobil mnogo priznanj in odlikovanj: bil je nosilec medalje za hrabrost, prejemnik odlikovanja reda dela s srebrnim vencem, dobitnik bronaste plakete OF, bronaste značke ČZS, za 25 let dela v Kulturnem društvu je dobil zlato Napotnikovo značko, bronasto, srebrno in zlato Galusovo značko.

Slavko je vstopil v lovske vrste leta 1954. Ze na ustanovnem obnem zboru LD Škale, leta 1955, je prevzel funkcijo blagajnika. Naslednje leto je postal tajnik LD in to funkcijo opravljal do leta 1977. Postavil je

temelje arhiva LD in ga vestno vodil in urejal.

Kot vesten lovec se je aktivno udeleževal v kinoloških vrstah, pridobil znanje pa prenašal na sočlane kot kinološki referent LD. Prav tako se je kot vodnik psov udeleževal mednarodnih razstav. V obdobju od 1980 do 1984 in od 1988 do 1992 je prevzel vodenje lovske družine kot starešina.

Z lovskim znanjem in aktivnostjo je bil vključen v delo Savinjsko-Kozjanske ZLD - Celje.

Vrsto let je bil vodnik lovskim gostom in mentor mladim lovcem.

Pri njem smo pregledovali in tehtali uplenjeno divjad ter uredili skladišče kore in soli za krmljenje divjadi. Od dograditve leta 1963 je bil neutrujen gospodar lovske kočice do menjave generacije leta 1996.

V MLPZ LD Škale je aktivno sodeloval in prepeval od ustanovitve pa vse do bolezni. Tradicija lova ostaja v družini, saj je starejši sin Vekoslav tudi lovec in že dolga leta uspešen gospodar naše LD.

LZS je Slavka za njegovo delo v lovstvu odlikovala z znakom za lovske zasluge in vsemi tremi redi. Za delo na kinološkem področju je prejel zlati znak KZS, LD Škale pa mu je izglasovala naziv častnega člana.

Ne glede na funkcijo, ki jo je opravljal, lahko rečemo, da je bil vrsto let eden glavnih stebrov LD Škale.

Dragi Slavko, člani se ti iskreno zahvaljujemo za tvoj trud in delo pri razvoju LD, za skrb pri varstvu divjadi in izboljšanje njenega življenjskega okolja ter dobre tovariške odnose. Živel si z naravo in jo imel rad. Mirno počivaj v njenem naročju!

LD Škale - E. M.

Številna množica prijateljev, gasilcev, znancev, krajanov in predvsem lovskih tovarišev se je v začetku februarja zbrala na ormoškem pokopališču. Prišli so se posloviti od **Avgusta Kandriča**, člana LD Velika Nedelja, ki je po krajši, a hudi bolezni umrl 6. februarja 2008.

Gustek, kot smo ga klicali, se je rodil v kmečki družini 7. 8. 1936 v

Trgovišču. Po končani osnovni šoli in brezskrbni mladosti je postal obrtnik - avtoprevoznik. Že kot mladenič je imel tesen stik z naravo in divjadjo. Prirojen občutek in zanimanje za življenje v naravi ter ljubezen do divjadi sta ga leta 1962 pripeljala v članstvo LD Velika Nedelja. V LD je zavzeto opravljal voljene funkcije. Bil je starešina družine (od leta 1970 do 1972) in referent za lovsko strelstvo več mandatnih obdobjih. V UO je bil izvoljen v letih 1974 do 1976, 1980 do 1992. Član NO je bil od 1976 do 1994. Za predsednika tovariškega razsodišča je bil izvoljen v letih 1986 do 1990. Kaj sta mu pomenila narava in lovsko strelstvo, ki ga je gojil, vedo povedati naše mlajše generacije lovskih tovarišev, saj je bil mentor več generacijam pripravnikov.

Gustek je bil več let član Komisije za športno strelstvo pri LZS, ustanovitelj ter dolgoletni predsednik SD Trap - Ormož. Bil je zmagovalce veteranskega prvenstva Grand prix - Brno leta 1992. Z dušo in telesom je bil predan lovskemu strelstvu in naravi, skrbi za divjad in njeno okolje, še posebno pri nekontroliranih komasacijskih in drugih posegih v naravo.

Za svojo požrtvovalnost in delo v lovstvu je bil odlikovan z znakom LZS za lovske zasluge. Za trud v LD in njegovo izjemno skrb za divjad je ob jubilejih družine dobil tri plakete.

Ob Gustekovem grobu smo se ti stega zimskega popoldneva še zadnjič poslovili od njega z žalostinkami registov ZLD Ptuj - Ormož ter ga pospremili v večno tišino.

Gusti, hvala ti za vse, kar si storil dobrega za LD in divjad!

LD Velika Nedelja - A. K.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Robert Sovdat,
LD Kras - Dutovlje,
* 28. 4. 1930, † 1. 4. 2008.
Alojz Melinc, LD Ljubinj,
* 15. 5. 1932, † 30. 4. 2008.
Anton Merlak, LD Logatec,
* 9. 1. 1933, † 14. 4. 2008.
Martjan Herič,
LD Paloma, Sladki Vrh,
* 1. 10. 1954, † 20. 4. 2008.
Jože Petrovič, LD Voličina,
* 12. 8. 1945, † 18. 4. 2008.
Martjan Krt, LD Grgar,
* 6. 9. 1926, † 9. 4. 2008.
Franc Štirn, LD Vodice,
* 11. 9. 1930, † 18. 4. 2008.
Bogomir Hren - Mirko,
LD Dobrovo,
* 3. 10. 1921, † 23. 11. 2007.
Ivan Trinkavs, LD Šentjanž,
* 13. 4. 1950, † 11. 4. 2008.

Franc Rifel, LD Peca, Mežica,
* 14. 9. 1919, † 11. 1. 2008.
Martin Prevorčič,
LD Slovenj Gradec,
* 8. 8. 1920, † 8. 6. 2007.
Islam Demiri,
LD Slovenj Gradec,
* 14. 10. 1929, † 2. 12. 2007.
Ignac Berložnik,
LD Slovenj Gradec,
* 22. 7. 1929, † 11. 3. 2008.
Filip Skale, LD Dobovec,
* 21. 4. 1921, † 4. 4. 2008.
Jakob Urh, LD Draga, Trava,
* 13. 4. 1934, † 6. 12. 2007.
Peter Paradiž, LD Vrhe, Vrabče,
* 4. 9. 1940, † 15. 11. 2007.
Alojz Krajačič, LD Petišovci,
* 14. 6. 1936, † 2. 4. 2008.
Anton Koštomaj, LD Tomišelj,
* 12. 12. 1934, † 14. 5. 2008.

Umrlim časten spomin!

OBVESTILO

Vse dopisnike LD oziroma ZLD/ LZ obveščamo, da nam morajo vse **zapis** o umrlih (pa tudi o jubilarjih) obvezno poslati **pravočasno** tudi v **elektronski obliki** (disketa + zapis) ali posredovati na naš e-naslov. Slike in uraden dopis (z žigom in podpisom odg. osebe LD) pa pošljite z **navadno pošto**. Zapisov, ki jih ne boste poslali tudi v elektronski obliki, ne bomo obravnavali.

Prav tako pazite, da ne boste prekorali 5-mesečnega skrajnega roka za oddajo zapisa v uredništvo.

Natančna navodila o objavljanju tovrstnih zapisov so bila zadnjič objavljena v Lovcu, 1/2005, str. 40, zato si jih preberite, preden odpošljate zapise.

Uredništvo

V 82 letih je bilo v KLPJ opravljenega veliko dela!

V svoji podzvesti dolgo nisem našel pravega motiva prevzeti vodenje strokovne komisije pri Klubu ljubiteljev psov jamarjev (KLPJ), saj je bila odgovornost zame preprosto prevelika in je bilo manj obremenjujoče kratko malo udeležiti se kakšne kinološke prireditve kot sodnik ali vodnik psa. KLPJ, katerega ustanovitelj so bili med drugimi dr. **Ivan Lovrenčič**, **Teo-**

denje strokovne komisije. Kako poprijeti za delo, ki so ga pred menoj opravljali kinološki sodniki: **Andrej Tollazzi**, **Jože Vester**, **Vinko Foršček**, **Tomaž Burazer**, **Anton Mlakar**, **Franc Svetec**, **Bojan Deberšek**, **Andrej Puželj**, **Franc Batič** in drugi, je dilema, ki mi marsikatero noč ne da spati. Pa sem se vseeno odločil za te korake, ki jih boste, spoštovani ljubitelji psov jamarjev, lahko ocenjevali na koncu mojega mandata.

Zdaj strokovno komisijo poleg mene sestavljata še dva namestnika, kinološka sodnika: **Dam-**

zadali, so: posodobiti vzrejni pravilnik in zastaviti sistem vzrejne knjige tako, da bomo vzrejno vrednost psov določali predvsem glede na ocene mladičev posameznih psov in psic; včlanitev kluba v mednarodni zvezi, ločeno za nemške lovske terierje in ločeno za jazbečarje; uskladitev naših delovnih pravilnikov z mednarodnimi; urediti spletno stran Kluba; uvesti pripravljalne tečaje šolanja psov jamarjev za vodnike mladih psov; spodbujati vzreditelje za sodelovanje na vzrejnih pregledih doma in v matični (nemški) pasemski organizaciji; spodbujati vodnike za čim večjo udeležbo na UP, VUP in mednarodnih VUP; uvesti uporabo psarn med vzreditelje psov jamarjev; opravljati redno letno izobraževanje in dopolnjevanje znanja kinoloških sodnikov in vodnikov ter pridobivati nove (mlade kinološke) kadre.

Nekaj smo v trajanju tega mandata že postorili. Od letos namreč, v skladu z Zakonom o spremembi in dopolnitvi Zakona o zaščiti živali, Uradni list RS, št. 14/07, lahko ponovno preskušamo jamarje v umetnem rovu, kar je v glavnem velika zasluga prejšnjega predsednika kluba dr. **Andreja Bidovca**. Marca smo izpeljali tečaj v delu v umetnem rovu za vodnike psov jamarjev v Grosupljem, kjer ima KLPJ tudi svoj rov. Enako načrtujemo tudi maja v Slovenski Bistrici. **Ob tej priložnosti opozarjam vse vodnike psov in vodstva LKD-je, da je treba PNZ, vključno z umetnim rovom, opraviti pred vzrejnimi pregledom, ki bosta konec oktobra.**

Udeležili smo se tudi vzrejne pregleda v Zelendvoru na Hrvaškem, kjer so pse ocenjevali predstavniki nemškega kluba nemških lovskih terierjev. Na mojo pobudo sta se pregleda udeležila dva člana kluba s tremi lovskimi terierji, in sicer **Ljubomir Bohak** in **Aleš Prinčič**, za kar se jima iskreno zahvaljujem. Psi so bili zelo dobro ocenjeni, zlasti še (na žalost premlad) 14 mesecev star pes slovenske vzreje **Lubomirja Bohaka**. Obžalujem pa, da sva se pregleda kot opazovalca udeležila le dva kinološka sodnika (**Roter** in **Lihtenvalner**), saj menim, da tudi drugim kinološkim sodnikom, glede na bližino kraja in ugledne sodnike, ne bi škodilo nekaj strokovnega izpolnjenjavanja.

Letos načrtujemo poleg že omenjenih dveh vzrejnih pregledov opraviti še VUP za terierje. Datum je predviden v začetku

oktobra, kraj pa še ni znan in bo objavljen naknadno, ko bomo našli lovsko družino, ki bi nam bila pripravljena odstopiti lovišče. Na tej preizkušnji bomo izbrali tudi kandidate, ki bi se udeležili mednarodne preizkušnje v tujini.

Za vse informacije o delu kluba lahko poleg osebnih stikov dobite tudi na elektronski pošti klub.klpj@gmail.com.

V teh 82 letih obstoja KLPJ je bilo opravljenega mnogo dela, zato se vsem, ki so kakor koli sodelovali pri razvoju strokovnega in organizacijskega dela ter tako pripomogli k prepoznavnosti kluba, najlepše zahvaljujem.

Matjaž Roter

Vzreditelji nemških lovskih terierjev na VP za nemške lovske terierje na Hrvaškem

Pri nas so vedno bolj priljubljeni resasti jazbečarji.

dor Drenig in **Ivan Caf**, ki je v sedaj že nekdanjo Jugoslavijo pripeljal prvega nemškega lovne terierja. Spoštovanje do teh gospodov in dolgoletna tradicija kluba sta me le vodila do odločitve, da sem lani decembra, hkrati z novim predsednikom kluba dr. **Petrom Umekom**, prevzel vo-

jana Šveglj - Žnidaršič, odgovorna za terierje, uporabne za lov, ter **Stanko Lihtenvalner**, odgovoren za jazbečarje. Če bomo opazili potrebo po razširitvi te komisije, v kar glede na obseg dela skoraj ne dvomim, bomo to tudi storili.

Naše prve naloge, ki smo si jih

naključje. Prav tako ni posebnost zato, ker bi na tak način želeli biti drugačni od drugih LKD v Sloveniji. Ime Zveza je nastalo iz povsem pragmatičnega vidika, ker je našo Zvezo lovske kinologije ustanovilo 26 lovske družine (LD), katerim naša zveza nudi strokovni lovsko-kinološki servis. Zveza od leta 2004 ponovno vsako leto organizira in izvede telesno ocenjevanje lovske psov, spomladanske preizkušnje, jesenske preizkušnje psov in tudi eno ali dve strokovni predavanji z izbrano tematiko. Leta 2007 smo imeli v soorganizaciji z Vzrejno komisijo KZS za barvarje tudi državno tekmo po krvnem sledu. Od pristojnih lovske tovarišev s tega področja smo bili deležni vseh pohval.

V tem prispevku želim poudariti, da si osebno zelo želim, da bi lovska kinologija našla pri lovcih, lovske družine in njenih starejših tisto mesto in vlogo, ki ji pripadajo. To je bilo poudarjeno na strokovnem posvetu, ki je bil organiziran 7. 3. 2008 v lovske domu LD Rankovci v Prekmurju. Strokovni posvet tistega dne je bil razdeljen nekoliko na štiri strokovna področja. Za začetek so predstavili nekaj zgodovine, nato normativno ureditev lovske kinologije v trenutno veljavni lovske zakonodaji s poudarkom na obveznostih in dolžnostih vodstev LD pri vseh oblikah lova, sledila je obravnavanje tematike bivanja naših štirinožnih lovske prijateljev, zatem so spregovorili o prehrani, boleznih itn. V zadnjem strokovnem sklopu pa so obravnavali izbiro pasjega mladiča iz legla, vzgojo, socializacijo in šolanje psa.

Posamezne strokovne sklope so predavali: lovske inšpektor **Kotnik**, veterinar **Igor Škarica** in mednarodni lovsko-kinološki sodnik, vodnik in znani rejec lovske psov **Vojko Pirher**. Strokovni posvet z navedenimi temami je trajal 3 ure. Po zaključku strokovnega dela je sledilo: lovsko-kinološka latovščina, skromna zakuska in prijetno druženje. Posveta se je udeležilo 47 lovske tovarišev, med njimi tudi en lovske pripravnik. Na tem mestu bi se posebno rad zahvalil vsem strokovnim predavateljem in starejšini lovske družine, lovskeu tovarišu **Antonu Skledarju**, ki je poskrbel tudi za prijetne prostore v njihovem lovske domu in za »tekoče zadeve« po izvrstno pripravljeni zakuski.

Sklepna ugotovitev s posveta je bila, da je nujno treba osvo-

jiti misel, ki kaže, da so lovske organizacije (LD) tiste, ki so končni uporabniki lovske kinologije. Naslednja ugotovitev je, da bi morali biti kinološki referenti člani UO LD. Še več sklepnih ugotovitev bi lahko našli, pa vendarle naj omenim zadnjo, ki kaže, da bo veljalo organizirati strokovno usposabljanje kinoloških referentov, seveda s skrbno izbrano tematiko, ki bi bila znana vnaprej. Prekmurški lovske kinologi bomo s tako in podobno obliko posvetovanj oz. izobraževanj nadaljevali tudi v prihodnje.

Iztok Trček,
predsednik Zveze lovske kinologov Pomurja

Uporabnostna preizkušnja v delu po umetnem KS na Sabotinu

V organizaciji LKD Gorica, Nova Gorica, in ob izdatnem sodelovanju LD Sabotin, članice ZLD Gorica, je bila 13. 10. lani v lovišču LD Sabotin uporabnostna preizkušnja v delu po umetnem krvnem sledu za vse pasme lovske psov.

Preizkušnjo je vodil in ob asistenci predsednika LKD Gorica, Nova Gorica, ter podpredsednika KZS **Angela Vidmarja** vzorno izpeljal **Stojko Jančič**, podpredsednik LKD Gorica in član LD Sabotin. Na UP so sodili kin. sodniki **Ervin Feragotto** iz Tolmina, **Niko Mrak** iz Spodnje Idrije, **Jože Batič** iz Lokavca pri Ajdovščini, **Jure Pagon** iz Godoviča in sodniški pripravnik **Ludvik Škrbec** iz Starega trga pri Ložu.

Na podlagi razpisa LKD Gorica, Nova Gorica, se je na UP prijavilo kar 12 vodnikov s petimi različnimi pasmami spremljevalcev, in sicer: **Bojan Beguš** z bavarskim barvarjem Benom, **Anton Paravan** s hanovsko barvarko Ajko, **Joško Čefarin** s hanovsko barvarko Astro, **Igor Stupica** s kratkodlakim istrskim gonilcem Astro, **Gregor Simčič** z bavarsko barvarko Belo, **Aleš Prinčič** z lovske terierjem Capijem, **Žarko Ambrožič** s kratkodlakim istrskim gonilcem Nizežem, **Tomaž Velikonja** z lovske terierko Brino, **Ermin Ferfolja** z nemško prepeličarko Diano, **Bogomil Boškin** z nemško prepeličarko Birso, **Alojz Vodo-**

pivec z lovske terierjem Baronom in **Darko Juvan** z bavarsko barvarko Bivo.

Kot ponavadi so že dan prej položili 12 umetnih sledov v dolžini okrog 1.000 m. Za vsak sled so porabili 2,5 dl jelenje krvi, ki so jo položili s svežimi parklji divjadi. Na štirih različnih predelih lovišča so položili po tri sledove, ki so se končali okrog 150 m eden od drugega; to pa zato, da so na konec vsakega naslednjega sleda hitreje preložili mrtvo srnjad. Za UP so uporabili štiri osebe srnjadi, ob vsakem sledu pa so priložili tudi običajne kontrolne lističe.

Naslednjega dne zjutraj sta pred lovsko kočjo na Sabotinu

nikov in njihovih spremljevalcev, saj so se nekateri preizkušali niti z leto in pol starimi psi, poleg tega pa so se morali na suhem in razmeroma težavnem terenu soočiti še s številnimi zapeljivimi sledovi zdrave divjadi (srnjad, divji prašič idr.).

Ob razglasitvi rezultatov so sodniki za vsakega posameznega psa in vodnika posebej predstavili ocene dela, zlasti pa opozorili na napake, ki naj bi jih v prihodnje ne ponavljali več. Vodja sodniškega zbora J. Pagon je v zaključnem govoru vodnikom psov priporočil čim več praktičnega dela s psom v lovišču; tudi tistim, ki so tokrat opravili preizkušnjo. Poudaril je, da je iskanje

Prvi trije uspešni tekmovalci s svojimi spremljevalci, sodniški zbor, predsednik in podpredsednik LKD Gorica, Nova Gorica in člani LD Sabotin

pozdravila **Angel Vidmar** in vodja sodniškega zbora **Jure Pagon**. V imenu LD je dobrodošlico izrekel tudi starešina **Boris Slapnik** in opisal sabotinsko lovišče ter divjad v njem in udeležencem UP zaželel uspeh. Na preizkušnji je bilo tudi nekaj pripravnikov, ki so budno spremljali dogajanja.

Po žrebanju štartnih števil in pojasnitvi načina preizkušnje so se udeleženci UP razdelili na štiri skupine in se odpravili na teren. Na svojih štartnih mestih so posamezne skupinice najprej opravile preizkus odložitve psov s strelomirnostjo, nato pa po *Pravilniku o UP v delu po KS za vse pasme lovske psov* še preizkušnjo dela po sledu, iz vodenja ter čuvanja najdene divjadi.

V zelo toplem, sončnem in vetrovnem vremenu so na koncu preizkušnjo opravili samo trije psi in vodniki. Temu je najverjetneje botrovala neizkušenost vod-

obstreljene divjadi resna stvar, potrpežljivost in vztrajno delo v lovišču pa na koncu le prineseta tudi dobre rezultate. V imenu sodniškega zbora se je organizatorju, izvajalcu in vsem sodelujočim zahvalil za odlično pripravo razmer in vsega potrebnega za preizkušnjo. Zaključni govor je pripadel starejšini LD Sabotin, ki je vse prisotne povabil še v lovsko kočjo na »zadnji pogon«, ki ga je pripravil član LD **Ljubo Prinčič**.

Rezultati:

1. 118 točk – **Brina** (lovske terier) – II. n. r., vodnik **Tomaž Velikonja**;
2. 107 točk – **Ben** (bavarske barvar) – II. n. r., vodnik **Bojan Beguš**;
3. 79 točk – **Diana** (nemške prepeličarke) III. n. r., vodnik **Ermin Ferfolja**.

Vojko Rutar

Predvidena legla lovskih psov

Terier jack russel (SLRJRT):

O: 5/I, m: 5/I, 11. 6.,
Janko Ferjan,
Triglavska 7, Ribno, 4260 Bled.

Lovski terierji (SLRLt):

O: 5/I-VUP I. n. r., m: 5/I, 21. 5.,
Tomaž Batič,
Lokavec 128/e, 5270 Ajdovščina.

Resasti jazbečarji (SLRJr):

O: 5/I, m: 4/I, 11. 6.,
Branko Tucovič,
Kregarjeva 1, 8250 Brežice.
O: 5/I-VUP III. n. r., m: 5/I, 5. 3.,
Miran Petek,
Veronike Deseniške 7, 1330 Kočevje.
O: 5/I-VUP, m: 5/I, 23. 5.,
Stanko Lihentvalner,
Ilovci 15, 2275 Miklavž pri Ormožu.

Brandel braki (SLRBrb):

O: 5/I, m: 5/I, 10. 6.,
Marko Prestor,
Kovorska c. 68, 4290 Tržič.
O: 5/I, m: 5/I, 23. 5.,
Anton Vec,
Krkovo nad Faro 10, 1336 Vas.
O: 5/I, m: 5/I, 13. 5.,
Ciril Požek,
Črešnjavec ob Bistrici 1,
3256 Bistrica ob Sotli.
O: 5/I, m: 5/I, 11. 5.,
Aleksander File,
Radež 1/a, 1434 Loka.
O: 5/I, m: 5/I, 15. 5.,
Milan Udovč,
Podvin 238, 3310 Žalec.
O: 5/I, m: 5/I, 5. 5.,
Miha Volmajer,
Sp. Kapla 17, 2362 Kapla.
O: 5/I, m: 5/I, 28. 6.,
Toni Drčar,
Podgora 32, 8351 Straža

Beagli (SLRBig):

O: 5/I, m: 5/I, 2. 6.,
Anamarija Majcen,
Poljsnik 11, 1272 Poljsnik.
O: 5/I, m: I/I, 14. 6.,
Vida Štumpel,
Kamnik - Podgorje 127, 2381 Podgorje.
O: 5/I, m: 5/I, 9. 6.,
Jože Komočar,
Franska 4, 2000 Maribor.
O: 5/I, m: 4/I, 19. 4.,
Milena Očepk,
Zabava 3, 1411 Izlake.
O: 5/I, m: 5/I, 15. 5.,
Branislav Tratnik,
Idrijska 34, 5270 Ajdovščina.
O: 5/I, m: 5/I, 12. 5.,
Jožef Rasfar,
Dolga Poljana 69, 5271 Vipava.
O: 4/I, m: 5/I, 10. 3.,
Valter Bordon,
Bonini 1, 6000 Koper

Istrski kdl. goniči (SLRGik):

O: 5/I, m: 5/I, 10. 6.,
Darko Grošelj,
Dešen 11, 1281 Kresnice.
O: 4/I, m: 5/I, 7. 4.,
Herman Hočevan,
Mali Korinj 1, 1303 Zagradec.
O: 5/I, m: 5/I, 15. 5.,
Milan Burič,
Zg. Škofije 9, 6281 Škofije.
O: 3/I, m: 5/I, 16. 6.,
Janez Petrič,
Na gmajni 2, 1315 Velike Lašče.
O: 5/I, m: 5/I, 6. 5.,
Diego Jakomin,
C. 1. Istrske brig. 65, 6276 Koper

Posavski goniči (SLRGp):

O: 5/I, m: 5/I, 23. 5.,
Franc Kraševan,
Prapreče pri Straži 15,
8351 Straža pri Novem mestu.
O: 4/I, m: 4/I, 9. 4.,
Anton Resnik,
Mali Jelnik 7, 1223 Blagovica

Planinski goniči (SLRGpl):

O: 5/I, m: 5/I, 25. 4.,
Miran Sušec,
Podgorje 32, 2381 Podgorje.
O: 5/I, m: 5/I, 8. 5.,
Jožef Kotnik,
Selovec 28, 2373 Šentjanž.
O: 5/I, m: 5/I, 9. 5.,
Srečko Skarlovnik,
Rudarjevo 30, 2393 Črna na Koroškem.

Bosanski baraki (SLRGBb):

O: tuj plemenjak, m: I/I, 15. 6.,
Špela Godnič,
Kolarjeva 61, 1000 Ljubljana.

Hanovski barvarji (SLRHB):

O: 5/III B, m: 5/I B, 13. 6.,
Franc Kalčević,
Učakovci 15, 8344 Vinica.
O: 4/II B, m: 5/II B, 18. 5.,
Boris, Urška Kogoj,
Goriška c. 3, 5222 Kobarid.

Bavarski barvarji (SLRBB):

O: 4/III, m: 4/I, 6. 5.,
Aleksander Kuster,
Velike Vrhe 19, 1295 Ivančna Gorica.
O: 5/I, m: 4/I GP, 30. 5.,
Bojan, Rok Deberšek,
Podgorska 83, 2380 Slovenj Gradec.

Brak-jazbečarji (SLRBJ):

Jelenje rjavi:

O: 4/II, m: 4/II, 8. 6.,
Sašo Sila,
Kajuhova ul. 2, 6215 Divača.
O: 4/I, m: 5/I, 28. 5.,
Mako Urigelj,
Gradac 53, 8332 Gradac.
O: 5/I, m: 5/I, 14. 5.,
Milan Cankar,
Sv. Barbara 21, 4220 Škofja Loka.

Nemški goniči (SLRNg):

O: 5/I, m: 5/I, 11. 5.,
Darko Pungersič,
Vinji Vrh 8/b, 8220 Šmarješke Toplice.
O: 5/I, m: 5/I, 29. 5.,
Milan Pliberšek,
Zg. Prebukovje 5,
2315 Šmartno na Pohorju.
O: 5/I, m: 5/I, 11. 5.,
Janko Logar,
Pod bregom 2, 2380 Slovenj Gradec.

Ogrski gonič (SLREK):

O: tuj plemenjak, m: 5/I, 11. 5.,
Drago Leljak,
Gradišče pri Vojniku 7/a, 3212 Vojnik.

Kdl. vajmarčani (SLRWpk):

O: tuj plemenjak,
m: 5/PZP 52 +16, JZP - 161, 2. 5.,
Primož Glavič,
Razgledna pot 17, 4270 Jesenice.

Irski setri (SLRIS):

O: 5/PZP, m: 5/PPA, 7. 4.,
Alenka Pokorn,
Sora 18/a, 1215 Medvode.

Gordon (škotski) setri (SLRGS):

O: 4/PZP, m: 5/PPA, 10. 5.,
Marjetka Schneider Malovrh,
Letuš 6/b, 3327 Šmartno ob Paki.

Labradorci (SLRLR):

O: 5/TPR, m: I/TPR, 19. 4.,
Zinka Rovar,
Kolomban 77, 6280 Ankarani.
O: 5/TPR, m: I/PNZ, 12. 4.,
Rudi Bauman,
Sp. Dobrenje 36, 2211 Pesnica.

Špringer španjeli (SLRŠš):

O: 5/I, m: 5/II, 17. 5.,
Samo Marincič,
St. Jurij 8, 1290 Grosuplje.

Nemški prepeličarji (SLRPr):

Serci:

O: 5/I, m: 4/II, 20. 4.,
Marjan Marajh,
Ločki Vrh 7, 2234 Benedikt.
O: 5/II, m: 5/II, 4. 5.,
Gregor Prešeren,
Dol. Kronovo 4,
8220 Šmarješke Toplice.
O: 5/I, m: 5/I, 2. 5.,
Goran Debenjak,
Dolnje Cerovo 4, 5211 Kojsko.

Rjavci:

O: 5/I, m: 4/II, 1. 6.,
Alojzij Slavko,
Župelevec 16, 8258 Kapele.
O: 5/I, m: 5/I, 16. 4.,
Ermin Ferfolja,
Renški Podkraj 26, 5292 Renče.

5. 5. 2008

Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Orožje in lovška optika

Prodaj dobro ohranjeno Suh-
lovo tricevko, kal. 16 - 16/
7 x 57 R, s str. daljnogledom
Zeiss Jena 4 x 32. Tel.: 041/592-
933.

Prodaj pištolo PO8 luger,
kal. 9 mm, letnik 1917. Tel.: 041/
592-933.

Prodaj češko bokarico, kal.
12/7 x 57 R, z novim str. daljno-
gledom Meopta 6 x 42 (Suhlova
montaža) in nove menjalne cevi
12/12. Tel.: 031/557-045.

Prodaj šibrenico, kal. 12 - 12.
Tel.: 041/795-593.

Prodaj novo polavtomat-
sko risanico Browning Bar 2,
kal. .30 - 06. Tel.: 041/841-330.

Prodaj risanico Mauser, kal.
.308 Win., s str. daljnogledom
Zeiss 4 x 32 (Suhlova montaža).
Cena 550 €, **pištolo CZ**, kal.
7,65 mm (159 €), **ter str. daljno-**
gled Barska 3 - 12 x 50 z osvet-
ljenim križem (160 €). Tel.: 031/
350-065.

Prodaj karabinko, kal. .243
Win., **boroveljsko bokarico**
(Sodia), kal. 12/7 x 65 R, in **trap**
puško SKB; tel.: 031/266-336.

Prodaj repetirko Steyr
Mannlicher Luxus, kal. 5,6 x 57,
z novim str. daljnogledom Swa-
rovski 1,5 - 6 x 42; **borovelj-**
sko repetirko 8 x 68 S z osme-
rokotno cevjo in str. daljnogle-
dom Swarovski Z61 2 - 12 x 50
z osvetljenim križem. **Prodaj**
tudi strelni daljnogled Swa-
rovski in **daljnogled** Swarovski
8,5 x 42WB. Tel.: 041/749-053.

Prodaj pištolo TT, kal. 7,62
(cena 300 €), **pištolo** Llama
omni, kal. 9 mm (cena 500 €),
risanico Rossi, M 93, kal. .44
Mag (400 €), **karabinko** Man-
nlicher Schönauser M 1903, kal.
6,5 x 54 M.Sch. (1000 €), **risa-**
nico CZ, kal. 8 x 57 IS (400 €).
Tel.: 041/889-039.

Prodaj šibrenico Monte Car-
lo, kal. 12 - 12; **šibrenico CZ**,
16 - 16, **risanico - repetirko**
MKP, kal. .22 LR; vse puške so
solidno ohranjene. Tel.: 040/
599-585.

Prodaj precizno dvocevno
risanico (Bergstutzen) - **pre-**
lamačo Blaser 97 Luxus, kal.
.30 R Blaser/ 5,6 x 50 R Mag.;
praktično novo, še v garanciji.

Montiran je str. daljnogled Swa-
rovski PVI - 2, z osvetljenim kri-
žem. Strelivo dodam. Tel.: 041/
844-844.

Prodaj malo uporabljano
tricevko Suhl, kal. 16 - 16/7 x
65 R, s str. daljnogledom (Suh-
lova montaža). Puška je lepo
ohranjena. Cena po dogovoru.
Tel.: (07) 74-210 ali 031/511-320.

Prodaj boroveljsko boka-
rico, kal. 12/7 x 65 R, s str. dalj-
nogledom Swarovski 6 x 42
(Suhlova montaža), dodelano v
puškarni Kranj. Cena 2.800 €.
Tel.: 040/796-713.

Prodaj revolver in pištolo.
Tel.: 041/500-200.

Prodaj revolver Taurus, kal.
.357, s športno merilno napra-
vo. Tel.: 041/736-328.

Prodaj bogato gravirano bo-
roveljsko bokarico (izdelek
Fanzo), kal. 16/7 x 65 R, z menjal-
nimi cevmi 16/16 in str. daljno-
gledom Falke 6 x 42, redno
vzdrževano in pregledano (prvi
lastnik). Tel.: 041/654-261.

Prodaj menjalno cev, kal.
.30 R Blaser za puško Blaser K
95 in **risanico** - repetirko, kal.
6,5 x 65, s str. daljnogledom
Kahles 10 x 50. Tel.: 041/673-922.

Prodaj naslednje orožje:
MK puško, s str. daljnogledom,
češko bokarico, kal. 7 x 57
R/12, s str. daljnogledom Helia
- Super in menjalnimi cevmi
12/12; **šibrenico CZ** kal. 16 - 16,
karabinko Sava - Kranj, kal.
.30 - 06, s str. daljnogledom
Zeiss - Jena, **karabinko CZ**,
kal. .223 Rem., s str. daljnogle-
dom. Tel.: 031/655-326 ali (04)
514-66-83.

Prodaj risanico, kal. .243
Win., s str. daljnogledom Gold
Crown Deluxe, 6 x 40, Suhl
montaža; dobro ohranjena, izje-
mno natančna in učinkovita pri
streljanju na bolj oddaljene cilje.
Tel.: 031/297-039.

Prodaj strelni daljnogled
Bushnell Baner 3 - 9 x 50. Cena
120 €. Tel.: 041/693-331.

Prodaj risanico Anschüt,
kal. .22 WMR s str. daljnogle-
dom in rusko **šibrenico** kal.
16/16 (z naboji) Tel.: 041/403-509.

Prodaj češko bokarico s str.
daljnogledom Swarovski 8 x 56.
Tel.: 041/705-429.

Kdo mora plačati stroške kontrolnih pregledov nastrelov in iskanj?

Opozorilo - v vednost vodstvom LD

Zaradi ponavljajočih vprašanj glede iskanja obstreljene divjadi vas ponovno
opozarjamo na podzakonski akt *Pravilnik o vrstah in moči lovskega orožja,*
načinu zasledovanja ranjene ali obstreljene živali ter višini škode na divja-
di, ki je povzročena s protipravnim lovom (Uradni list RS, št. 73/1. 8. 2005).

Navajamo le nekaj navedb iz njega, ki jih je treba upoštevati:

6. člen

Upravljaavec lovišča mora poskrbeti, da se po vsakem strelu na parkljesto div-
jad ali veliko zver, ki ni padla na mestu ali v vidnem polju strelca, opravi
pravičen in temeljit kontrolni pregled nastrele. Pri tem se mora
v vseh primerih uporabiti izšolanega in preizkušenega psa krvoslednika,
v skladu s predpisi, ki urejajo področje kinologije.

Če lovška organizacija nima lastnih psov in vodnikov, usposobljenih
za delo po krvnem sledu, mora za iskanje obstreljene ali ranjene divjadi in
velikih zveri najeti vodnike s preizkušenimi psi za delo po krvnem sledu.

Stroške mora v primeru najema poravnati lovška organizacija ...

Komisija LZS za lovsko kinologijo

Lovski psi

Prodaj leglo nemških tri-barvnih goničev (samičk). Starša sta odlična po telesu in v delu. Mladiči bodo za oddajo primerni od začetka junija naprej. Tel.: 031/608-345.

Prodaj nemškega prepečarja - serca, starega 16 mesecev, z odlično tel. oceno in l. n. r. na preskusu v delu. Tel.: 041/279-082.

Prodaj nemške prepečarje - serce (leglo 4. 5. 2008), odličnih staršev. Tel.: 041/392-459, Gregor.

Prodaj vrhunsko leglo platinastih goničev (leglo 29. 3. 2008), odličnih staršev. Mati: 5/I., prvakinja Gorenjske v lepoti, R CAC v Ljubljani; v delu CACT Slovenije in evropska prvakinja v delu goničev 2005; oče: 5/I., šampion Hrvaške. Tel.: 041/654-765, Miran Sušec.

Prodaj mlade resaste jazbečarje odličnih in zelo delovnih staršev. Tel.: 051/324-458 ali (01) 859-15-60.

Kupim psa, izšolanega za delo po krvnem sledu, ki oblažava mrtvega divjega prašiča. Tel.: 031/419-687, samo zvečer.

Prodaj mlade nemške lovške terierje, potomce odličnih delovnih staršev mirnega značaja. Tel.: 041/318-899.

Prodaj psa ali psičko, brak-jazbečarja jelenje rdeče barve. Ste prvi, ki izbira iz legla. Tel.: 041/522-990.

Prodaj leglo bosanskih barakov, poleženih 8. 3. 2008. Tel.: 041/733-290, Franko.

Prodaj leglo nemških lovskih terierjev, poleženih 22. 4. 2008 (same samičke) in **leglo resastih foksterierjev** (5. 4. 2008). Ugodno **prodaj** tudi

eno leto staro **brak-jazbečar**ko z dobro telesno oceno, primerno za šolanje v delu po krvnem sledu. Tel.: 040/354-590 (psarna Lipovška).

Po 10. 6. 2008 bodo **naprodaj** mladi **nemški prepečarji - serci**, odličnih staršev. Tel.: 041/600-867.

Prodaj mlade istrske kdl. goniče, potomce odličnih staršev (4 samički in 1 samička). Leglo 4. 5. 2008. Tel.: 041/728-418, Diego, Koper.

Prodaj leglo brak-jazbečarjev (10. 4. 2008), telesno in delovno odličnih staršev. So že preventivno cepljeni. Tel.: 031/473-990.

Prodaj dva mlada kratkodlaka jazbečarja (črna). Tel.: 031/348-288.

Prodaj leglo nemških goničev, poleženih 4. 4. 2008. Starša sta razstavna in delovna psa (CAC). O: 5/I., m: 5/I. Dobri goniči divjih prašičev in lisic. Tel.: (03) 581-33-25 ali 031/530-755.

Prodaj tribarvne nemške goniče, stare 3 mesece. So potomci nemških plemenjakov. Cena je ugodna. Tel.: 031/673-431.

Prodaj 7 tednov stare posavske goniče (3 samičke in 1 samičko). Tel.: 041/754-662.

Prodaj samičke pasme brak-jazbečar, jelenje rdeče barve. Tel.: 040/801-216.

Prodaj mlade nemške goniče (1. 5. 2008), odličnih in delovnih staršev. Tel.: 051/224-477, po 17. uri.

Naprodaj sta še dve psički pasme kratkodlaki istrski gonič, poleženi 6. 4. 2008. Starša sta odlična pri pogonih na lisico in divje prašiče. Tel.: (01) 780-18-47; 041/994-349.

Prodaj 2 meseca stare posavske goniče. Tel.: 041/230-983.

Prodaj leglo črnih resastih jazbečarjev. Oče VUP, prvak Avstrije po KS, mati VP 5/I, KS. Psički bodo primerni za oddajo v začetku julija. Tel.: 031/674-629.

Prodaj mlade nemške prepečarje - serce (27. 4. 2008). Starša imata odlično telesno in delovno oceno. Oče je uvožen iz Nemčije. Tel.: 031/308-717.

Drugo

Prodaj valilna jajca fazanov, jerebic in rac. Tel.: 041/717-464.

Prodaj terensko vozilo mercedes - G 350 diesel, 3 vrata, letnik 1996. Tel.: 041/603-065.

Prodaj dobro ohranjeno terensko vozilo terano II, 1994, registrirano do marca 2009; 200.000 km. Tel.: 041/279-082.

Prodaj klopi za lovsko sobo. So ročne izdelave, v naslonjalah so izrezljani lovski motivi. Mere klopi so: 195 x 265 x 135 cm. **Prodaj tudi mizo** velikosti: 145 x 80 cm. Tel.: 051/624-250.

Prodaj terensko vozilo Mitsubishi Pajero Pinin 1,8, 2000, 2. lastnik, izredno lepo ohranjen, kot nov (cena 8.200 €) in **skuter** Yamaha 2006, nikoli predezan, kot nov. Tel.: 041/775-763. Tel.: 041/722-693.

Prodaj terensko vozilo lada niva, 1999, registrirano do

JUNIJ						
Datum	Luna	Sonce		zora/mrak (navt.)		
		vzide	zaide	vzide	zaide	začet. konec
1. Ne	3:03	18:16	5:14	20:46	3:47	22:13
2. Po	3:33	19:41	5:14	20:47	3:46	22:14
3. To	4:15	21:03	5:13	20:48	3:46	22:16
4. Sr	5:09	22:13	5:13	20:48	3:45	22:17
5. Če	6:19	23:07	5:12	20:49	3:44	22:18
6. Pe	7:38	23:47	5:12	20:50	3:43	22:19
7. So	9:01	-----	5:11	20:51	3:43	22:20
8. Ne	10:20	0:16	5:11	20:51	3:42	22:21
9. Po	11:35	0:40	5:11	20:52	3:42	22:21
10. To	12:47	0:59	5:11	20:52	3:41	22:22
11. Sr	13:55	1:16	5:10	20:53	3:41	22:23
12. Če	15:01	1:32	5:10	20:54	3:40	22:24
13. Pe	16:08	1:50	5:10	20:54	3:40	22:24
14. So	17:15	2:10	5:10	20:54	3:40	22:25
15. Ne	18:21	2:33	5:10	20:55	3:40	22:26
16. Po	19:25	3:00	5:10	20:55	3:39	22:26
17. To	20:26	3:36	5:10	20:56	3:39	22:27
18. Sr	21:17	4:20	5:10	20:56	3:39	22:27
19. Če	22:01	5:13	5:10	20:56	3:40	22:27
20. Pe	22:36	6:15	5:11	20:56	3:40	22:28
21. So	23:04	7:22	5:11	20:57	3:40	22:28
22. Ne	23:27	8:31	5:11	20:57	3:40	22:28
23. Po	23:47	9:41	5:11	20:57	3:40	22:28
24. To	-----	10:51	5:12	20:57	3:41	22:28
25. Sr	0:05	12:02	5:12	20:57	3:41	22:28
26. Če	0:23	13:14	5:12	20:57	3:42	22:28
27. Pe	0:42	14:31	5:13	20:57	3:42	22:28
28. So	1:03	15:50	5:13	20:57	3:43	22:27
29. Ne	1:30	17:13	5:14	20:57	3:44	22:27
30. Po	2:05	18:36	5:14	20:57	3:44	22:27

11/08, dobro ohranjano, servo volan, dodatna oprema. Tel.: 041/618-954.

Izdelam vam umetne valilnice za ptice duplirice in zimske ptičje krmilnice (več vrst), **pasti za lov polhov** ter **montiram lovške trofeje** na naravne podložne deščice. Tel.: (01) 895-15-96.

Izdelam gamsove čope (tudi

Izšel je nov

Dnevnik lovskega čuvaja

Lovska zveza Slovenije je izdala nov **Dnevnik lovskega čuvaja**. Priročna žepna knjižica velikosti 10,5 x 14,5 cm je naslednica **Priročnika za lovške čuvaje** iz leta 2000. Vsebuje obrazec s podatki o lovskem čuvaju in lovišču ter rubrike za vpis najpomembnejših telefonskih števil. V njej so jedrnat navodila o opravljanju čuvajske službe, navedena pooblastila lovskega čuvaja, temeljne naloge lovskih čuvajev in za delovanje lovskega čuvaja pomembni izvlečki iz zakonov in njihovih podzakonskih predpisov. Temu sledi obsežna rubrika, namenjena vpisovanju dnevnih obhodov lovskega čuvaja, ki se konča z obrazci - potrdili o začasnem odvzemu predmetov. Izbor za lovskega čuvaja pomembnih izvlečkov iz zakonskih osnov je za Dnevnik lovskega čuvaja pripravil republiški lovski inšpektor **Igor Simšič**.

Interesenti lahko **Dnevnik lovskega čuvaja** kupijo ali naročijo v pisarni LZS, Župančičeva 9, Ljubljana. Cena je 12 € (vključno z DDV).

Lovska zveza Slovenije,

Župančičeva 9, 1000 Ljubljana

obveščati

da so iz programa **Zlatorogove** in **Strokovne knjižnice** interesentom na voljo še naslednje knjige.

Cene so z vključenim DDV, **brez stroškov poštne**.

M. Toš: STO LET V KRALJESTVU ZLATOROGA, 2007 ..	22 €
M. Erzar: DIVJAČINA (kuharica), 2005	21 €
L. Skvarča: V SVETLOBI ZARJE, 2005	10 €
R. Erhatič Širnik: LOV IN LOVCI SKOZI ČAS, 2004	9 €
M. Mali: LOVSKA KINOLOGIJA, 2003	22 €
Skupina avtorjev: ZELENE STEČINE II., Dotik narave, 2002	8 €
K. Blaž: SRNJAD, 2000	11 €
L. Černe: UREDITEV LOVIŠČ IN GOSPODARJENJE	
Z MALO DIVJADJO, 2000	11 €
B. Kolar: EKOLOGIJA ŽIVALI IN VARSTVO	
OKOLJA DIVJADI, 1999	13 €
F. Labhardt (prev. Krže): LISICA, 1994	11 €
F. Cvenkel: IZ MOJE LOVSKE TORBE, 1993	11 €
H. Kinsky, W. Krüper, C. H. Strube (prev. M. Tratnik):	
LOVČEVO OROŽJE, 1990	17 €
A. Černe: PREPREČEVANJE IN OCENJEVANJE ŠKOD	
OD DIVJADI NA KMETIJSKIH RASTLINAH; III.,	
dopolnjena izdaja, 2004	17 €
J. Černač: FOTOLOV, 2002	11 €

Naročila za knjige sprejemamo **le pisno** po pošti ali po **e-pošti** lzs@lovska-zveza.si

Tajništvo Lovske zveze Slovenije

Vzrejna komisija za barvarje pri KZS

in **LKD Posavje - Krško**

organizirata

14. DRŽAVNO TEKMO V DELU LOVSKIH PSOV PO UMETNEM KRVNEM SLEDU.

Zbor udeležencev bo v soboto, **14. 6. 2008**, ob 8. uri **pred lovskim domom LD Raka**. Tekma bo potekala po **Pravilniku za samostojno tekmo v delu po umetnem krvnem sledu**.

Prijavnino v višini 25,00 € nakažite na TR LKD Posavje; NLB Krško, št.: 02980-00918508 s pripisom »za LKD Posavje«.

Pogoj za udeležbo je opravljena UP po krvnem sledu!

Prijave s potrdilom o plačani prijavnini, obojestransko fotokopijo rodovnika in vašo tel. številko pošljite na naslov: **Branko Tucovič, Kregarjeva 1, 8250 Brežice**, do 12. 6. 2008.

Število udeležencev je omejeno, upoštevali bomo vrstni red prijav! Za dodatne informacije se obrnite na vodjo prireditve **Branka Tucoviča**, GSM: 031/360/688.

VK ZA BARVARJE
Bojan Deberšek

divji prašič, jelen, jazbec). Informacije po tel.: (04) 51-41-181 ali 041/819-231, Basaj.

Izdelujem vse vrste visokih prež: tudi prostostoječe z izolacijo. Tel.: 031/419-537.

Prodajam opremo za nočni lov na divje prašiče: mikrofoni za poslušanje na daljavo, str. daljnogled Schmidt & Bender 2,5 – 10 x 56, Flash dot, nočni daljnogled Super Night 500 EX. Cena po dogovoru. Tel.: 040/462-569.

Prodajam terenski avto suzuki vitaro 1,6, letnik 93, 97.000 km, temno sive barve, klima, el. pomik stekel, centralno zaklepanje, vlečna kljuka. Avto je garžiran in dobro ohranjen. Cena 2.100 €. Mogoča zamenjava za

osebni avto z doplačilom. Tel.: 031/570-975.

Prodajam letnike glasila Lovec od 1954 do 2004. Tel.: 041/737-225.

Lovci iz Avstrije, se zanimam za lov na srnjaka v Sloveniji (do 100 km od avstrijske meje). Zanimajo me samo zanimiva in močna rogovja. Govorim slovensko. Tel.: +43 664 25 35 541.

Prodajam deščice za lovske trofeje, srnjakovo in jelenovo rogovje, več vrst kozuhov in novo kučmo – polhovko. Tel.: 041/403-509.

Prodajam kapitalne divje prašiče za odstrel. Cena po dogovoru. Tel.: 041/628-512.

IŠČEMO SAMOSTOJNEGA SODELAVCA

Smo veletrgovina, ki deluje na mednarodnem tržišču, in iščemo za področje lova, prostega časa in športnega strelstva samostojnega sodelavca za delo na terenu na osnovi provizije. Potovanja so predvidena po SLOVENIJI in HRVAŠKI. Vaša prednost je, če ste športni strelec ali lovec in že obiskujete specializirane prodajalne na tem območju.

Govorite slovensko/hrvaško in nemško, morda angleško. Za vaše uspešno sklenjene posle vam nudimo nadpovprečno provizijo.

Če vas ponudba zanima, pošljite pisno prijavo na naslov: Majda Britzmann, Koschatstr. 2, 9150 Bleiburg, Avstrija.

molex
LOVSKA OBLACILA
INDUSTRIJSKA CONA TRZIN
Dobrava 1
Telefon: 09 386 (01) 562 13 10
040/524-355

KROJAŠTVO PEČOLER, s. p., Kranj
IZDELAVA LOVSKIH OBLEK (KROJEV) IN KLOBUKOV PO MERI. KAKOVOSTNO IN PO ZELO UGODNI CENI! PREPRICAJTE SE SAMI!
Tel.: 04/23-28-332
GSM: 031/711-055
kontaktni naslov: joze.pecoler@tele-cable.net

LOVSKA DRUŽINA DOBRNA
prireja
v nedeljo, 29. junija 2008, ob 9. uri

**TRADICIONALNO STRELKO TEKMOVANJE
MEMORIAL – ALEKSANDRA PANNA.**

Tekmovanje bo na strelišču pri lovski koči LD Dobrna (pot bo označena z oznako PULL).

Pogoji tekmovalja:
Tekmovale bodo tričlanske ekipe ene LD in posamezniki.
Tekmovalna kombinacija:
– 20 glinastih golobov
– po 5 strelcev z MK puško v tarče (lisica, gams, srnjak, prašič); razdalja 35 m

NAGRADE:
– najboljše ekipe bodo prejele pokale (1. ekipa še prehodni pokal)
– posamezniki bodo prejeli pokale in bogate praktične nagrade:

1. nagrada: **odstrel trofejnega srnjaka.**

Več informacij dobite na tel. številki: 031/384-437.
Tekmovanje bo ob vsakem vremenu, ker je strelišče pokrito.

Vabljeni!

Hubertus
club d.o.o.
Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

NOVA ZELANDIJA
VRHUNSKA KAKOVOST STORITEV IN
LOVA TER IZJEMNE TROFEJE
JELENA, VAPITJA, BELOREPEGA
JELENA, SIKA JELENA IN SAMBARJA
TER GAMSA IN HIMALAJSKEGA TARA

Lovne dobe: od marca do julija

MONGOLIJA
10- do 12-dnevni
All inclusive
programi Ljubljana–Ljubljana
z odstrelom
SIBIRSKEGA SRNJAKA ali MON-
GOLSKEGA KOZOROGA
že od 4.290 €

KANADA – Britanska Kolumbija
10-dnevni
All inclusive
programi Ljubljana–Ljubljana
z lovom na
SNEŽNO KOZO, LOSA, MULASTEGA
JELENA, ČRNEGA MEDVEDA IN PUMO
že od 3.690 €

Lovska družina Braslovče
vabi na
**tradicionalno meddružinsko lovsko strelsko tekmovanje
v počastitev DNEVA DRŽAVNOSTI,**

ki bo v sredo, 25. 6. 2008, z začetkom ob 9. uri
na strelišču Boštunovec pri Žovneku v Braslovčah.

Pot do strelišča bo označena iz smeri Celje–Ljubljana
v kraju Šentrupert – smer Logarska dolina.

Pravila tekmovalja:

ČLANI:
15 glinastih golobov – lovski položaj
5 strelcev na tarčo smjaka ob nepremičnem kolu z MK puško z optiko ali brez nje
5 strelcev na merjasca prosto z MK puško z optiko ali brez nje
5 strelcev na tarčo bežečega merjasca z optiko ali brez nje

Tekmovanje bo ekipno in posamežno v kombinaciji.
Tekmovale bodo tričlanske ekipe iste lovske družine.

VETERANI:
15 glinastih golobov – lovski položaj
10 strelcev v tarčo, sede ob nepremičnem kolu z MK puško z optiko ali brez nje
Veterani bodo lahko tekmovali tudi v članski konkurenci, rezultat na glinastih golobih
pa bomo upoštevali v veteranski konkurenci.

NAGRADNO TEKMOVANJE:
Streljanje glinastih golobov na izpadanje.

POKALI IN NAGRADE:
V članski konkurenci bodo ekipe prejele pokale do 3. mesta, posamezniki pa poleg
pokalov še lepe praktične nagrade (do 15. mesta).
Veterani bodo prejeli pokale do tretjega mesta in prav tako lepe praktične nagrade
do 5. mesta.

INFORMACIJE: tel.: 041/634-258 (Dušan Urankar)
041/518-861 (Marjan Šolinc)

Lansko neurje nam je popolnoma uničilo strelišče, zato smo ga obnovili, vas pa še
enkrat vabimo na našo strelsko prireditev in odprtje obnovljenega strelišča.

Vljudno vabljeni!
UO LD Braslovče

LD Grosuplje
prireja
29. 6. 2008 na strelišču
LD Grosuplje na Ilovi gori

**STRELKO
TEKMOVANJE ZA
POKAL ILOVE GORE**

v kombinaciji
(MK in kompak; 25 golobov).
Vadba bo 28. 6. od 10. ure naprej.

Novo!
**STRELCI BODO STRELJALI
SAMO Z ŽELEZNIMI ŠIBRAMI!**

Strelivo bo mogoče dobiti tudi na strelišču.

Vabljeni!
LD GROSUPLJE

Virhunska kakovost – sprejemljiva cena
LOVSKI DALJNOGLED 7 X 42 WP

- virhunska kakovost slike
- izvestna vidljivost v mraku
- široko vidno polje
- polnjen z dušikom
- natančna nastaviteljnost
- 10-letna garancija
- cena: **207,00 €**

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

Pasat, specialist za lov in ribolov, vas popelje na vrhunski lov po vsem svetu:

Safari v Južnoafriški republiki s 5 dnevi lova v savani za ceno 2.290 € vključno z odstrelom 3 glav divjadi: gnu, blesbok in springbok. Možnost dodatnega odstrela divjadi 15 vrst. Odhod skupine v našem spremstvu bo 1. avgusta. Pri prijavi do 10. junija še brezplačen odstrel riedboka.

Ali:

8-dnevni safari s 6 dnevi lova v dolini reke Limpopo v centru welnes z odstrelom 1 impale in 1 merjasca svinje bradavičarke za 1.690 €. Brezplačen odstrel ženskih primerkov elanda, gnuja in impale (ob prijavi do 10. junija). **Cena za nelovca je 699 €, vključno s storitvami centrov wellness in knejp.**

Namibija: 7-dnevni safari s 5 dnevi lova v Okahandji za 1.290 €. Odstreli: kudu 780 €, oriks in hartebeest po 450 €, eland 1.290 €, merjasec bradavičarke 390 € ...

Aktualna ponudba 'klasičnega lova'

Črni medved in karibu v Kanadi: kombiniran lov na črnega medveda in karibuja v Quebecu od 6. do 12. 9. Cena 4.495 €.

Turčija: 7 dni s 5 dnevi lova, vključno z odstrelom 1 merjasca, ne glede na trofejno vrednost čekanov; za 1.990 €.

Jelen v roko na Madžarskem: le uro ali dve vožnje od slovenske meje. Odstrel jelena z rogovjem 150 do 160 CIC točk za 900 €, v medalji že za 1.400 €. Lov v našem spremstvu od 14. 9. naprej.

Pasat, d.o.o.

<http://www.pasat.si> > tel.: 01/428 37 40 > GSM: 041/728-143

> faks: 01/428 37 44 > e-pošta: info@pasat.si

**Pri nas vemo,
kaj lovci potrebujete!**

Avtohisa Jordan - Škofljica • 01/306 63 48 • www.avtohisa-jordan.si

**Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena
LOVSKI SPEKTIV SANJU 15 - 45 x 60 WP**

Izredna vidljivost v mraku • vrhunska kakovost slike • polnjen z dušikom
dolžina: 33 cm • teža: 960 g • neoprenska torbica

CENA:
270,80 €

Beluga, d.o.o. • Ljubljana

Naročila in informacije: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

**STRELNI DALJNOGLEDI
ANGLEŠKE FIRME HAWKE**

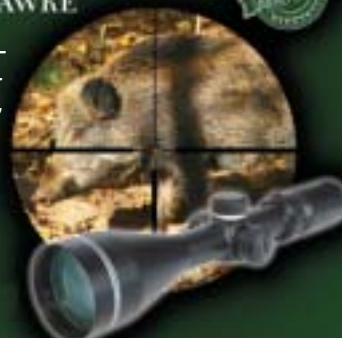

Velika izbira strelnih daljnogledov z osvetlitvijo ali brez. Daljnogledi so polnjeni z dušikom, so odporni proti odsunu in imajo 5-letno garancijo.

NE 2x-4x WP 164,83 €

NE 1.5-5x-64 WP 188,62 €

NE 3.5-10x60 WP 224,09 €

Informacije in naročila BELUGA, d.o.o., Ljubljana; Tel. 01 25 10 880 ali 041 72 60 11

interclass
servis in prodaja vozil

Gorjupova 1, Ljubljana - VIC
(0)1 2000 940, 031 634 000
www.interclasscars.si

mazda
VOLVO

Ugodnosti za
člane LD.

Rechargeable Flashlight System RX4019E

MAGLITE **114 €**
poštnina plačana mi

3DIM

3 DIM, d.o.o., Zaloška 269, 1000 Ljubljana
041 691 819 | info@3dim.si | www.3dim.eu

KROJASTVO

Branko Rožman, s.p.
Erjavčeva 5, Brežice
GSM: 031/544 808
www.krojastvo-rozman.si
e-pošta: krojastvo.rozman@siol.net

Slavnostne
lovske kroje,
srajce (tudi
z dolgimi
rokavi),
telovnike,
hubertus
plašče
in pelerine
izdelujemo
po meri.

ROŽMAN

TEHNOOPTIKA
SMOLNIKAR, d.o.o.

1000 Ljubljana, Novi trg 2
tel. +faks: 01 426 32 72
e-mail: tehnootika@siol.net
www.tehnootika-smolnikar.si

SERVIS

DALJNOGLEDI - SPEKTIVI

NIKON - SWAROVSKI
MEADE - BRESSER - ZEISS